

UTJECAJ PRIMJENE MSFI-ja 16 NAJMOVI NA FINANCIJSKE IZVJEŠTAJE I FINANCIJSKE POKAZATELJE U BANKAMA

Mužević, Antonija

Professional thesis / Završni specijalistički

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:643027>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-13**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
EKONOMSKI FAKULTET

ANTONIJA MUŽEVIĆ

UTJECAJ PRIMJENE MSFI-ja 16 NAJMOVI NA
FINANCIJSKE IZVJEŠTAJE I FINACIJSKE POKAZATELJE U
BANKAMA

POSLIJEDIPLOMSKI
SPECIJALISTIČKI RAD

ZAGREB, 2020.

PODACI I INFORMACIJE O STUDENTU POSLIJEDIPLOMSKOG STUDIJA

Prezime i ime: Antonija Mužević

Datum i mjesto rođenja: 17.01.1981., Karlovac

Naziv završenog fakulteta i godina diplomiranja : Ekonomski fakultet u Zagrebu, 2003.

PODACI O POSLIJEDIPLOMSKOM SPECIJALISTIČKOM RADU

1. Vrsta studija: specijalistički
2. Naziv studija : Računovodstvo i porezi
3. Naslov rada: Utjecaj primjene MSFI-ja 16 *Najmovi* na financijske izvještaje i financijske pokazatelje u bankama
4. UDK (popunjava knjižnica):
5. Fakultet na kojem je rad obranjen: Ekonomski fakultet u Zagrebu

POVJERENSTVA, OCJENA I OBRANA RADA

1. Datum prihvaćanja teme 31.03.2020.
2. Mentor: Doc.dr.sc. Mirjana Hladika
3. Povjerenstvo za ocjenu rada
 1. Prof.dr.sc. Danimir Gulin
 2. Doc.dr.sc. Mirjana Hladika
 3. Prof.dr.sc. Katarina Žager
4. Povjerenstvo za obranu rada:
 1. Prof.dr.sc. Danimir Gulin
 2. Doc.dr.sc. Mirjana Hladika
 3. Prof.dr.sc. Katarina Žager
5. Datum obrane rada: 06.07.2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
EKONOMSKI FAKULTET

ANTONIJA MUŽEVIĆ

UTJECAJ PRIMJENE MSFI-ja 16 NAJMOVI NA
FINANCIJSKE IZVJEŠTAJE I FINACIJSKE POKAZATELJE U
BANKAMA

POSLIJEDIPLOMSKI
SPECIJALISTIČKI RAD

ZAGREB, 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je specijalistički rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(mjesto i datum)

(vlastoručni potpis studenta)

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	1
SUMMARY	2
1. UVOD	3
1.1. Definiranje predmeta istraživanja.....	3
1.2. Ciljevi rada i metode istraživanja	3
1.3. Struktura i sadržaj rada.....	5
2. POJAM I POVIJESNI RAZVOJ NAJMOVA	6
2.1. Pojam i klasifikacija najmovi	6
2.1.1. Pojam najma	6
2.1.2. Klasifikacija najmovi	9
2.1.3. Financijski najam	12
2.1.4. Usporedba financijskog i operativnog najma	13
2.2. Povijesni pregled razvoja najmovi	15
2.3. Najmovi kao izvor financiranja	17
2.3.1. Tržište najmovi u Republici Hrvatskoj	18
2.3.2. Tržište najmovi u Europskoj uniji	22
3. REGULATORNI OKVIR RAČUNOVODSTVA I FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA BANAKA.....	23
3.1. Regulatorni okvir računovodstvene evidencije poslovnih događaja u bankama	23
3.1.1. Računovodstvena evidencija poslovnih događaja	23
3.1.2. Regulatorni okvir računovodstvene evidencije u bankama	23
3.1.3. Kontni plan za banke	24
3.2. Regulatorni okvir financijskog izvještavanja banaka	27
3.3. Računovodstveni tretman najmovi prema MSFI-ju 16 Najmovi i MRS-u 17 Najmovi	28
3.3.1. Najmovi iz perspektive najmodavca i najmoprimca s osvrtom na MRS 17 Najmovi.....	28
3.3.2. Područje primjene i izuzeća koja uvodi MSFI 16 <i>Najmovi</i>	30
3.3.3. Početno i naknadno mjerenje imovine s pravom uporabe kod najmoprimca	31
3.3.4. Početno i naknadno mjerenje obveza po najmu kod najmoprimca	33
3.3.5. Ponovna procjena obveza po najmu kod najmoprimca	34
3.3.6. Izmjene najma	35
3.4. Računovodstvena evidencija najma kod banke kao najmoprimca	36
4. SPECIFIČNOSTI IMPLEMENTACIJE MFSI-ja 16 NAJMOVI.....	39
4.1. Prilagodba poslovnih procesa, sistema i kontrola uslijed implementacije MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> ...	39
4.1.1. Prilagodba knjigovodstvene evidencije	40

4.1.2. Knjigovodstveni model za evidenciju najma kod banke kao najmoprimca	44
4.2. Koristi i troškovi od implementacije MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i>	46
4.3. Ključni izazovi u implementaciji i primjeni MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i>	49
4.3.1. Inicijalna primjena MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i>	50
4.3.2. Definiranje najma	51
4.3.3. Diskontna stopa	53
4.3.4. Vrste izmjena najmova	54
4.4. Rezultati provedene ankete o primjeni MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i>	55
5. ANALIZA UTJECAJA PRIMJENE MSFI-ja 16 <i>NAJMOVI</i> NA FINACIJSKE IZVJEŠTAJE, FINACIJSKE POKAZATELJE I REGULATORNI KAPITAL KOD ODABRANIH BANAKA ...	65
5.1. Analiza utjecaja primjene MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na financijske izvještaje odabranih banaka	65
5.1.1. Pojam i vrste financijskih izvještaja	65
5.1.2. Korisnici financijskih izvještaja	67
5.1.3. Utjecaj MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na financijske izvještaje	68
5.1.4. Prikaz utjecaja MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na financijske izvještaje	71
5.1.5. Osnovni podaci o odabranim bankama	72
5.1.6. Analiza utjecaja MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na odabrane banke	73
5.2. Horizontalna i vertikalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka odabranih banaka	79
5.2.1. Temeljni instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja	79
5.3. Analiza utjecaja primjene MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na financijske pokazatelje odabranih banaka	85
5.3.1. Prikaz utjecaja MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na financijske pokazatelje	85
5.3.2. Utjecaj MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na financijske pokazatelje odabranih banaka	88
5.4. Analiza utjecaja primjene MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na regulatorni kapital odabranih banaka	91
6. ZAKLJUČAK	94
POPIS LITERATURE	98
POPIS TABLICA	102
POPIS SLIKA	103
POPIS GRAFIKONA	104
POPIS PRILOGA	105
ŽIVOTOPIS	106

SAŽETAK

Financiranje potreba poduzeća najmom smatra se glavnom alternativom bankovnom kreditu. Sve izvore sredstava, pa tako i najam, banke su dužne prikazivati u financijskim izvještajima na način propisan Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja. Počevši od 1. siječnja 2019. godine, stupanjem na snagu MSFI-ja 16 *Najmovi* dolazi do značajne promjene u računovodstvenoj evidenciji najмова kod najmoprimaca obzirom da nestaje podjela najмова na financijski i operativni najam. Za vrijeme primjene MRS-a 17 *Najmovi*, u financijskim izvještajima najmoprimca bili su vidljivi samo financijski najmovi, dok su operativni najmovi bili sakriveni u izvanbilančnoj evidenciji. Primjenom MSFI-ja 16 *Najmovi*, najmoprimci su dužni u bilanci priznati imovinu s pravom uporabe za svaki najam te istovremeno formirati obveze po najmu. Promjenom računovodstvene evidencije najмова dolazi do određenih promjena u temeljnim financijskim izvještajima. Do značajnih promjena dolazi u prikazivanju ugovora o najmu u bilanci, dok u računu dobiti i gubitka promjene nastaju na razini pojedinačnog izvještajnog razdoblja, a na razini ukupnog trajanja ugovora o najmu nema promjene. U računu dobiti i gubitka te izvještaju o novčanom toku dolazi do promjene pozicija na kojima se prikazuju učinci ugovora o najmu. MSFI 16 *Najmovi* ima utjecaj i na financijske pokazatelje kod banaka budući da rezultira porastom zaduženosti, smanjenjem ekonomičnosti, smanjenjem profitabilnosti imovine i kapitala te padom marže kamata. Jedino pokazatelj ulaganja u fiksnu imovinu raste zbog povećanja pozicije „materijalna imovina“. Također, učinak MSFI-ja 16 *Najmovi* odražava se kroz smanjenje stope adekvatnosti kapitala jer ugovori o najmu, kroz stavku materijalna imovina u aktivni bilance, povećavaju ukupnu izloženost banke koja se ponderira primjenom pondera za kreditni rizik. Razina utjecaja MSFI-ja 16 *Najmovi* ovisi o samom iznosu sklopljenih ugovora o najmu u odnosu na veličinu aktive banke.

Ključne riječi: najam, MSFI 16 *Najmovi*, financijski pokazatelji, financijski najam, operativni najam, adekvatnost kapitala, banka.

SUMMARY

Leasing is a major alternative to a bank loan and banks use it as a source of funding. Banks are required to report all sources of funding, including leases, in the financial statements by applying prescribed IFRS rules. For annual reporting periods beginning on or after 1 January 2019 adoption of new lease standard (IFRS 16 *Lease*) is mandatory. IFRS 16 *Lease* results in a significant change in the current model of lessees accounting since the new standard doesn't require a lease classification on operating and finance lease. When IAS 17 *Leases* was in force, if there is a contract about the operating lease the lessees recognizes the lease in its off-balance sheet position. Applying IFRS 16 *Leases*, the lessee is required to recognize right of use assets for each lease and financial liabilities related to lease during lease period in a statement of financial position. Changes in the lease accounting treatment result in certain changes in the financial statements. Significant changes occur considering the capitalization of current operating leases in the statement of financial position. An income statement changes occur at the level of the individual reporting period, while no changes occur at the level of the lease period. In the income statement, the lessee will recognize the interest cost and the depreciation of the leased asset. The cash flow statement structure is changed, but total net cash flow will remain at the same level. The application of IFRS 16 *Leases* also have an impact on financial ratios as they result in liquidity increase and economy and profitability ratio decrease. Only fixed assets ratio increases due to the "tangible assets" increase. Application of IFRS 16 *Leases* also impacts the capital adequacy ratio by decreasing it. Namely, tangible assets which increases due to the operating lease capitalization expands the bank's total exposure weighted by applying a credit risk weight. The impact level of IFRS 16 *Leases* application depends on the volume and amount of active contract of operating leases in regard to the bank's assets amount.

Key words: leas, IFRS 16 *Leases*, financial ratios, finance lease, operating lease, capital adequacy, bank.

1. UVOD

1.1. Definiranje predmeta istraživanja

Predmet ovog rada je analiza i obrazloženje utjecaja primjene Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 16 *Najmovi* (MSFI 16) na računovodstvenu evidenciju, financijske izvještaje, financijske pokazatelje te regulatorni kapital u bankama. MSFI 16 *Najmovi* stupio je na snagu 1. siječnja 2019. godine i zamijenio dotadašnji Međunarodni računovodstveni standard 17 *Najmovi*.

MRS 17 *Najmovi* bio je fokusiran na prepoznavanje i podjelu najмова na financijski i operativni najam pri čemu se u financijskim izvještajima najmoprimca prikazivao samo financijski najam. Operativni najam bio je predmet izvanbilančne evidencije i kao takav nije bio prezentiran u financijskim izvještajima najmoprimca. Upravo je netransparentnost financijskih izvještaja glavni pokretač ideje o promjeni računovodstvenog prikazivanja najмова i nastanku MSFI -ja 16 *Najmovi*.

Glavni cilj novog standarda je pružiti vjerodostojnije i transparentnije informacije o najmovima koje su prezentirane u financijskim izvještajima kako bi korisnici financijskih izvještaja dobili adekvatan uvid u financijske izvještaje. Ključne promjene koje uvodi MSFI 16 *Najmovi* odnose se na najmoprimce koji su obavezni imovinu i obveze po financijskom i po operativnom najmu prezentirati u financijskim izvještajima.

Svrha ovog poslijediplomskog specijalističkog rada je na primjeru računovodstvene evidencije najma kod banke kao najmoprimca pokazati utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na financijske izvještaje banaka te analizom financijskih izvještaja odabranih banaka u Republici Hrvatskoj identificirati i kvantificirati utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na financijske izvještaje, financijske pokazatelje i na regulatorni kapital banaka.

1.2. Ciljevi rada i metode istraživanja

Osnovni ciljevi ovog poslijediplomskog specijalističkog rada su:

- istražiti važnost najмова kao izvora financiranja subjekata
- prikazati i sistematizirati računovodstveni tretman najмова prema MSFI-ju 16 *Najmovi* te ukazati na razlike u odnosu na MRS 17 *Najmovi*
- istražiti i prikazati implementaciju i efekte implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi* kod banaka u Republici Hrvatskoj
- istaknuti koristi i troškove implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi*

- prezentirati i objasniti računovodstvenu evidenciju najmovu u bankama u situaciji kada je banka najmoprimac i
- analizirati i kvantificirati utjecaj primjene MSFI-ja 16 *Najmovi* na financijske izvještaje, financijske pokazatelje i regulatorni kapital banke.

Prilikom istraživanja provedenog u okviru ovog poslijediplomskog specijalističkog rada korištene su razne metode istraživanja.

Metodom analize složeniji su se pojmovi i zaključci raščlanili na jednostavnije sastavne dijelove što je primjetno kod pojašnjenja leasinga¹ kao izvora financiranja, utvrđivanja računovodstvenih aspekata leasinga te kod analize financijskih izvještaja odabranih banaka i utjecaja MSFI-ja 16 *Najmovi* na financijske pokazatelje i regulatorni kapital banaka.

Metoda sinteze korištena je prilikom spajanja jednostavnih pojmova u složenije što je vidljivo prilikom izvođenja općih zaključaka povezivanjem utjecaja MSFI-ja 16 *Najmovi* na financijske izvještaje i financijske pokazatelje banaka.

Metode indukcije i dedukcije predstavljaju izvođenje općih zaključaka iz dvaju ili više pojedinačnih zaključaka te pojedinačnih zaključaka iz općih. Metoda indukcije korištena je prilikom donošenja općeg zaključka o utjecaju evidencije najma kod banke kao najmoprimca na računovodstveni proces, dok je metoda dedukcije korištena kod donošenja zaključaka o prilagodbi poslovnih procesa, sistema i kontrola uslijed implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi*.

Kod podjele leasing poslova prema vrstama korištena je metoda klasifikacije, dok je metoda komparacije primijenjena kod usporedbe osnovnih karakteristika financijskog i operativnog leasinga te kod vertikalne i horizontalne analize odabranih banaka u Republici Hrvatskoj.

Metoda deskriptivne statistike primijenjena je kod grupiranja podataka u obliku tablica, slika i grafikona te kod izračuna financijskih pokazatelja. Putem ankete koja predstavlja metodu prikupljanja podataka došlo se je do podataka o stavovima i mišljenjima ispitanika² vezanim uz razumijevanje i primjenu MSFI-ja 16 *Najmovi*, ugovora o najmu, implementaciju i primjenu MSFI-ja 16 *Najmovi* te usporedbu MSFI 9 *Financijski instrumenti* i MSFI-ja 16 *Najmovi*. Prilikom izrade poslijediplomskog specijalističkog rada korištene su, osim navedenih metoda, i druge metode uobičajene u istraživačkom radu.

¹ U radu će termini najam i leasing predstavljati istoznačnice.

² Ispitanici su bile banke u Republici Hrvatskoj kojih je na dan 30.06.2019. prema evidenciji Hrvatske narodne banke bilo 20.

1.3. Struktura i sadržaj rada

Rad je strukturiran u šest međusobno povezanih dijelova. U prvom, uvodnom dijelu definiraju se predmet i ciljevi istraživanja te se navode metode koje su korištene u radu.

Drugi dio (Pojam i povijesni razvoj najмова) prikazuje teorijsku osnovu financiranja putem najma. Opisuje se i klasificira najam prema ekonomskoj definiciji, definiciji iz Zakona o leasingu te definiciji sukladno MSFI-ja 16 *Najmovi*. Povijesni pregled razvoja najma dodatno naglašava važnost najмова kao izvora financiranja koji ujedno predstavlja glavnu alternativu bankovnom kreditu. Opisano je i sistematizirano tržište najмова u Republici Hrvatskoj i u Europskoj uniji.

U trećem dijelu (Regulatorni okvir računovodstva i financijskog izvještavanja banaka) istražuje se regulatorni okvir računovodstvene evidencije u bankama kao i regulatorni okvir financijskog izvještavanja u bankama. Računovodstveni tretman najмова, područje primjene i izuzeća, početno i naknadno vrednovanje imovine s pravom uporabe kao i obveza s osnove najma opisani su prema novom standardu, MSFI-ju 16 *Najmovi*. Također, sistematizirane su ključne razlike između MSFI-ja 16 *Najmovi* i MRS-a 17 *Najmovi*. Opisan je proces računovodstvene evidencije najмова kada je banka najmoprimac.

Četvrti dio rada (Specifičnosti implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi*) istražuje koje su sve prilagodbe najmoprimci bili primorani napraviti uslijed implementacije novog standarda. Detaljno se opisuje prilagodba knjigovodstvene evidencije kod banaka te se navodi knjigovodstveni model kod banke kao najmoprimca na primjeru ugovora o najmu bankomata. Posebno potpoglavlje opisuje troškove i koristi od implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi* te izazove koje donosi inicijalna i naknadna primjena MSFI -ja16 *Najmovi*. Anketom je provedeno istraživanje među bankama u Republici Hrvatskoj i ispitano mišljenje o ključnim područjima vezanim za primjenu MSFI-ja 16 *Najmovi*.

Peti dio rada (Analiza utjecaja primjene MSFI-ja 16 *Najmovi* na financijske izvještaje, financijske pokazatelje i regulatorni kapital kod odabranih banaka) istražuje utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na bilancu, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima i na bilješke uz financijske izvještaje banaka. Financijski izvještaji analizirani su i uz pomoć financijskih pokazatelja uz prethodno identificiranje onih financijskih pokazatelja na koje MSFI 16 *Najmovi* ima utjecaj. Naposljetku, istražuje se utjecaj MSFI-ja16 *Najmovi* na regulatorni kapital i stopu redovnog kapitala banaka.

U posljednjem, zaključnom dijelu iznose se najvažniji rezultati dobiveni provedenim istraživanjem te analizom prikupljenih relevantnih primarnih i sekundarnih podataka.

2. POJAM I POVIJESNI RAZVOJ NAJMOVA

2.1. Pojam i klasifikacija najмова

2.1.1. Pojam najma

Riječ najam hrvatski je prijevod engleske riječi „to lease“, a znači iznajmiti ili dati u najam³. Najam u širem smislu riječi predstavlja financijski instrument temeljem kojeg kod jednog subjekta nastaje imovina, a kod drugog subjekta obveza.

Definicija najma dana je od strane velikog broja autora i stručnih tijela. Definicija najma prema Urukalović i sur., 2003, str. 8, glasi: „leasing je specifičan posao koji ovisno o ugovornim odredbama može poprimiti obilježja najma (operativni leasing) ili pak kupoprodaje (financijski leasing)“. Sukladno Zakonu o leasingu (Narodne novine, br. 141/13) „Posao leasinga je pravni posao u kojem davatelj leasinga pribavlja objekt leasinga na način da od dobavljača objekta leasinga kupnjom stekne pravo vlasništva na objektu leasinga, te primatelju leasinga odobrava korištenje tog objekta leasinga kroz određeno vrijeme, a primatelj leasinga se obvezuje za to plaćati naknadu“. Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB)⁴ definira u Međunarodnom standardu financijskog izvještavanja 16 *Najmovi* (u nastavku MSFI 16 *Najmovi*), najam kao „ugovor ili dio ugovora kojim se tijekom određenog razdoblja prenosi pravo uporabe imovine (odnosna imovina) u zamjenu za naknadu“ (MSFI 16 *Najmovi*)⁵.

Leasing posao odvija se na način da korisnik leasinga (najmoprimac) pronade odgovarajuću imovinu kod poslovnog subjekta koji može biti trgovac, proizvođač ili neki drugi dobavljač imovine, s njim ugovori cijenu i ostale elemente ugovora, a za plaćanje se obraća leasing kući (najmodavcu) koja tu imovinu kupi i iznajmi najmoprimcu na određeno vrijeme uz plaćanje najamnine. Ugovorom o najmu određuju se uvjeti sukladno kojima će najmoprimac imati pravo korištenja imovine kao i naknada koju će najmoprimac platiti najmodavcu.

Prema stručnoj literaturi leasing se opisuje kao „metoda eksternog financiranja poduzeća, u pravilu srednjoročnog ili dugoročnog karaktera“ (Orsag, 2003). Osnovno obilježje leasinga

³ U svakodnevnoj praksi i literaturi koristi se izraz leasing.

⁴ IASB (engl. International Accounting Standards Board) je neovisno tijelo privatnog sektora koje predlaže i odobrava Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI). IASB je osnovan 2001. godine i zamijenio je dotadašnji Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASC). Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (odnosno Međunarodni računovodstveni standardi) u primjeni su od 1993. godine u Republici Hrvatskoj.

⁵ Europska komisija donijela je Uredbu Komisije (EU) br. 2017/1986 o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1126/2008 o usvajanju određenih međunarodnih računovodstvenih standarda u skladu s Uredbom (EZ) br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 16. U nastavku rada koristi će se kratica MSFI 16 *Najmovi*.

kao metode eksternog financiranja poduzeća proizlazi od shvaćanja da proizvodnja zasnovana na modernoj tehnologiji pruža mogućnost efikasnijeg korištenja postrojenja, opreme i druge imovine s ciljem postizanja konkurentnijeg finalnog proizvoda pri čemu se naglasak ne stavlja na vlasništvo nad imovinom. Kupnja imovine kojom se ujedno i stječe vlasništvo može biti nepovoljna za poduzeće radi rizika kojima je poduzeće izloženo. Naime, uz visoke kapitalne izdatke pri kupnji imovine, poduzeće stjecanjem vlasništva preuzima i sve rizike povezane s vlasništvom nad imovinom (rizik uništenja, rizik skladištenja, rizik oštećenja i sl.). Dodatno, pojavljuje se rizik tehnološkog zastarijevanja kupljene imovine, rizik mogućnosti ostvarivanja prihoda prodajom finalnog proizvoda te rizik mogućnosti gubitka zbog neiskorištenosti kapaciteta. Tehnološko zastarijevanje često nastupi prije konačne otplate imovine stečene zaduživanjem kod kreditnih institucija te poduzeće koje koristeći tehnološki zastarjelu imovinu (opremu, postrojenje i sl.) postaje tržišno nekonkurentno. „Tzv. „zlatno pravilo leasinga“ glasi da ugovor o leasingu mora trajati kraće od roka tehnološkog zastarijevanja opreme“ (Urukalo i sur., 2003, str. 33). Trajanje ugovora o leasingu stavlja se u odnos prema roku amortizacije, odnosno roku tehnološkog zastarijevanja investicijskog dobra.

Promatrajući leasing s pravnog aspekta⁶, leasing je specifičan posao nastao u međunarodnoj praksi i najbliži je ugovoru o najmu i ugovoru o zakupu (Urukalo i sur., 2003, str. 32). Pravni aspekt leasinga u Hrvatskoj reguliran je Zakonom o leasingu (Narodne novine, br.114/13.).

2.1.2. Subjekti u poslovima najma

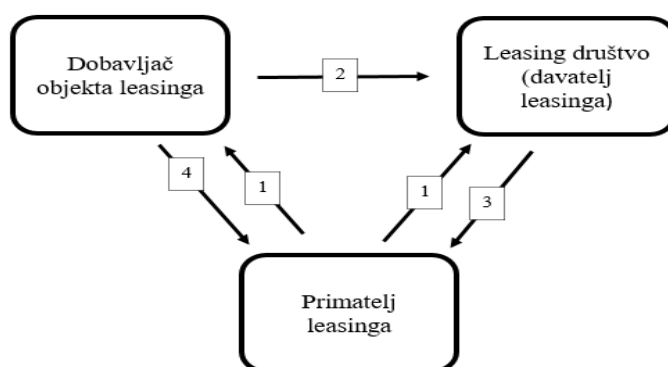
Leasing posao je širi pojam od ugovora o najmu obzirom da, uz ugovor o najmu koji se sklapa između najmodavca i najmoprimca, obuhvaća i kupoprodajni ugovor s trećim osobama. Iz navedenog proizlazi da su subjekti u poslovima leasinga primatelj leasinga, davatelj leasinga i dobavljač objekta leasinga (Zakon o leasingu, Narodne novine, br.141/13, čl. 2. st 6.).

Primatelj leasinga (najmoprimac) je svaka osoba koja na osnovi ugovora o leasingu stječe pravo korištenja objekta leasinga uz obvezu plaćanja ugovorene naknade (Zakon o leasingu, Narodne novine, br.141/13, čl. 2. st. 8.). Objektom leasinga smatra se pokretna ili nepokretna stvar u skladu s propisima koji uređuju vlasništvo, odnosno druga stvarna prava. Objekt leasinga može biti i buduća stvar (Zakon o leasingu, Narodne novine, br.141/13, čl. 2. st. 1.).

⁶ Više o pravnim aspektima leasinga vidjeti u članku Pešutić, A., Sliško, D. (2014) Osvrt na novi Zakon o leasingu. *Pravo i porezi*, broj 3, str. 15-22.

Davatelj leasinga (najmodavac) je svaka osoba koja ima pravo obavljati poslove leasinga u skladu s odredbama čl. 2. st. 7. Zakona o leasingu (Narodne novine, br.141/13.). „Davatelji leasinga u Hrvatskoj mogu biti samo ona leasing društva sa sjedištem u Hrvatskoj koja imaju odobrenje HANFA-e za obavljanje poslova leasinga“ (Hanfa, Leasing, 2019). Poslove leasinga mogu također obavljati i podružnice leasing društava iz drugih država članica Europske unije te podružnice leasing društava iz drugih stranih država koje imaju odobrenje HANFA-e za pružanje usluga leasinga. Poslove financijskog leasinga mogu obavljati i kreditne institucije sa sjedištem u Hrvatskoj, u skladu s propisima kojima se uređuje poslovanje kreditnih institucija u Hrvatskoj.

Dobavljač objekta leasinga (treća strana) je pravna ili fizička osoba koja s davateljem leasinga sklapa ugovor na osnovi kojeg davatelj leasinga stječe pravo vlasništva na objektu leasinga, osim ako dobavljač objekta leasinga i davatelj leasinga nisu ista osoba (Zakon o leasingu, Narodne novine, br.141/13 čl. 2. st. 9.). Odnos između subjekata u leasingu može se prikazati kao na slici 1.

Slika 1. Prikaz odnosa između subjekata leasinga

Izvor: obrada autorice prema Belak, V. i sur. (2014) *Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja*. X. izmijenjena i dopunjena naklada. Zagreb: RRIF plus, str. 108.

Prilikom kupnje automobila financirane leasingom primatelj leasinga bira automobil kod dobavljača automobila ili se obraća direktno leasing društvu koje je upoznato s uvjetima dobavljača (1). Dobavljač automobila dogovara s primateljem leasinga cijenu i ostale elemente ugovora, a potom s leasing kućom sklapa ugovor o leasingu. Račun za kupnju automobila ispostavlja se leasing društvu, a ne primatelju leasinga (2). Leasing društvo ispostavlja račun primatelju leasinga temeljem kojeg primatelj evidentira u svojim poslovnim knjigama transakciju kupnje automobila (3). Nakon toga dobavljač vozila temeljem ugovora o leasingu isporučuje vozilo primatelju leasinga (4). Na primjeru kupnje automobila i sudionika

u procesu kupnje automobila može se zaključiti da je leasing posao širi pojam od ugovora o najmu budući da se ugovor o najmu sklapa direktno s dobavljačem (proizvođačem) predmeta najma.

2.1.2. Klasifikacija najмова

Pojam i obilježja najma definirani su u prethodnom poglavlju, a u nastavku slijede klasifikacije najмова prema različitim izvorima (prema Urukalović i sur., 2003, prema Zakonu o leasingu (Narodne novine, br.141/13) te prema MFSI-ju 16 Najmovi)

Na slici 2. prikazani su kriteriji podjele leasing poslova prema Urukalović i sur., 2003.

Prema modelu	• Leasing sa punom amortizacijom • Leasing sa djelomičnom amortizacijom
Prema vrsti učešća	• Leasing s avansnim plaćanjem • Leasing s plaćanjem depozita, tj jamčevinom • Leasing s plaćanjem učešća
Prema načinu iznajmljivanja	• Izravni najam • Neizravni najam
Prema vrsti	• Financijski leasing • Operativni (poslovni) leasing
Prema predmetu leasinga	• Leasing nekretnina • Leasing pokretnina • Leasing motornih vozila
Prema predmetu leasinga	• Leasing nekretnina • Leasing pokretnina • Leasing motornih vozila

Slika 2. Kriteriji podjele leasing poslova

Izvor: obrada autorice prema Urukalović i sur., 2003. *Leasing: financiranje, oporezivanje, računovodstvo, pravo*.
Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 9 – 13.

Ekonomska podjela leasinga klasificira leasing prema vrsti, predmetu leasinga, modelu, načinu iznajmljivanja, vrsti učešća te prema posebnim vrstama leasinga. Najčešće se u praksi leasing klasificira prema vrsti, i to na financijski i operativni leasing.

Na slici 3. prikazana je podjela leasing poslova sukladno Zakonu o leasingu prema kojem se leasing klasificira s obzirom na sadržaj i obilježja posla leasinga, s obzirom na položaj i broj subjekata u poslu leasinga te na posebne vrste leasinga.

S obzirom na sadržaj i obilježja posla leasinga	• Financijski leasing • Operativni (poslovni) leasing
S obzirom na položaj i broj subjekta u poslu leasinga	• Izravni leasing • Neizravni leasing
Posebne vrste leasinga	• Povratni leasing (sale and lease back)

Slika 3. Podjela leasing poslova sukladno Zakonu o leasingu

Izvor: obrada autorice prema Zakonu o leasingu, čl. 5., Narodne novine, br. 141/13.

Na slici 4. prikazana je klasifikacija najмова sukladno MSFI-ju 16 *Najmovi* te MRS-u 17 *Najmovi* prema kojima se leasing klasificira na financijski i operativni uz opasku da se prema MRS-u 17 *Najmovi* klasifikacija provodi u ovisnosti o subjektu leasinga. Naime, klasifikacija na financijski i operativni leasing prisutna je kod najmodavca, dok se najmoprimca klasifikacija nestaje i uvodi se pojam imovine s pravom uporabe.

MSFI 16 Najmovi	Najmoprimac Imovina s pravom uporabe	Najmodavac Financijski najam Operativni najam
MRS 17 Najmovi	Najmoprimac Financijski najam Operativni najam	Najmodavac

Slika 4. Klasifikacija najмова sukladno MSFI-ju 16 *Najmovi* te MRS 17-u *Najmovi*

Izvor: obrada autorice prema Mazars, 2016. *MSFI 16: Najmovi – ključne točke novog standarda*, str. 1-4.

Klasifikacija najмова najdetaljnija je prema ekonomskoj definiciji kako je navode Urukalović i sur. (2003) kojom se leasing klasificira prema vrsti, predmetu leasinga, modelu, načinu iznajmljivanja, vrsti učešća te prema posebnim vrstama leasinga, a posljedica je razvoja tržišta leasinga i korištenja leasinga kao financijskog instrumenta.

Klasifikacija najмова na financijski i operativni (poslovni) najam temeljna je podjela najмова i kao takva prisutna je u ekonomskoj klasifikaciji najмова prema Urukalo*vić* i sur. (2003), Zakonu o leasingu (Narodne novine, br.141/13) te MSFI-ju 16 *Najmovi* što prikazuju slika 2., slika 3. i slika 4. Ispravna klasifikacija najмова važna je zbog plaćanja poreza na dodanu vrijednost (dalje u tekstu PDV)⁷ jer iznos PDV-a koji se će se platiti ovisi o tome radi li se o financijskom ili operativnom najmu (Cinotti, 2005, str. 26). Naime, ako se radi o financijskom leasingu, leasing društvo će odmah ispostaviti račun na iznos objekta leasinga i obračunati PDV. Međutim, ako se radi o operativnom leasingu, leasing društvo će izdati račun na iznos najma koji se odnosi na određeno vremensko razdoblje (najčešće je to razdoblje od mjesec dana) u kojem će biti sadržan i iznos PDV-a i to će činiti sve dok traje ugovor o najmu.

Stupanjem na snagu MSFI-ja 16 *Najmovi*⁸ kod najmoprimaca nestaje klasifikacija najмова na financijski i operativni najam. Kod najmodavaca i dalje postoji podjela na financijski i operativni najam te je u tom dijelu novi standard MSFI 16 *Najmovi* ostao usklađen s MRS-om 17 *Najmovi*⁹. Primjena jedinstvenog računovodstvenog tretmana najмова kod najmoprimaca suštinska je promjena koju donosi MSFI 16 *Najmovi*. Uvodi se pojam imovina s pravom uporabe (engl. right of use assets). Imovina s pravom uporabe definirana je kao „imovina koja predstavlja najmoprimčevo pravo uporabe odnosne imovine tijekom razdoblja najma“ (MSFI 16 *Najmovi*).

S obzirom na položaj i broj subjekata u poslu leasinga, najmovi se klasificiraju na izravni i neizravni, pri čemu kod izravnog najma proizvođač opreme iznajmljuje opremu direktno primatelju najma, a kod neizravnog najma proizvođač opreme prodaje opremu leasing društvu, a leasing društvo iznajmljuje tu istu opremu primatelju leasinga.

Posebna vrsta najмова je povratni leasing (engl. sale and lease back). „Povratni leasing je pravni posao u kojem sudjeluju samo primatelj leasinga i davatelj leasinga, pri čemu primatelj leasinga prethodno u svojstvu dobavljača objekta leasinga prodaje objekt leasinga davatelju leasinga kojeg potom davatelj leasinga predaje na korištenje primatelju leasinga, uz obvezu primatelja leasinga na plaćanje naknade“ (Zakon o leasingu, Narodne novine, br. 114/13, čl. 5. st. 7). Koristeći povratni leasing kao financijski instrument poduzeća dugotrajnu imovinu

⁷ Porez na dodanu vrijednost (PDV) primjenjuje se u Hrvatskoj od 1. siječnja 1998. godine. U suglasju je sa Smjernicom EU-a 2006/112/EZ o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost i potrošnog je karaktera. Naplaćuje se prema načelu odredišta isporuke, a pri obračunavanju porezne obveze primjenjuje se kreditna metoda koja omogućuje odbitak pretporeza. Trenutna stopa PDV-a je 25%, a postoje i snižene stope od 5% i 13% koje se primjenjuju na propisane isporuke dobara i usluga.

⁸ MSFI 16 *Najmovi* stupio je na snagu 1. siječnja 2019. godine.

⁹ Stupanjem na snagu MSFI-ja 16 *Najmovi* prestao je važiti MRS 17 *Najmovi*.

pretvaraju u novac odnosno najnelikvidniji oblik imovine (dugotrajna imovina) pretvaraju u najlikvidniju imovinu (novac). U ukupnom broju novougovorenih transakcija, 'sale and lease back' transakcije na godišnjoj razini ne prelaze pet posto vrijednosti svih transakcija, a koriste ih poduzeća koja se žele samofinancirati vrijednošću svoje imovine (Starčević, 2016).

2.1.3. Financijski najam

Posao financijskog leasinga, prema čl. 5. st. 2. Zakona o leasingu, je pravni posao u kojem primatelj leasinga, u razdoblju korištenja objekta leasinga, plaća davatelju leasinga naknadu koja uzima u obzir cjelokupnu vrijednost objekta leasinga, snosi troškove amortizacije tog objekta leasinga i opcijom kupnje može steći pravo vlasništva nad tim objektom leasinga po određenoj cijeni koja je u trenutku izvršenja te opcije manja od stvarne vrijednosti objekta leasinga u tom trenutku, a rizici i koristi povezani s vlasništvom na objektu leasinga većim dijelom prenose se na primatelja leasinga.

Financijski najam je „najam kojim se prenose gotovo svi rizici i koristi povezani s vlasništvom određene odnosne imovine“ (MSFI 16 *Najmovi*). Sve dok traje ugovor o najmu leasing društvo je pravni vlasnik objekta leasinga, a primatelj leasinga (najmoprimac) je ekonomski vlasnik na kojeg prelaze sve koristi i rizici u svezi s objektom leasinga. Primatelj leasinga snosi sve financijske i materijalne rizike (rizik ostvarivanja prihoda, rizik oštećenja objekta leasinga i ostalo), dok leasing društvo zauzvrat jamči primatelju leasinga ekskluzivno pravo korištenja objekta leasinga za vrijeme trajanja ugovora o najmu (Urukalo i sur., 2003, str. 9). Transakcija financijskog najma najbližnja je nabavi dugotrajne materijalne imovine na kredit, uobičajeno se ugovara na razdoblje do pune amortizacije objekta najma te se kao takva klasificira u dugoročni najam. Objekt najma će na kraju ugovorenog razdoblja najma biti u potpunosti amortiziran.

2.1.2.2. Operativni najam

Posao operativnog leasinga, prema čl. 5. st. 3. Zakona o leasingu, je pravni posao u kojem primatelj leasinga, u razdoblju korištenja objekta leasinga, plaća davatelju leasinga određenu naknadu koja ne mora uzimati u obzir cjelokupnu vrijednost objekta leasinga, davatelj leasinga snosi troškove amortizacije tog objekta leasinga i primatelj leasinga nema ugovorenu opciju kupnje, a rizici i koristi povezani s vlasništvom na objektu leasinga većim dijelom ostaju na davatelju leasinga, odnosno ne prenose se na primatelja leasinga.

Poslovni najam je „najam kojim se ne prenose gotovo svi rizici i koristi povezani s vlasništvom određene odnosne imovine“ (MSFI 16 *Najmovi*). Kod poslovnog najma davatelj

leasinga zadržava rizike i koristi vezane uz objekt najma stoga on ostaje ekonomski i pravni vlasnik objekta najma za vrijeme trajanja ugovora o najmu. Najam će se klasificirati kao poslovni najam ukoliko nije ispunjen nijedan od kriterija za financijski najam.

Poslovni najam sklapa se na razdoblje kraće od očekivanog vijeka trajanja objekta najma. Po isteku razdoblja najma od najmodavca se očekuje pokriće preostalih troškova ili putem daljnjeg najma ili prodajom objekta leasinga. Bitno je naglasiti da se ugovor o poslovnom najmu može u bilo kojem trenutku otkazati (Urukalo i sur., 2003, str. 10).

2.1.4. Usporedba financijskog i operativnog najma

Karakteristike iz kojih se generiraju temeljne razlike između financijskog i operativnog najma sistematizirane su u Tablici 1. Rizici i koristi povezani s vlasništvom, prijenos vlasništva nad objektom leasinga, opcija povoljne kupnje, opozivost ugovora o najmu, visina naknade te razdoblje najma karakteristike su najma koje se uvođenjem MSFI-ja 16 *Najmovi* nisu promijenile. Međutim, način evidencije u poslovnim knjigama i provođenje obračuna amortizacije nove su karakteristike koje proizlaze iz odredbi MSFI-ja 16 *Najmovi*. U poslovnim knjigama najmodavca razlikovat će se poslovni i operativni najam, a amortizaciju objekta najma obračunat će i najmoprimac i najmodavac.

Tablica 1. Karakteristike financijskog i operativnog najma

Karakteristike	Financijski najam	Operativni najam
Rizici i koristi povezani s vlasništvom	Prenose se na najmoprimca	Ne prenose se na najmoprimca
Prijenos vlasništva nad objektom leasinga	Prijenos vlasništva na najmoprimca po završetku razdoblja najma	Vlasništvo se ne prenosi najmoprimca
Opcija povoljne kupnje	Postoji	Ne postoji
Ugovor o najmu je neopoziv	Da	Ne
Ukupna naknada za najam	Naknada je veća od vrijednosti objekta najma	Naknada je manja od vrijednosti objekta najma
Razdoblje najma	Najam se ugovara na veći dio gospodarskog vijeka trajanja objekta leasinga	Najam se ugovara na razdoblje kraće od gospodarskog vijeka trajanja objekta leasinga
Evidentiranje u poslovnim knjigama	Primjenom MSFI 16 <i>Najmovi</i> nema razlike u prikazu financijskog i operativnog najma kod najmoprimca	
Amortizacija objekta leasinga	Primjenom MSFI 16 <i>Najmovi</i> amortizacija se obračunava kod financijskog i operativnog najma, kod najmoprimca i najmodavca	

Izvor: obrada autorice prema Cinotti, K. (2005) *Leasing u praksi*. Zagreb: Centar za računovodstvo i financije, str. 27 – 30.

Stupanjem na snagu MSFI-ja 16 *Najmovi* distinkcija najмова na financijske i operativne provodi se temeljem prepoznavanja rizika i koristi povezanih s vlasništvom i to samo kod najmodavca. Najmodavac će klasificirati najam kao financijski ako se njime prenose gotovo svi rizici i koristi povezani s vlasništvom nad odnosnom imovinom. S druge strane, najam se klasificira kao poslovni ako se njime ne prenose gotovo svi rizici i koristi povezani s vlasništvom nad odnosnom imovinom.

Kod svih poduzetnika obveznika poreza na dobit koji su dužni godišnje financijske izvještaje sastavljati sukladno Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI), a to su veliki poduzetnici i svi subjekti od javnog interesa, i koji su u ulozi najmoprimca, podjela najмова na financijski i operativni najam nestaje jer je od 1.siječnja 2019. godine primjenom MSFI-ja 16 *Najmovi* uvedena jedinstvena definicija najma.

S druge strane, svi poduzetnici obveznici poreza na dobit koji su dužni godišnje financijske izvještaje sastavljati sukladno Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja (u nastavku: HSFI)¹⁰, a to su mikro, mali i srednji poduzetnici i dalje primjenjuju HSFI 6 *Dugotrajna materijalna imovina*. HSFI 6 *Dugotrajna materijalna imovina* razlikuje, kao i Zakon o leasingu, podjelu najмова na financijski i operativni (poslovni). Odbor za standarde financijskog izvještavanja¹¹ (u nastavku: OSFI) tijekom 2018. godine raspravljao je o potrebi izmjene Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja uslijed izmjene Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, prvenstveno MSFI 16 *Najmovi*, te je nakon rasprave i sagledavanja svih argumenata odluku o izradi novog nacionalnog standarda vezanog uz najam odgodio za 2019. godinu. Naime, potrebno je dodatno sagledati i pitanje troškova implementacije za mikro, male i srednje poduzetnike budući da bi se financijsko izvještavanje dodatno zakompliciralo. Stoga, sukladno Izvješću o radu za 2018. godinu konačna odluka OSFI-ja o prijenosu odredbi MSFI 16 *Najmovi* u odgovarajući HSFI bit će donesena do kraja 2019.godine te će biti usuglašena s mišljenjem HUP-a, HGK, HUB-a, HNB-a i HOK-a¹². U trenutku pisanja rada nema naznaka o usklađivanju odredbi HSFI-ja s odredbama MSFI-ja 16 *Najmovi*.

¹⁰ Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI) temelj su za sastavljanje i objavu financijskih izvještaja mikro, malih i srednjih poduzetnika u Republici Hrvatskoj. Primjena HSFI započela je 1. siječnja 2008. godine.

¹¹ OSFI je stručno tijelo od devet članova, koje na prijedlog ministra financija imenuje i razrješava Vlada Republike Hrvatske na mandat od pet godina, osnovano temeljem članka 18. Zakona o računovodstvu (Narodne novine, broj 116/18) prvenstveno s ciljem izrade i tumačenja Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, analize i praćenja razvoja računovodstvene teorije i prakse i obavljanja ostalih poslova iz svog djelokruga po nalogu ministra financija.

¹² HUP – Hrvatska udruga poslodavaca, HGK – Hrvatska gospodarska komora, HUB – Hrvatska udruga banaka HNB – Hrvatska narodna banka, HOK – Hrvatska odvjetnička komora.

Broj subjekata u Republici Hrvatskoj s obzirom na veličinu prikazan je u tablici 2. U periodu od 2014. do 2018. godine relativni udio mikro, malih i srednjih subjekata iznosio je 99,7%, dok je udio velikih subjekata iznosio 0,3%. U kontekstu obveznika primjene MSFI-ja 16 *Najmovi* to bi značilo da će kod 360 subjekata u Republici Hrvatskoj u financijskim izvještajima za 2019. godinu biti vidljiv utjecaj primjene istog. Sektor mikro, malih i srednjih subjekata nije u obvezi primjene MSFI-ja 16 *Najmovi*, kako je prethodno opisano, sve dok OSFI isti ne prenese u odgovarajući HSFI.

Tablica 2. Struktura subjekata s obzirom na veličinu od 2014. do 2018. godine

	2014.		2015.		2016.		2017.		2018.	
	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%
Mikro, mali i srednji subjekti	104.116	99,7	106.221	99,7	114.156	99,7	119.752	99,7	130.757	99,7
od čega: mikro i mali	102.895		105.029		112.809		118.352		129.259	
od čega: srednji	1.221		1.192		1.347		1.400		1.498	
Veliki subjekti	354	0,3	348	0,3	327	0,3	329	0,3	360	0,3
Ukupno	104.470	100	106.569	100	114.483	100	120.081	100	131.117	

Izvor: obrada autorice prema *Izvešću o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj - 2018.* CEPOR. Zagreb, str. 9. te prema obradi podataka zaprimljenih od FINA-e.

Broj mikro, malih i srednjih subjekata u stalnom je porastu te je od 2014. godine porastao za 25,6 % s tim da je najznačajniji porast od 9,2% ostvaren 2018. godine. Kod velikih subjekata zabilježen je pad u 2014. godini i 2015. godini, ali značajan rast od 9,4% u 2018. godini što gledajući u razdoblju od 5 godina dovodi do porasta od 1,7%. Relativni udio mikro, malih i srednjih subjekata od 99,7% te velikih od 0,3% ne mijenja se u promatranom razdoblju od 5 godina.

2.2. Povijesni pregled razvoja najmova

Prema povjesničarima, najam¹³ je vrlo stari oblik financiranja, stariji od danas poznatih i priznatih financijskih instrumenata, koji se prvi put pojavljuje u razdoblju prije nove ere. Najranije korištenje opreme u najmu zabilježeno je 2100. g. pr. Kr. u drevnom sumerskom gradu Uru u Mezopotamiji za vrijeme vladavine faraona Menesa koji je iznajmljivao ratarske alate svojim poljoprivrednicima.

¹³ Više o povijesti leasinga u knjizi Nevitt, P.K., Fabozzi, F.J. (2000) *Equipment Leasing*, 4th Edition. Pennsylvania: Frank J. Fabozzi Associates, str. 21-52.

Drugi povjesničari smatraju da je povijest najma čak i starija obzirom da su sredinom osamdesetih godina prošlog stoljeća otkrivene glinene pločice kao opipljivi dokaz o najmu. U drevnom gradu Uru, u Mezopotamiji, oko 300 kilometara od današnjeg Bagdada svećenici koji su upravljali gradom poljoprivrednicima su iznajmljivali plugove, lopate, ali i zemlju (Puškarić, 2008). Potom je babilonski kralj Hamurabi davao u najam čitav niz predmeta, alata ali i osobnu imovinu. Takvu praksu kasnije su koristili i Rimljani i Grci.

Začeci najma u Sjedinjenim Američkim Državama (dalje u tekstu: SAD) zabilježeni su 1700. godine kada su iznajmljivači konja iznajmljivali njihovu osobnu opremu, konje i kočije za vuču, koja se koristila za prijevoz putnika i robe. Najam modernije opreme javlja se 1870. godine kada su se temeljem certifikata o povjerenju financirale lokomotive, vagoni i opreme za željeznice. Najam među potrošačima u SAD-u je značajno porastao s najmom šivaćih mašina tvrtke Singer Sewing Machine za samo 5\$ mjesečno putem financijskog instrumenta nalik na ugovor o najmu.

Početkom 20. stoljeća najam opreme većinom se financirao ugovorima koje je željeznica sklapala s privatnim proizvođačima za kupnju željezničkih vagona i to prema ugovorima vrlo sličnima današnjim standardnim kupoprodajnim ugovorima. Za vrijeme financijske krize, 1930-ih godina smanjuje se upotreba najma da bi se ponovno aktualizira za vrijeme Drugog svjetskog rata, kod proizvodnje ratne opreme.

U San Franciscu je 1952. godine osnovana je tvrtka "United States Leasing Corporation" koja je prva počela raditi ugovore o najmu za sve vrste opreme na način kakav je danas prisutan.

Sve do ranih 1970-tih godina najam je bio novost za većinu kompanija, osim za željeznice i aviokompanije koje su veći dio svoje opreme financirale najmom. Većina ostalih kompanija koristila je najam samo kao izvor kratkoročnog financiranja za nabavu informatičke i uredske opreme te vozila. Najam opreme i postrojenja i dalje se je financirao samo putem klasičnog bankarskog kredita. Promjena je nastupila u kasnijim 1970-tim godinama kada je američki Kongres amandmanom dopustio bankama da osnuju svoje društvo. Sve do tada banke nisu smjele obavljati druge poslove osim bankarskih, a smatrale su da leasing kompanije zauzimaju sve veći tržišni udio i bile su im prijetnja. Tako su banke osnivale holding društva kako bi preuzele dio tržišnog udjela. Banke su tada značajno promijenile stav o najmu kao nepoželjnom obliku financiranja. „Uskoro je leasing postao poštovanja vrijedan oblik kreativnog financiranja u kojem je niz kompanija uviđao prednosti umjesto oblika financiranja kojem se pribjegava ako se to ne može izbjeći“ (Puškarić, 2008)

U zapadnoj Europi prve leasing kompanije pojavile su se krajem 50-ih, početkom 60-ih. U Engleskoj je tvrtka „Mercantile Leasing Corporation“ bila pionir modernog oblika najma. Daljnji razvoj leasing poslova kočila je pravna neizvjesnost pa je tek nakon harmonizacije poreznih propisa započeo značajan rast broja leasing ugovora.

Trenutno je većina svjetskog leasing tržišta koncentrirana u trokutu SAD - zapadna Europa - Japan. U zapadnoj Europi prisutna su specijalizirana leasing društva koja u 75-80% slučajeva kontroliraju banke ili njihove podružnice. Za Japan je karakteristično širenje leasing usluga pružanjem "paketa usluga" koji uključuje kombinaciju prodaje, leasinga i zajmova. Te se usluge nazivaju složenim zakupom¹⁴.

Prema Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: HANFA) u Hrvatskoj se usluge leasinga intenzivnije nude od kraja devedesetih godina prošlog stoljeća, a u razdoblju koje je uslijedilo došlo je do ekspanzije tržišta leasinga, kao i broja leasing društava.

2.3. Najmovi kao izvor financiranja

„Nitko nikada nije postigao nešto zaista veliko, a da se nije izložio riziku“.¹⁵ Navedena rečenica slavnog motivacijskog govornika krije suštinu izvora financiranja. Naime, ciljevi financiranja projekata u poduzećima usko su povezani sa strateškim ciljevima samog poduzeća pa se tako poduzeća izborom načina financiranja izlažu određenim rizicima. Financiranje poslovanja poduzeća iznimno je značajno jer se zapravo radi o poslovnoj funkciji koja opskrbljuje reprodukcijski proces subjekta novcem i objedinjuje druge poslovne funkcije (Vukičević, 2006). Ovisno o izboru izvora financiranja financijsko poslovanje može proizvesti velike ekonomske i financijske rizike.

Izvori financijskih sredstava odnose se na izvore sredstava od kojih poduzeće pribavlja sredstva u novčanom (financijskom) obliku, a to su banke i druge financijske institucije. Proces financiranja sastoji se od procesa pribavljanja novca, njegovog ulaganja i trošenja te vraćanja oplemenjenog novca. Menadžeri svakodnevno donose odluke o tome koliko je financijskih sredstava potrebno, u kojem roku su sredstva potrebna, koje je razdoblje vraćanja te gdje pribaviti ta sredstva. Sredstva se mogu pribaviti iz vlastitih ili tuđih izvora financiranja, a vrlo često se kombiniraju i vlastiti i tuđi izvori financiranja kako bi se zadovoljile financijske potrebe poduzeća.

¹⁴ Izvorna engleska riječ kojom se opisuje termin složeni zakup je *complex lease*.

¹⁵ Denis E. Waitley rođen je 1933. godine, američki je motivacijski govornik, pisac i savjetnik. Autor je serijala Psihologija pobjede te knjiga "Seeds of Greatness" and "The Winner's Edge".

Financiranjem poduzeće postaje financijski sustav u kojem se kontinuirano novac pretvara u drugi oblik imovine i obrnuto. Financijski sustav može se promatrati na mikro razini i na makro razini. Promatrajući financijski sustav na mikro razini, može se reći da je financijski sustav zapravo „krvotok“ poduzeća. Promatrajući na makro razini, „razvijenost financijskog sustava očituje se u brojnosti financijskih posrednika i sudionika financijskih tržišta, zastupljenosti specifičnih i prilagođenih financijskih tržišta, u suvremenim financijskim tehnikama, u pravnoj uređenosti i regulaciji“ (Ploh, 2017, str. 86). Tržište financijskih institucija u Republici Hrvatskoj čine banke, štedionice, kreditne unije, leasing društva, faktoring društva, društva za osiguranje i reosiguranje, mirovinska i investicijska društva te zatvoreni investicijski i mirovinski fondovi.

Financiranje potreba poduzeća leasingom smatra se tuđim izvorom financiranja i predstavlja glavnu alternativu bankovnom kreditu (Knežević, 2018). „Leasing je vrlo važan izvor financiranja poduzeća svih sektora, za različitu vrstu imovine (strojevi, zrakoplovi, automobili i druga sredstva prevoza, nekretnine, prijenosna računala i drugo)“ (Hladika, Valenta, 2018, str. 255).

Primatelju leasinga omogućava fleksibilnost u određivanju visine mjesečnog iznosa obveze, iznosa učešća kao i određivanje trajanja ugovora pri čemu poduzeće ne koristi vlastite izvore financiranja. „Za razliku od bankovnog kredita gdje se otplata kredita osigurava iz novčanog toka poduzeća, kao primarnog izvora otplate, te iz instrumenata osiguranja, kao sekundarnih izvora otplate, leasing je orijentiran na sposobnost primatelja leasinga da predmetom leasinga generira buduće novčane tokove iz poslovanja“ (Ploh, 2017).

2.3.1. Tržište najмова u Republici Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj prisutan je bankocentrični financijski sustav budući da veličinom aktive i brojem institucija dominiraju banke, a izvori sredstava poduzeća i stanovništva ovisni su o bankovnim kreditima. U takvim financijskim sustavima bankovni krediti predstavljaju najvažniji eksterni izvor financiranja, a banke su najvažniji oblik financijske podrške razvoju i poslovanju.¹⁶

¹⁶ Detaljnije o značenju financijskih institucija u knjizi Jakovčević, D. (2012) *Industrija osiguranja u Hrvatskoj - promjene u okruženju, novi proizvodi, regulacija i upravljanje rizikom*. Grafit-Gabrijel d.o.o.

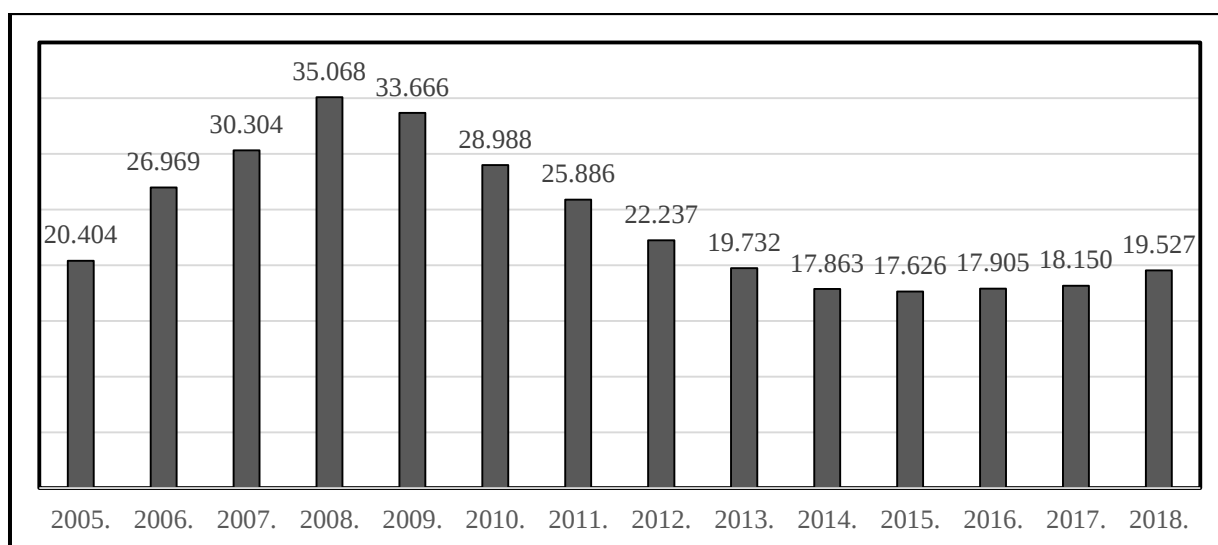
Tablica 3. Iznos aktive i broj financijskih institucija na dan 31.12.2018.

Financijska institucija	Aktiva (mil. kn)	%	Broj financijskih institucija	%
Kreditne institucije	414.157	86,8	25	34,2
Investicijska društva	75	0,0	7	9,6
Osiguravajuća društva	41.936	8,8	18	24,7
Leasing društva	19.531	4,1	16	21,9
Fakoring društva	1.411	0,3	7	9,6
UKUPNO	477.110		73	

Izvor: Obrada autorice prema privremenim nerevidiranim podacima za kreditne institucije, na dan 31. prosinca 2018., HNB, te prema privremenim nerevidiranim podacima na dan 31. prosinca 2018. godine, HANFA

U prilog tvrdnji da je u Republici Hrvatskoj prisutan bankocentrični financijski sustav govori podatak da je 86,8% ukupne aktive financijskih institucija odnosno 414.157 mil. kn koncentrirano kod kreditnih institucija. Prema tablici 3., leasing društva su prema veličini aktive treća po redu financijska institucija. Na kraju 2018. godine usluge leasinga u Republici Hrvatskoj pružalo je 16 leasing društava koja čine 4,1% ukupne aktive svih financijskih institucija.

Hrvatska banka za obnovu i razvitak je početkom 2015. godine uspostavila poslovnu suradnju s nekoliko leasing društava u cilju popularizacije leasinga kao izvora financiranja te je tijekom 2015. godine mikro, malim i srednjim poduzećima odobreno ukupno 990 ugovora o leasingu u iznosu od gotovo 300 mil. kn. Navedeno je vidljivo na grafikonu 1 kao porast ukupne imovine leasing društava u 2016. godini upravo za iznos 300 mil. kn.

Grafikon 1. Aktiva leasing društava u periodu od 2005. do 2018. godine u mil. kn

Izvor: HANFA, *Izveštaj o agregiranom financijskom položaju leasing društava*, 2019.

Ukupna aktiva leasing društava u 2008. godini bila je na rekordno visokoj razini i iznosila je 35.068 mil. kuna. Početak utjecaja svjetske gospodarske i financijske krize na poslovanje leasing društava primjetan je 2009. godine kada je zabilježen pad ukupne aktive leasing društava za 4%. Negativan trend nastavlja se sve do 2015. godine kada je ukupna aktiva leasing društava iznosila 17.863 mil. kuna. Počevši od 2016. godine ukupna aktiva leasing društava raste, a porast od 7,6% u 2018. godini ostvaren je prije svega zahvaljujući porastu gospodarske aktivnosti koja je pozitivno djelovala na cjelokupno tržište leasinga u Republici Hrvatskoj (HANFA, 2018).

Tablica 4. prikazuje kako se u razdoblju od 2016. do 2019. godine leasing kao jedan od izvora financiranja poduzeća značajnije koristi budući da broj novozaključenih ugovora kontinuirano raste po visokim stopama, pa je tako u 2016. godini porast iznosio 22,88%, u 2017. godini 18,80% te u 2018. godini 16,24%. Potrebno je također istaknuti vrijednost novozaključenih ugovora koja je najznačajnije porasla u 2018. i to za 1,5 mlrd. kuna, odnosno 20,53%, a od 2016. godine konstantno se povećava vrijednost novozaključenih ugovora. Udio vrijednosti novozaključenih ugovora o operativnom leasingu u ukupnoj vrijednosti novozaključenih ugovora u 2018. godini se smanjio i iznosio 17,0%, a udio vrijednosti novozaključenih ugovora o financijskom leasingu povećao se i iznosio 83,0%. Prema HANFA-i, radi se o posljedici sezonske nabave automobila od strane rent-a-car poduzeća za potrebe turističke sezone, ali i promjene u oporezivanju automobila koje pravne osobe koriste u svrhu obavljanja djelatnosti (odbitak pretporeza prilikom nabave osobnih automobila putem financijskog leasinga).

Tablica 4. Vrijednost i broj leasing ugovora

	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	31.12.2018.
Broj novozaključenih ugovora (od 1.1. do 31.12.)					
Operativni leasing	17.308	17.798	19.428	22.388	20.483
Financijski leasing	17.501	18.565	25.256	30.696	41.223
UKUPNO	34.809	36.363	44.684	53.084	61.706
% porast broja novozaključenih ugovora u odnosu na prethodnu godinu		4,46	22,88	18,80	16,24
Vrijednost novozaključenih ugovora u tisućama kn (od 1.1. do 31.12.)					
Operativni leasing	1.868.046	1.504.247	1.744.661	1.595.112	1.493.608
Financijski leasing	3.375.383	3.625.340	4.763.030	5.717.928	7.320.667
UKUPNO	5.243.429	5.129.588	6.507.691	7.313.041	8.814.275
% porast vrijednosti novozaključenih ugovora u odnosu na prethodnu godinu		-2,17	26,87	12,38	20,53

Izvor: Obrada autorice prema HANFA (2019) *Godišnje izvješće 2018.*

Mjesečni izvještaj o poslovanju leasing društava za lipanj 2019. objavljen na stranicama HANFA-e ukazuje na nastavak pozitivnog trenda budući da su u razdoblju od šest mjeseci broj i iznos novozaključenih ugovora premašili razinu iz 2015. godine (tablica 5: broj novozaključenih ugovora 39.727, iznos novozaključenih ugovora 6.119 mlrd. kuna). Ako se procijeni stanje na 31.12.2019. godine udvostručavanjem stanja na 30.06.2019. tada bi stanje na kraj 2019. godine moglo biti na razini zlatnih godina leasing društava (2008. i 2009.).

Tablica 5. Broj i vrijednost novozaključenih ugovora

	30.06.2019.	31.12.2019. (simulacija)
Broj novozaključenih ugovora (od 1.1. do 31.12.)		
Operativni leasing	8.328	16.656
Financijski leasing	31.399	62.798
UKUPNO	39.727	79.454
Vrijednost novozaključenih ugovora u tisućama kn (od 1.1. do 31.12.)		
Operativni leasing	852.831	1.705.663
Financijski leasing	5.266.085	10.532.169
UKUPNO	6.118.916	12.237.832

Izvor: Obrada autorice prema HANFA-inom mjesečnom izvještaju za rujan 2019.

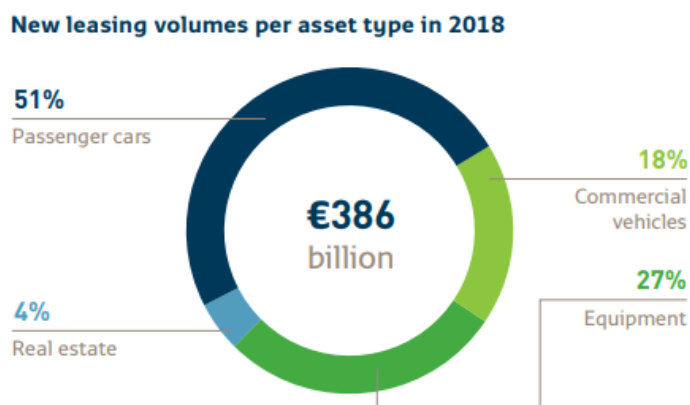
Simulacija broja i iznosa novozaključenih ugovora na 31.12.2019. prikazana u tablici 5. ukazuje na mogući značajniji porast ugovora o financijskom leasingu u odnosu na ugovore o operativnom leasingu.

Za razumijevanje utjecaja primjene MSFI 16 *Najmovi* na povećanje broja ugovora o financijskom najmu bilo bi potrebno dovesti u vezu i vrstu poslovnih subjekata koji sklapaju ugovore o financijskom najmu. Naime, kako MSFI 16 *Najmovi* primjenjuju veliki subjekti i subjekti od javnog interesa, povećanje broja ugovora o financijskom najmu sklopljenih s velikim subjektima i subjektima od javnog interesa značilo bi da je primjena MSFI-ja 16 *Najmovi* utjecala na njihovu odluku o izvoru financiranja te da financijski leasing koriste umjesto operativnog leasinga ili klasičnog bankarskog kredita.

Vrijednost novozaključenih ugovora glavni je pokazatelj stanja na tržištu leasinga koje, kao posljedica oporavka cjelokupnog gospodarstva bilježi pozitivne trendove rasta od 2016. godine. Promjene u Zakonu o porezu na dodanu vrijednost u 2018. godini, koje pružaju mogućnost odbitka pretporeza prilikom nabavke automobila putem financijskog leasinga za potrebe poslovanja pravnih osoba, imale su velikog utjecaja na porast ugovora o financijskom leasingu. Podaci dostupni u HANFA-inim izvještajima za 2019. godinu ukazuju na daljnji značajniji porast broja i vrijednosti novozaključenih ugovora o leasingu pri čemu vodeću ulogu čine ugovori o financijskom leasingu.

2.3.2. Tržište najмова u Europskoj uniji

Prema izvješću Leaseurope-a¹⁷ koje obuhvaća oko 91% tržišta leasinga u Europi vrijednost novozaključenih ugovora iznosila je 386 mlrd € 2018. godini što znači porast za 7,7% u odnosu na 2017. godinu. Najveće leasing tržište u Europi je Velika Britanija, zatim Njemačka pa Francuska. Vrijednost novozaključenih leasing ugovora u Hrvatskoj u 2018. godini iznosila je 1,29 mlrd. € što čini svega 1,3% leasing tržišta u Velikoj Britaniji koje je u istom razdoblju realiziralo 91,9 mlrd. € novozaključenih ugovora o leasingu. Leasing tržište Europe već šestu godinu za redom pokazuje pozitivne rezultate u svim zemljama, osim u Grčkoj, Slovačkoj, Turskoj i Češkoj (Leaseurope, 2018). Najviše je rasla potražnja za leasingom automobila te za leasingom računala i uredske opreme, što je prikazano na slici 5.

Slika 5. Vrijednost novozaključenih ugovora prema predmetu najma u 2018. godini

Izvor: Leaseurope (2019) *Key facts and figures in 2018*, str. 2

Automobili kupljeni putem leasing ugovora za privatne i poslovne svrhe čine 69%, odnosno 267,8 mlrd. € svih novozaključenih leasing ugovora. Leasing postrojenja i opreme zauzima drugo mjesto i čini 27%, odnosno 104 mlrd € svih novozaključenih leasing ugovora.

Iako je leasing tržište u Hrvatskoj u odnosu na leasing tržište Europe malo i čini svega 0,31% ukupne vrijednosti svih novozaključenih ugovora u 2018. godini, raslo je po većoj stopi (16,24%) u odnosu na europsko tržište (7,7%).

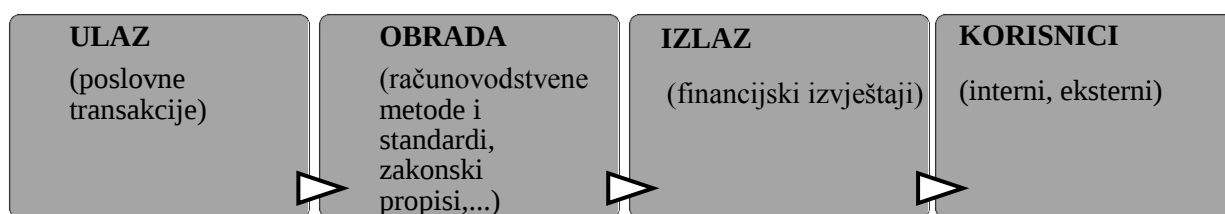
¹⁷ Leaseurope je Europska organizacija leasing kompanija, osnovana 1972., te predstavlja krovno tijelo leasing kompanija u Europi, a sastoji se od 45 članica sa sjedištem u 32 različite zemlje. Hrvatska nije članica Leaseurope organizacije.

3. REGULATORNI OKVIR RAČUNOVODSTVA I FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA BANAKA

3.1. Regulatorni okvir računovodstvene evidencije poslovnih događaja u bankama

3.1.1. Računovodstvena evidencija poslovnih događaja

Računovodstvena evidencija dio je računovodstvenog procesa koji se može slikovito prikazati kao na slici 6., a sastoji se od ulaza, obrade, izlaza i korisnika. Poslovni događaji se temeljem knjigovodstvenih isprava evidentiraju u analitičkim evidencijama koje su podloga za izradu bruto bilance. Zadnji korak računovodstvenog procesa je prezentiranje financijskih izvještaja internim i eksternim korisnicima.

Slika 6. Računovodstveni proces

Izvor: Gulin i sur. (2010) *Računovodstvo*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, str. 129.

Predmet knjigovodstvene evidencije su samo oni poslovni događaji koji zadovoljavaju sljedeće uvjete: poslovni događaj nastao je u prošlosti, može se vrijednosno izraziti, ima utjecaj na stanje imovine, obveza i financijski rezultat te postoji knjigovodstvena isprava kao dokaz o nastanku događaja. Takvi poslovni događaji evidentiraju se u poslovnim knjigama koje je prema čl. 11 Zakona o računovodstvu poduzetnik dužan voditi po načelu dvojnog knjigovodstva. Pojam dvojnog knjigovodstva opisao je još u 15. st. Benedikt Kotruljević, a radi se o sustavu evidencije koji za prikaz stanja i promjena imovine, obveza i kapitala, prihoda i rashoda koristi dvostrani konto pri čemu se svaki poslovni događaj zapisuje obostrano, jednom na dugovnoj strani, a jednom na potražnoj strani konta (Gulin et al., 2001).

3.1.2. Regulatorni okvir računovodstvene evidencije u bankama

Razvoj računovodstvene regulative u Republici Hrvatskoj od osamostaljenja 1991.godine temelji se na dva osnovna zakonska propisa (Gulin et al., 2018, str. 24-25), a to su Zakon o računovodstvu objavljen u Narodnim novinama, br. 116/18 na snazi od 01.01.2019. godine i Zakon o trgovačkim društvima objavljen u Narodnim novinama, br. 40/19 na snazi od 20.04.2019. godine. Uz Zakon o računovodstvu i Zakon o trgovačkim društvima, za razumijevanje računovodstvene evidencije u bankama potrebo je sagledati sve relevantne

propise za područje bankarstva, a dijele se na bankarsku regulativu u užem i u širem smislu (Barbaroša i sur., 2000, str. 7). Bankarskom regulativom u užem smislu može se smatrati ona regulativa koja proizlazi iz Zakona o kreditnim institucijama, Narodne novine br. 70/19 (u nastavku: ZOKI)¹⁸ i podzakonskih akata koji su na temelju njega doneseni, dok se sva ostala regulativa smatra bankarskom regulativom u širem smislu.

Širi obuhvat bankarske regulative proizlazi iz temeljenih zadaća HNB-a, koja kao središnja banka Republike Hrvatske ima šest osnovnih područja odgovornosti. To su monetarna i devizna politika, upravljanje međunarodnim pričuvama, financijska stabilnost, supervizija, sanacija kreditnih institucija i platni promet. Na svako područje odgovornosti HNB-a utječe primjena MRS-eva i MFSI-jeva. Naime, priznavanje i mjerenje sredstava i obveza, te različitih izvedenih financijskih instrumenata, kao i priznavanje prihoda i rashoda definiranih MSFI-jevima i MRS-ecim bitno determinira pokazatelje dobivene u okviru HNB-ovih područja odgovornosti (Barbaroša, et al, 2000).

3.1.3. Kontni plan za banke

Bankarska regulativa u užem smislu odnosi se na primjenu odredbi Zakona o kreditnim institucijama kojim se propisuju uvjeti za poslovanje, osnivanje i prestanak rada kreditnih institucija u Republici Hrvatskoj, uvjeti pod kojima kreditne institucije mogu pružati bankovne i/ili financijske usluge te javnu objavu od strane HNB-a na području bonitetne regulative i supervizije kreditnih institucija. U XII. poglavlju Zakona o kreditnim institucijama „Poslovne knjige i financijski izvještaji“ (čl. 161.) navedeno je da HNB može donijeti podzakonski propis kojim uređuje kontni plan za kreditne institucije kojeg su iste dužne primjenjivati. HNB je tako iskoristila mogućnost koju predviđa ZOKI i propisala kontni plan za kreditne institucije, koji obuhvaća sadržaj računa i upute za korištenje računa iz kontnog plana.

„Kontni plan je pisani dokument u kojemu su brojem i nazivom označena konta za prikaz imovine, konta za prikaz obveza, konta za prikaz kapitala, konta za prikaz rashoda i konta za prikaz prihoda“ (Gulin et al., Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa, 2001, str. 55) . Kontni plan daje sistematizirani pregled naziva i šifri pojedinih konta te čini organizacijsko sredstvo u računovodstvu.

¹⁸ Zakon o bankama koji je donesen 2002. godine prestao je važiti 1.01.2009. godine stupanjem na snagu Zakona o kreditnim institucijama.

“Propisanim kontnim planom postiže se viši stupanj jednoobraznosti podatka koji se iskazuju u financijskim izvještajima, u statističkim izvještajima i u drugim dokumentima kojima su izvor podaci na kontima glavne knjige“ (Gulin i sur., 2001, str. 55).

Kontni plan za banke je mijenjan više puta kroz povijest, pri čemu je zadnja značajnija promjena objavljena u Narodnim novinama br. 104/2017 kojom se u razina granuliranosti računa smanjuje s pet znamenki na tri znamenke. Izmjena kontnog plana bila je odraz je opsežnih promjena nastalih uvođenjem MSFI 9 *Financijski instrumenti* kojim su financijska imovina i obveze klasificiraju drugačije u odnosu na Međunarodni računovodstveni standard 39 *Financijski instrumenti*¹⁹. Također, propisivanjem računa na manjoj razini HNB bankama omogućava veću slobodu u definiraju analitičkih računa za vlastite potrebe posljedično novom trendu u izvještavanju kojim se napušta definiranje stavki izvještaja temeljem konta već se stavke izvještaja definiraju na razini instrumenta, portfelja i vrste iznosa²⁰. Posljednja izmjena Odluke o kontnom planu za kreditne institucije (u nastavku Odluka) objavljena je u Narodnim novinama, br. 23/2019, a vezana je uz stupanje na snagu MSFI-ja 16 Najmovi. Odluka se primjenjuje na kreditne institucije sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje su od Hrvatske narodne banke dobile odobrenje za rad. Odluku primjenjuje 39 kreditnih institucija u Republici Hrvatskoj (tablica 6.).

Tablica 6. Kreditne institucije u Republici Hrvatskoj na 8.11.2019.

Vrsta kreditne institucije	Broj kreditnih institucija
Banke koje imaju odobrenje za rad	20
Stambene štedionice koje imaju odobrenje za rad	4
Ostale institucije (HBOR)	1
Banke i štedionice u stečaju	8
Banke i štedionice u likvidaciji	5
Podružnice stranih kreditnih institucija	1
Ukupno	39

Izvor: obrada autorice prema popisu kreditnih institucija na web stranici HNB-a

Prema čl. 3 Odluke kreditna institucija dužna je voditi svoje poslovne knjige (glavnu knjigu) za poslove koje obavlja u svoje ime i za svoj račun, odnosno za sve poslove koji se uključuju u bilancu kreditne institucije, koristeći se računima iz propisanoga kontnog plana za kreditne institucije i primjenjujući Uputu za primjenu kontnog plana.

¹⁹ Stupanjem na snagu MSFI 9 *Financijski instrumenti* prestao je važiti Međunarodni računovodstveni standard 39 *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje*. Financijska imovina klasificira se u sljedeće portfelje sukladno MSFI 9 *Financijski instrumenti*: financijska imovina po amortiziranom trošku, financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitak. Financijske obveze klasificiraju se kao: Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku.

²⁰ Detaljnije o novom trendu izvještavanja u Odluci o statističkom i nadzornom izvješćivanju, Narodne novine, br. 85/18. i 47/19. te u Odluci o supervizorskim izvještajima kreditnih institucija, Narodne novine, br. 41A/14., 127/14., 67/15., 119/15., 7/17., 44/17., 120/17., 85/18. i 47/19.

Kontni plan sastoji se od 10 razreda:

- Razred 0 – Materijalna i nematerijalna imovina, ulaganja u ovisne subjekte, pridružene subjekte i zajedničke pothvate, dugotrajna imovina namijenjena prodaji i grupe imovine za otuđivanje
- Razred 1 – Sredstva na transakcijskim računima i gotovina u kunama, potraživanja po kamatnim i nekamatnim prihodima te ostala potraživanja
- Razred 2 – Obveze prema zaposlenicima, obveze za poreze i slične obveze, obveze na osnovi kamatnih i nekamatnih troškova, ostale obveze te rezerviranja
- Razred 3 – Imovina u stranim valutama
- Razred 4 – Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti u kunama i s valutnom klauzulom
- Razred 5 – Dani krediti, depoziti i financijski *leasing* u kunama i s valutnom klauzulom
- Razred 6 – Rashodi i prihodi te financijski rezultat poslovanja
- Razred 7 – Obveze u stranim valutama
- Razred 8 – Obveze u kunama
- Razred 9 – Kapital i izvanbilančni zapisi.

Uputa za primjenu kontnog plana koja je sastavni dio Odluke dodatno definira sadržaj i daje upute za korištenje računa. Priznavanje i mjerenje sadržaja računa propisanih Odlukom definirano je odgovarajućim MSFI-jevima i MRS-evima. Pregled razreda kontnog plana na razrede na kojima se prikazuje aktiva (razredi 0, 1, 3, 4 i 5) i razrede na kojima se prikazuje pasiva (razredi 2, 7, 8 i 9) kreditnih institucija dan je u tablici 7.

Tablica 7. Prikaz razreda iz kontnog plana za kreditne institucije

Imovina (aktiva)	Izvori imovine (pasiva)
Razred 0	Razred 2
Razred 1	Razred 7
Razred 3	Razred 8
Razred 4	Razred 9 (skupine konta od 90 do 93)
Razred 5	
Razred 6 - prihodi i rashodi	
Rashodi - skupine konta od 60 do 63	Prihodi - skupine konta od 65 do 68
Prihodi i rashodi na neto osnovi - skupina konta 64	
Rezultat poslovanja - skupina konta 69	

Izvor: obrada autorice prema Odluci o kontnom planu za kreditne institucije, Narodne novine br. 23/2019

Potencijalne obveze na osnovi kojih je kreditna institucija izložena kreditnom riziku (izdane garancije i preuzeta jamstva, otvoreni nepokriveni akreditivi, neopozive obveze po odobrenim a neiskorištenim kreditima i sl.) u kunama odnosno u stranoj valuti prikazuje se na skupni konta 97 i 98. Kada se izloženostima koje se prate na kontima razreda 1, 3, 4 i 5, dodaju izvanbilančne izloženosti na skupinama konta 97 i 98 dobije se ukupna izloženost kreditne institucije kreditnom riziku. Tako izračunata izloženost predmet je raznih izvještaja propisanih od strane regulatora. Važno je naglasiti kako stanja računa aktivnih i pasivnih izvanbilančnih stavki, u računovodstvu kreditne institucije kao cjeline, moraju biti uravnotežena.

3.2. Regulatorni okvir financijskog izvještavanja banaka

Bankarski sektor jedan je od najreguliranih budući da se radi o području posebnog društvenog interesa. Naime, banke su važne za funkcioniranje ukupnog gospodarstva jer propadanjem banaka nastane veća šteta za ukupno gospodarstvo od štete koju trpe sami vlasnici. „Zdrav bankovni sektor ima posebnu ulogu u osiguranju makroekonomske stabilnosti i razvoja tržišnog gospodarstva“ (Miletić, 2008, str. 6). Poslovanje banaka uređuje čvrst regulatorni okvir s ciljem sprječavanja nastanka kriza kakvima smo bili svjedoci²¹. Regulativa osigurava da banke zapošljavaju stručne menadžere čije odluke o investiranju ne nose prevelike rizike (Bank of England, 2019).

Financijsko izvještavanje u bankama temelji se na Zakonu o računovodstvu i Zakonu o trgovačkim društvima koju nadograđuje regulativa HNB-a te EBA regulativa²². Sukladno čl. 151 Zakona o kreditnim institucijama, banke su dužne izvještavati HNB temeljem propisa donesenih unutar samog Zakona o kreditnim institucijama ili temeljem propisa koje HNB donesene pozivajući se na Zakon o kreditnim institucijama i Uredbe (EU) 575/2013 i drugih propisa EU kojim se uređuje poslovanje kreditnih institucija.

²¹ Velika gospodarska kriza, Velika ekonomska kriza ili Velika depresija trajala je od 1929. do 1933. godine i očitovala se slomom cijelih nacionalnih gospodarstava. U novije doba bili smo svjedoci financijske krize koja je počela 2007. godine i označavala je krizu bankarstva koja se s financijskog sektora proširila na realno gospodarstvo.

²² Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (European Banking Authority, EBA) neovisno je tijelo Europske unije osnovano 2011. godine u jeku financijske krize s ciljem da doprinese financijskoj stabilnosti unutar zemalja EU.

3.3. Računovodstveni tretman najмова prema MSFI-ju 16 Najmovi i MRS-u 17 Najmovi

3.3.1. Najmovi iz perspektive najmodavca i najmoprimca s osvrtom na MRS 17 Najmovi

Najmoprimac i najmodavac su uz dobavljača predmeta najma ključni subjekti u poslovima najma. Stupanjem na snagu MSFI-ja 16 *Najmovi* dolazi do razlike u klasifikaciji najмова na financijski i operativni (poslovni) najam kod najmodavca i najmoprimca u odnosu na klasifikaciju prema MRS-u 17 *Najmovi*.

Sa stajališta najmoprimca, izvorom financiranja se smatraju svi najmovi koji rezultiraju pravom uporabe na početku razdoblja najma i oni najmovi za koje se plaćanja realiziraju kroz određeni vremenski period. Posljedično, MSFI 16 *Najmovi* eliminira podjelu najмова na financijske i operativne (poslovne) i uvodi jedinstveni računovodstveni model za obje vrste najмова. Primjenjujući taj model, od najmoprimca se traži priznavanje imovine s pravom korištenja za svaki najam (engl. right of use assets) kao i priznavanje pripadajuće obveze po najmu (IFRS Foundation, 2016, str 2). Promjene kod najmoprimca upravo su najznačajnije promjene koje uvodi MSFI 16 *Najmovi*, a suštinski se odnose na prikazivanje imovine i obveza u izvještaju o financijskom položaju (bilanci) za sve vrste najмова (financijske i operativne), osim kada se radi o najmovima kratkog roka i niske vrijednosti²³.

IASB je od samog početka projekta izrade novog standarda MSFI-ja 16 *Najmovi* favorizirao model koji zahtijeva priznavanje svih najмова u bilanci najmoprimca (Mazars, 2016) smatrajući da su operativni (poslovni) najmovi bili do sada vrlo loše iskazani u financijskim izvještajima. Time je na velika vrata operativni (poslovni) najam postao vidljiv u poslovnim knjigama i financijskim izvještajima najmoprimca (Hladika, 2018, str. 209).

Implementacijom novog standarda MSFI-ja 16 *Najmovi* IASB se je odlučio za pristup koji je najmanje tegoban za najmodavce i zadržao pristup koji se koristi u MRS-u 17 *Najmovi* koji i dalje klasificira najmove kao financijske ili operativne (poslovne). Prema tome, najmodavci trebaju klasificirati svoje najmove kao financijske ili operativne (poslovne) slijedeći primjere situacija koje dovode do klasifikacije najмова na financijske najmove najma propisane kroz novi standard MSFI 16 *Najmovi*²⁴. Klasifikacija najмова ovisi više o sadržaju transakcije nego o obliku ugovora. Primjenom novog standarda MSFI-ja 16 *Najmovi* kod najmodavaca se očekuju poboljšanja u dijelu objavljivanja informacija o izloženostima rizicima, posebno riziku ostatka vrijednosti.

²⁴ Točka 63 MSFI 16 *Najmovi* navodi primjere situacija koje pojedinačno ili u kombinaciji obično dovode do klasifikacije najma kao financijskoga najma.

Tablica 8. prikazuje ključne razlike između MSFI-ja 16 *Najmovi* i MRS-a 17 *Najmovi* prisutne u samoj definiciji najma, izuzećima, inicijalnom i naknadnom vrednovanju, izmjenama ugovora o najmu te prezentiranju i objavljivanju informacija o najmu u bilješkama uz financijske izvještaje.

Tablica 8. Ključne razlike između MSFI-ja 16 *Najmovi* i MRS-a 17 *Najmovi*

Područje	MSFI 16 <i>Najmovi</i>	MRS 17 <i>Najmovi</i>
Definicija najma	Najam je ugovor ili dio ugovora kojim se prenosi pravo na kontrolu odnosno imovine kroz određeni period u zamjenu za naknadu.	Najam je sporazum kod kojeg najmodavac ustupa najmoprimcu u zamjenu za naknadu pravo uporabe imovine kroz određeni vremenski period. Prijenos kontrole nije nužan uvjet da bi se ugovor smatrao najmom.
Izuzeća od priznavanja	Ugovor o najmu sklopljen na period do 12 mjeseci.	-
	Ugovor o najmu niske vrijednosti.	-
Klasifikacija najma	Primjenjuje se jedinstveni pristup prepoznavanja i mjerenja za sve najmove uz mogućnost izuzeća.	Primjenjuje se različiti pristup priznavanja i mjerenja kod najmoprimca i najmodavca.
Inicijalno vrednovanje	Najmoprimac vrednuje najam po sadašnjoj vrijednosti obveze po najmu kroz period trajanja najma.	Najmoprimac vrednuje financijski najam kao fer vrijednost predmeta najma ili kao sadašnju vrijednost minimalnih plaćanja najma, ovisno što je niže. Operativni najam se ne vrednuje niti kao imovina niti obveze.
Naknadno vrednovanje	Najmoprimac je dužan naknadno vrednovati obvezu po najmu u slučaju nastanka izmjena (obuhvat najma ili promjene uvjeta koje nisu uzete u obzir prilikom inicijalnog sklapanja ugovora o najmu).	-
Izmjene ugovora o operativnom najmu kod najmoprimca	Modifikacije ugovora o operativnom najmu tretiraju se kao novi ugovor o najmu koji je važeći od datuma nastanka promjene.	-
Izmjene ugovora o najmu bez novog ugovora o najmu	Najmoprimac treba ponovo definirati naknadu sukladno izmjenama, odrediti novo razdoblje najma i procijeniti obvezu po najmu diskontiranjem budućih plaćanja.	-
Prezentiranje kod najmoprimca	Najmoprimac objavljuje informacije o najmu u bilanci, računu dobiti i gubitka te izvještaju o novčanim tokovima za sve vrste najмова.	Najmoprimac objavljuje informacije o najmu u računu dobiti i gubitka te izvještaju o novčanim tokovima za operativni najam. U bilanci se ne objavljuju informacije.
Objavljivanje u bilješkama uz financijske izvještaje kod najmoprimca	Najmoprimac je dužan u bilješkama objaviti kvalitativne i kvantitativne informacije o učincima MSFI 16 <i>Najmovi</i> na bilancu, račun dobiti i gubitka te izvještaj o novčanim tokovima.	Traži se objavljivanje informacija u bilješkama, ali uz manju razinu detalja.

Izvor: obrada autorice prema: EY (2018) *Applying IFRS*, str.130 – 136.

Zaključno, računovodstvena evidencija najмова kod najmodavca nije se značajno promijenila za razliku od računovodstvene evidencije najмова kod najmoprimca. U nastavku rada fokus je upravo na računovodstvenoj evidenciji najмова kod najmoprimca gdje će se detaljnije pojasniti sva područja navedena u tablici 8.

3.3.2. Područje primjene i izuzeća koja uvodi MSFI 16 *Najmovi*

Prema Zakonu o računovodstvu (Narodne novine, br. 116/18) te, čl. 17 te čl. 3. Uredbe (EU) 1606/2002 banke su dužne sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje sukladno Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja. Prezentacija informacija u godišnjim financijskim izvještajima je zadnji korak računovodstvenog procesa, a prethode mu ulaz i obrada u sklopu kojih se poslovni događaji temeljem knjigovodstvenih isprava evidentiraju u poslovnim knjigama.

Računovodstveni tretman najмова temelji se na MSFI 16 *Najmovi* kojeg IASB objavio 13.siječnja 2016.godine, a stupio je na snagu 1.siječnja 2019. godine. MSFI 16 *Najmovi* zamjenjuje dotadašnji MRS 17 *Najmovi* i pripadajuća pojašnjenja MRS-a 17 (IFRIC 4 Utvrđivanje sadržava li sporazum najam, SIC 15 Poslovni najmovi - poticaji i SIC 27 Procjena sadržaja transakcija koje uključuju pravni oblik najma²⁵).

Cilj standarda je utvrditi načela za priznavanje, mjerenje, prezentiranje i objavljivanje najмова te osigurati da najmoprimci i najmodavci pružaju relevantne informacije na način da vjerno prikazuju transakcije najмова. Stoga su kroz MSFI 16 *Najmovi* definirana pravila za sve tri faze računovodstvenog procesa koji započinje nastankom poslovnog događaja odnosno sklapanjem ugovora u najmu i/ili primitkom računa. Najam je svaki ugovor koji zadovoljava definiciju najma iz standarda²⁶, ali i onaj ugovor koji sadržava komponentu koja se odnosi na najam ako se njime prenosi pravo nadzora nad uporabom utvrđene imovine u određenom vremenskom razdoblju u zamjenu za naknadu (MSFI 16 *Najmovi*, t. 9.).

Kako bi se isključila moguća situacija u kojoj troškovi ispunjavanja određenih uvjeta standarda premašuju očekivane koristi od primjene, IASB je uveo određena izuzeća. Pa tako MSFI 16 *Najmovi* dopušta da najmoprimci prilikom donošenja odluke radi li se o najmu koji zadovoljava uvjete za priznavanje propisane standardom koriste i određena izuzeća na koja se odredbe standarda ne primjenjuju, a to su kratkoročni najmovi (najmovi na razdoblje do 12 mjeseci) i najmovi niske vrijednosti, odnosno najmovi kod kojih je predmet najma imovina

²⁵ SIC je akronim od Standard Interpretations Committee. SIC je do prosinca 2001. godine bio ovlašteno tijelo od strane IASB (International Accounting Standards Board) za tumačenje standarda. Danas tu ulogu preuzima IFRIC (International Financial Reporting Interpretations Committee).

²⁶ Definicija najma dana je u poglavlju 2.1.1. Pojam najma

niske vrijednosti. U slučaju kada najmoprimac odluči koristiti izuzeća dužan je odnosna plaćanja prikazati kao trošak na linearnoj osnovi tijekom razdoblja najma ili na nekoj drugoj sustavnoj osnovi (MSFI 16 *Najmovi*, t. 6.). „Kratkoročni najam je najam koji na datum početka najma ima razdoblje najma od najviše 12 mjeseci i najam koji ne sadržava mogućnost kupnje (opcija otkupa)“ (Hladika, 2018, str. 212). Najmoprimac je dužan procijeniti vrijednost imovine koja je predmet najma pri čemu će procjenu zasnivati na vrijednosti predmeta najma kao da se radi o novoj imovini, neovisno o stvarnoj starosti imovine na početku ugovora o najmu.

Stoga najam rabljene imovine ne bi ispunio uvjet za izuzeće ukoliko vrijednost predmeta najma iste takve imovine prelazi određeni iznos. Procjena vrijednosti predmeta najma izvršava se u apsolutnom iznosu i na nju ne utječe relativna značajnost vrijednosti predmeta za najmoprimca. Na procjenu ne utječe niti veličina, priroda i okolnosti poslovanja najmoprimca što bi značilo da bi dva najmoprimca različita po karakteristikama trebala doći do istog zaključka da li je određena imovina male vrijednosti ili nije.

„Iako standard sam po sebi ne određuje konkretan prag vrijednosti nakon kojeg imovina ne može biti klasificirana kao ona male vrijednosti, očito je kako je IASB imao na umu vrijednost od otprilike 5.000 USD (otprilike 32.000 kn)“ (Mazars, 2016, str. 7). Primjer imovine koja se ne može klasificirati kao imovina niske vrijednosti je najam automobila obzirom da je vrijednost automobila značajna. Osobna računala, uredski namještaj i telefoni samo su neki od primjera odnosne imovine niske vrijednosti.

Primjena standarda MSFI 16 *Najmovi* počiva na procjeni svakog pojedinačnog ugovora, međutim IASB je uveo praktičnu pogodnost koja dozvoljava najmoprimcu i najmodavcu priznavanje i mjerenje najmovi na razini portfelja u slučaju kada imaju velik broj najmovi sličnih karakteristika te ukoliko se utjecaj na financijske izvještaje primjenom portfeljnog pristupa značajno ne razlikuje od utjecaja pojedinačnog priznavanja najma. Time se značajno pojednostavljuje računovodstveni tretman skupine najmovi.

3.3.3. Početno i naknadno mjerenje imovine s pravom uporabe kod najmoprimca

Na datum početka najma, kod početnog priznavanja, najmoprimac je dužan imovinu s pravom uporabe mjeriti po trošku koji obuhvaća (MSFI 16 *Najmovi*, t. 24.):

- a) iznos početnog mjerenja obveze po najmu
- b) sva plaćanja najma izvršena na datum početka najma ili prije tog datuma, umanjena za primljene poticaje za najam

- c) sve početne izravne troškove koji nastaju za najmoprimca (troškovi koji se odnose na najam, npr. provizije i naknade vezane uz zajam) i
- d) procjenu troškova koje će najmoprimac snositi pri rastavljanju i uklanjanju odnosne imovine, obnovi mjesta na kojem se imovina nalazi ili vraćanju odnosne imovine u stanje koje se zahtijeva na temelju uvjeta najma, ali tek nakon što nastane obveza za te troškove.

Ukoliko se imovina s pravom uporabe koristi za proizvodnju zaliha, na nastale troškove koji se odnose na tu imovinu primjenjuje se MRS 2 *Zalihe*, dok se obveze priznaju i mjere primjenom MRS 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*.

Naknadno mjerenje imovine s pravom uporabe provodi se nakon početnog mjerenja primjenom sljedećih modela (MSFI 16 *Najmovi*, t. 29, 24. i 35.):

- a) modela troška
- b) modela fer vrijednosti iz MRS-a 40 *Ulaganja u nekretnine ili*
- c) modela revalorizacije iz MRS-16 *Nekretnine, postrojenja i oprema*.

Najmoprimac koji u svojim računovodstvenim politikama definira naknadno vrednovanje imovine s pravom uporabe primjenom metode troška, imovinu s pravom uporabe tada mjeri po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i sve akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti i usklađenom za ponovno mjerenje obveze po najmu. Prilikom izračuna amortizacije, na imovinu s pravom uporabe primjenjuju se zahtjevi iz MRS-a 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema*. Samim time dolazi se do zaključka da imovina s pravom uporabe sa stajališta izračuna amortizacije primjenjuje iste zahtjeve kao i imovina definirana po MRS-u 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema* (primjerice, na zgradu u operativnom najmu kao i na zgradu u vlasništvu najmoprimca primjenjivat će se isti amortizacijski zahtjevi).

Najmoprimac je dužan imovinu s pravom uporabe amortizirati od datuma početka najma do kraja njezina korisnog vijeka uporabe ili do kraja razdoblja najma, ovisno o tome koji je datum raniji. Međutim, ako se na temelju najma, do kraja razdoblja najma, vlasništvo nad odnosnom imovinom prenese na najmoprimca ili ako trošak imovine s pravom uporabe odražava da će najmoprimac iskoristiti mogućnost kupnje, najmoprimac je dužan imovinu s pravom uporabe amortizirati od datuma početka najma do kraja korisnog vijeka uporabe odnosne imovine (MSFI 16 *Najmovi*, t. 32). Kako bi utvrdio umanjenje vrijednosti imovine s pravom uporabe te obračunao sva utvrđena umanjenja vrijednosti, najmoprimac je dužan primijeniti MRS 36 *Umanjenje imovine*.

U slučaju kada imovina s pravom uporabe predstavlja ulaganja u nekretnine za koju najmoprimac primjenjuje model fer vrijednosti iz MRS-a 40 *Ulaganja u nekretnine*, tada se imovina s pravom uporabe naknadno mjeri primjenom modela fer vrijednosti. „Imovina s pravom uporabe koja predstavlja ulaganje u nekretnine i koja se naknadno mjeri primjenom modela fer vrijednosti ne podliježe obračunu amortizacije“ (Hladika, 2018, str. 216).

U slučaju kada imovina s pravom uporabe odnosi na nekretnine, postrojenja ili opremu na koju najmoprimac primjenjuje model revalorizacije, najmoprimac može odlučiti da će taj model revalorizacije primjenjivati na svu imovinu s pravom uporabe koja se odnosi na nekretnine, postrojenja ili opremu.

3.3.4. Početno i naknadno mjerenje obveza po najmu kod najmoprimca

Na datum početka najma obveza po najmu mjeri se po sadašnjoj vrijednosti plaćanja najma koja nisu plaćena do tog datuma. Plaćanja najma diskontiraju se primjenom kamatne stope koja proizlazi iz najma ako je tu stopu moguće izravno utvrditi. Ako se ta stopa ne može izravno utvrditi, najmoprimac je dužan primijeniti graničnu (inkrementalnu) kamatnu stopu zaduživanja najmoprimca (MSFI 16 *Najmovi*, t. 26.). „Granična kamatna stopa zaduživanja najmoprimca je kamatna stopa koju bi najmoprimac u sličnom roku i na temelju sličnog jamstva morao plaćati za posudbu sredstava nužnih za stjecanje imovine čija je vrijednost slična vrijednosti imovine s pravom uporabe u sličnom gospodarskom okruženju“ (MSFI 16 *Najmovi*, dodatak A). Diskontna kamatna stopa se, nakon početnog mjerenja, usklađuje kao posljedica ponovnog mjerenja obveze po najmu ako je došlo do promjene razdoblja najma ili ako je došlo do promjene procjene opcije otkupa imovine koja je predmetom najma.

U iznos obveze mjerene na početku razdoblja najma potrebno je uključiti i buduća plaćanja koja se odnose na pravo uporabe odnosne imovine tijekom razdoblja najma, a to su (MSFI 16 *Najmovi*, t. 70.):

- a) fiksna plaćanja umanjena za primljene poticaje za najam (npr. popusti najmodavca)
- b) varijabilna plaćanja najma koja ovise o indeksu ili stopi, početno mjerena primjenom indeksa ili stope koji vrijede na datum početka najma (npr. plaćanja povezana s referentnom kamatnom stopom kao što je npr. EURIBOR)
- c) iznosi za koje se očekuje da će ih najmoprimac plaćati na temelju jamstava za ostatak iznosa
- d) cijena izvršenja mogućnosti kupnje ako je izvjesno da će ju najmoprimac iskoristiti i
- e) plaćanja kazni za raskid najma ako razdoblje najma odražava da će najmoprimac iskoristiti mogućnost raskida najma.

Nakon početnog mjerenja, najmoprimac mjeri obvezu po najmu (MSFI 16 *Najmovi*, t. 36.):

- a) povećanjem knjigovodstvene vrijednosti obveza za iznos kamate na obveze po najmu
- b) umanjenjem knjigovodstvene vrijednosti obveza za iznos izvršenih plaćanja po najmu i
- c) ponovnim mjerenjem knjigovodstvene vrijednosti obveze po najmu kako bi odražavala ponovne ocjene ili izmjene najma (modifikacije) ili kako bi odražavala revidirana plaćanja najma koja su u biti fiksna.

Kamata na obvezu po najmu tijekom razdoblja najma jednaka je iznosu kamate koja proizlazi iz primijenjene periodične kamatne stope (diskontirana kamatna stopa) na preostali iznos obveze po najmu. Kamatna stopa sadržana u najmu je ona kamatna stopa kojom se sadašnja vrijednost plaćanja za najam i nezajamčenog ostatka vrijednosti svodi na iznos koji je jednak zbroju fer vrijednosti imovine koja je predmet najma i inicijalnih indirektnih troškova davatelja najma.

3.3.5. Ponovna procjena obveza po najmu kod najmoprimca

Nakon početnog priznavanja obveza po najmu, tijekom trajanja najma, moguće su određene izmjene koje imaju za posljedicu promjene iznosa plaćanja. Najmoprimac treba priznati promjenu iznosa obveze po najmu kao usklađenje imovine s pravom uporabe. Ako je knjigovodstvena vrijednost imovine s pravom uporabe svedena na nulu, a potrebno je prilagoditi iznos obveza s osnove najma, tada se efekti prilagodbe priznaju u računu dobiti i gubitka.

Ponovno mjerenje obveza po najmu najmoprimac provodi u slučajevima kada se promijeni:

- a) razdoblje najma (zbog nastanka značajnog događaja ili značajne promjene okolnosti ili odluke inicirane od strane najmoprimca)
- b) ocjena mogućnosti kupnje odnosno imovine
- c) iznos za koji se očekuje da će biti plaćen na temelju jamstva za ostatak vrijednosti
- d) iznos budućih plaćanja uslijed promjene indeksa ili stope koja se koristi za utvrđivanje plaćanja (npr. promjena LIBOR indeksa, promjene tržišnih cijena najma).

Uslijed gore navedenih promjena najmoprimac je dužan utvrditi revidirana plaćanja ovisno o uzroku promjena. Ukoliko je promijenjeno razdoblje najma tada se promjene plaćanja utvrđuju temeljem revidiranog razdoblja najma, dok se kod promjene mogućnosti kupnje odnosno imovine plaćanja revidiraju temeljem iznosa koji se moraju platiti u okviru mogućnosti kupnje. Najmoprimac je u oba slučaja dužan utvrditi diskontiranu kamatnu stopu kao kamatnu stopu koja reflektira promjene razdoblja najma. Ukoliko se tako definirana kamatna stopa ne može utvrditi primjenjuje se granična (inkrementalna) kamatna stopa na

zaduživanje najmoprimca na datum ponovne ocjene. Kada se obveza po najmu mijenja uslijed promjena u iznosu za koji se očekuje da će biti plaćen na temelju ostatka vrijednosti odnosno imovine ili uslijed promjene tržišnih cijena najma, najmoprimac je dužan primjenjivati nepromijenjenu diskontnu stopu. Ako dođe do promjene indeksa ili kamatne stope koji se koriste za utvrđivanje iznosa plaćanja s osnove najma, tada je najmoprimac dužan primijeniti revidiranu diskontnu stopu koja odražava posljedice promjene indeksa ili kamatne stope.

3.3.6. Izmjene najma

Sukladno MSFI 16 *Najmovi*, izmjene najma (modifikacije) mogu se podijeliti na izmjene koje se obračunavaju kao zaseban najam i na izmjene koje se ne obračunavaju kao zaseban najam (MSFI 16 *Najmovi*, t. 44. i t. 45.).

Izmjene najma koje se obračunavaju kao zaseban najam odnose se na:

- a) povećanje opsega najma (dodaje se pravo uporabe jedne ili više stavki odnosno imovine)
- b) povećanje naknade za najam (iznos povećanja razmjern je samostalnoj cijeni povećanja opsega i svim odgovarajućim usklađenjima).

Izmjene najma koje se ne obračunavaju kao zaseban najam imaju za posljedicu korekciju imovine i obveza postojećeg najma, a najmoprimac ih provodi na datum početka valjanosti izmjene najma. Najmoprimac je dužan učiniti sljedeće:

- a) raspodijeliti naknadu u okviru izmijenjenog ugovora
- b) utvrditi razdoblje trajanja izmijenjenog najma
- c) ponovno izmjeriti obvezu po najmu tako da revidirana plaćanja najma diskontira primjenom revidirane diskontne stope. Ukoliko se revidirana kamatna stopa ne može utvrditi primjenjuje se granična (inkrementalna stopa) stopa zaduživanja najmoprimca na datum početka valjanosti izmjene.

Ponovno mjerenje obveza po najmu, u slučaju kada se izmjena najma ne provodi kao zaseban najam, najmoprimac obračunava na sljedeći način:

- a) smanjenjem knjigovodstvene vrijednosti imovine s pravom uporabe
- b) usklađivanjem imovine s pravom uporabe u skladu sa svim drugim izmjenama najma.

Smanjenje knjigovodstvene vrijednosti imovine s pravom uporabe uslijed izmjena najma kojima se smanjuje opseg najma ili se najam u potpunosti raskida najmoprimac priznaje u računu dobiti i gubitka.

3.4. Računovodstvena evidencija najma kod banke kao najmoprimca

Računovodstveni proces evidencije najma započinje sklapanjem ugovora o najmu (primitkom računa) što se smatra poslovnim događajem koji zadovoljava uvjete za knjigovodstvenu evidenciju. Naime, sklopljeni ugovor o najmu između najmoprimca i najmodavca nastao je u prošlosti, može se vrijednosno izraziti, ima utjecaj na stanje imovine, obveza i financijski rezultat te predstavlja knjigovodstvenu ispravu kao podlogu za knjigovodstvenu evidenciju.

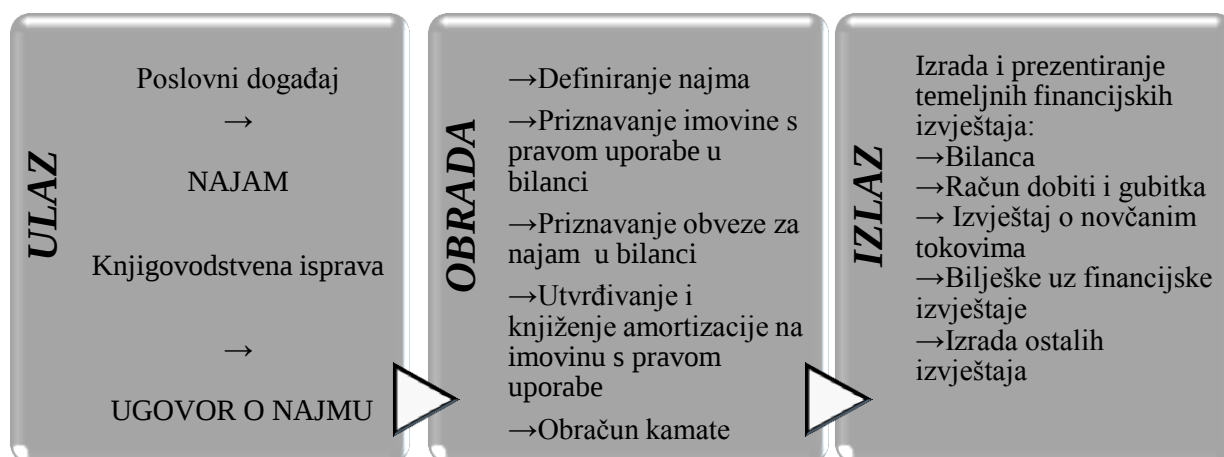
Nastali poslovni događaj potrebno je evidentirati u poslovnim knjigama slijedeći zakonitosti dvojnog knjigovodstva primjenjujući pri tom propisani kontni plan za banke. Banka kao najmoprimac na datum početka najma priznaje odnosnu imovinu koja je predmet ugovora o najmu kao imovinu s pravom uporabe te obveze za najam. Predmet ugovora o najmu može biti materijalna imovina, što je u praksi najčešće, i nematerijalna imovina. Materijalna imovina pribavljena na osnovi najma (imovina s pravom uporabe) sastavni je dio materijalne imovine najmoprimca (Odar, 2019). Analitički će se prikazati na isti način kao i materijalna imovina najmoprimca u redovnom korištenju, tj. prikazivat će se kao nekretnine, postrojenja, oprema i ostala materijalna imovina.

U slučaju najma nematerijalne imovine najmoprimac na datum najma priznaje nematerijalnu imovinu koja predstavlja pravo uporabe, kao i obvezu za najam. Početno priznavanje nematerijalne imovine s pravom uporabe kao i početno priznavanje obveza s osnove najma suštinski slijede pravila koja vrijede za materijalnu imovinu. Kada se govori o najmu nematerijalne imovine postoje određena ograničenja koja je potrebno poznavati i primijeniti. Naime, najmoprimci mogu primijeniti MSFI 16 *Najmovi* na najam nematerijalne imovine osim kada se radi o ugovorima o licenciranju koji se evidentiraju u okviru MRS-a 38 *Nematerijalna imovina* (npr. filmovi, videosnimke, igrokazi, rukopisi, patent, autorska prava). Također, na najam nefinancijske imovine na koji se primjenjuju odredbe MSFI 15 *Prihodi od ugovora s kupcima* ne primjenjuju se odredbe MSFI 16 *Najmovi*. Nastankom poslovnog događaja banka kao najmoprimac treba, ukoliko najam zadovoljava uvjete za priznavanje najma sukladno MSFI 16 *Najmovi*, provesti računovodstvenu evidenciju poslovnog događaja. Temeljem ugovora o najmu banka kao najmoprimac evidentira imovinu s pravom uporabe, obračunava i evidentira amortizaciju sukladno propisanoj politici amortizacije za imovinu s pravom uporabe. U praksi, politika amortizacije koja se primjenjuje na imovinu sukladno odredbama MRS 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema*, primjenjuje se također i na imovinu s pravom uporabe. Potom, banka evidentira obvezu za najam te

izračunava i evidentira obvezu po kamati. Evidencijom imovine i obveza kreira se analitička evidencija kao podloga za izradu temeljnih financijskih izvještaja.

Analitičke evidencije svih poslovnih događaja, pa tako i najмова, koji su predmet knjigovodstvene evidencije od iznimne su važnosti za adekvatno upravljanje poslovanjem banke kao i za izvještavanje koje je posljednjih godina podložno sve zahtjevnijoj regulativi. Analitičke evidencije ustvari predstavljaju poslovne knjige koje je banka sukladno čl. 11. Zakona o računovodstvu dužna voditi. Poslovne knjige u sustavu dvojnog knjigovodstva čine dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige. Dnevnik i glavna knjiga su opće obvezatne poslovne knjige koje pružaju informacije na razini konta. Učinci poslovnih događaja izraženi su novčano i zapisuju se dvostrano temeljem pravila dvojnog knjigovodstva. Pomoćne knjige su ustvari analitičke evidencije koje se formiraju ovisno o potrebama banke. Analitičke evidencije sadrže informacije o dugotrajnoj materijalnoj imovini, potraživanjima od kupaca, informacije o klijentima banke, ugovorima te proizvodima koje klijent banke koristi i drugo. Danas je u bankarskom svijetu stavljen naglasak na raspoloživosti i dostupnosti informacija, kako financijskih tako i nefinancijskih. Izazov svake banke je upravo dostupnost informacija koje su potrebne iz upravljačkih razloga, ali i zbog zadovoljavanja bankarske regulative u širem smislu²⁷.

Slika 7. prikazuje faze računovodstvenog procesa evidencije najma kod banke, kod velikih poduzetnika i kod subjekata od javnog interesa jer su, sukladno čl. 5. Zakona o računovodstvu obveznici primjene MSFI-jeva i MRS-eva.

Slika 7. Faze računovodstvenog procesa evidencije najma kod banke kao najmoprimca sukladno MSFI 16 *Najmovi*

Izvor: obrada autorice prema Odar, M. (2019) *Najmovi prema novom MSFI 16 Najmovi*. Zagreb:

Računovodstvo i financije, broj 6, str. 28.

²⁷ Detaljnije u poglavlju 3.1.2. Regulatorni okvir računovodstvene evidencije u bankama

Sam proces računovodstvene evidencije zauzima središnje mjesto računovodstvenog procesa i sastoji se od niza aktivnosti. Proces započinje aktivnošću prepoznavanja najma budući da se računovodstvena evidencija najмова sukladno MSFI-ju 16 *Najmovi* nastavlja samo ukoliko ugovor o najmu zadovoljava definiciju najma iz standarda. „Ugovor je ugovor o najmu odnosno sadrži najam, ako se njime prenose prava na korištenje identificirane imovine za određeno vremensko razdoblje, u zamjenu za naknadu“ (Odar, 2019, str. 28).

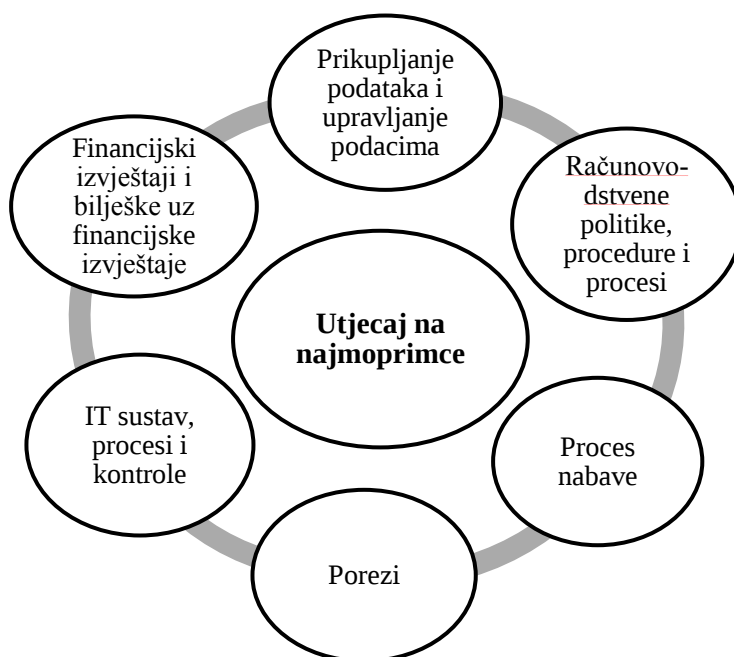
Aktivnosti koje slijede nakon prepoznavanja najma su priznavanje, mjerenje, definiranje i izračun stavki imovine i obveza vezanih za najam. Knjigovodstvena evidencija poslovnog događaja najma temelji se na knjigovodstvenom modelu koji propisuje pravila knjiženja transakcija koje nastaju u sklopu poslovnog događaja. Knjigovodstveni model treba poštivati odredbe MSFI 16 *Najmovi*, a temelji se na osnovnim knjigovodstvenim zakonitostima (npr. knjiženje treba zadovoljiti pravilo da dugovni iznos treba odgovarati potražnom iznosu, da aktiva treba biti jednaka pasivi, da se povećanje imovine evidentira na dugovnoj strani konta i dr.). Knjigovodstveni model za knjiženje najma nije propisan MSFI-jevima, MRS-evima niti ostalim zakonskim propisima već proizlazi iz računovodstvene prakse. Knjigovodstveni model može se promatrati kao recept za izradu kolača. Naime, recepti za izradu kolača najčešće su naslijeđeni od bake ili mame i kroz godine možda je dodana samo neka aroma, ali suština recepta je ostala ista. Poanta bi bila da knjigovodstveni model počiva na iskustvu koje proizlazi iz računovodstvene struke te da se knjigovodstveni model za nove proizvode odnosno nove poslovne događaje najčešće razvija na temeljima postojećeg knjigovodstvenog modela. Detaljn prikaz knjigovodstvenog modela za evidenciju najмова kod banke kao najmoprimca prikaz je u poglavlju 4.

Zadnji korak računovodstvenog procesa izrada je temeljnih financijskih izvještaja. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na temeljne financijske izvještaje tema je 5. poglavlja. Kvalitativne i kvantitativne informacije o najmovima potrebne su i zbog izvještavanja menadžmenta te izrade ostalih izvještaja na zahtjev internih korisnika u banci.

4. SPECIFIČNOSTI IMPLEMENTACIJE MFSI-ja 16 NAJMOVI

4.1. Prilagodba poslovnih procesa, sistema i kontrola uslijed implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi*

Utjecaj promjene regulative u području najмова na najmoprimce ovisi o zastupljenosti najмова u njihovom redovnom poslovanju. Prije stupanja na snagu MSFI-ja 16 *Najmovi* ugovori o operativnom najmu bili su predmet izvanbilančne evidencije i najmoprimci im nisu pridavali veliku pažnju. Stupanjem na snagu MSFI-ja 16 *Najmovi* najmoprimci nisu samo konvertirali ugovore o operativnom najmu iz izvanbilančne evidencije u bilančnu evidenciju, već su bili primorani napraviti prilagodbu poslovnih procesa. Slika 8. pokazuje kako najmoprimci uslijed implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi* trebaju napraviti prilagodbu politika, procedura, kontrola, administracije, poreznih pitanja te IT sustava i procesa. Također, poduzeća trebaju prilikom sklapanja ugovora o najmu biti svjesna utjecaja najмова na njihove financijske izvještaje i financijske pokazatelje.

Slika 8. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* 16 na poslovne procese najmoprimca

Izvor: obrada autorice prema EY (2016) *Leases: A summary of IFRS 16 and its effects*, str 18.

Slika 8. navodi na zaključak da je prilagodba poslovnih procesa kod najmoprimaca zahtijevala suradnju različitih organizacijskih dijelova te da se ne radi samo o aktivnosti financija i računovodstva. Naime, u praksi se događa da se promjene MSFI-jeva smatraju promjenama čiji nositelji implementacije trebaju biti upravo financije i računovodstvo.

Potrebne prilagodbe u procesu prikupljanja podataka o najmovima ovise o tome kako su najmoprimci imali organizirane podatke, sustave, procese i kontrole za vrijeme primjene

MRS-a 17 *Najmovi*. Najmoprimci koji su imali dobro organiziranu podršku upravljanja ugovorima o leasingu kao i računovodstvenu podršku trebali su napraviti manje prilagodbe u odnosu na one koji to nisu imali. Potrebno je naglasiti kako je za sve ugovore koje su vrijedili na datum stupanja na snagu MSFI-ja 16 *Najmovi* bilo potrebno prikupiti financijske i nefinancijske podatke kako bi se osigurala dostatna razina analitičkih podataka.

IT podrška najčešće se odnosila na podršku administraciji i bila je fokusirana na predmet leasinga. Evidencija ugovora o operativnom leasingu nalazila se u priručnim evidencijama (Excel listovi) temeljem kojih su se radili izvještaji. Uslijed navedenog, primjenom MSFI-ja 16 *Najmovi*, najmoprimci su trebali donijeti odluku da li će nadograđivati postojeće IT sustave ili će investirati u nove. IT rješenje treba zadovoljiti s jedne strane poslovne korisnike, a s druge strane računovodstvo i financije te biti kompatibilno s postojećim IT sustavom (prije svega skladištem podataka). Odluka je kompleksna i zahtijeva detaljnu analizu i procjenu obje mogućnosti. Prilikom donošenja odluke treba uzeti u obzir dva ključna resursa, a to su vrijeme i financijska sredstva koja su na raspolaganju.

Djelatnici zaduženi za proces nabave trebaju dobro poznavati odredbe novog standarda kako bi mogli pregovarati o odredbama ugovora o najmu. Na primjer, ugovori o najmu na kraći rok rezultirat će manjim iznosom obveza budući da takvi ugovori nisu predmet MSFI-ja 16 *Najmovi*. Također, češće će preispitivati opciju kupnje imovine u odnosu na najam. „Poduzeća ne bi trebala donositi poslovne odluke na osnovu računovodstvenih rezultata poslovanja, ali trebaju biti svjesna posljedica svojih poslovnih odluka na računovodstveni rezultat „ (EY, 2016, str 21).

Najmoprimci su se mogli pripremiti za novi standard na sljedeće načine:

- edukacijom organizacijskih dijelova koji su vezani za proces ugovaranja, evidencije i prezentiranja podataka iz ugovora o najmu
- formiranjem projekta i planiranjem detaljnih projektnih aktivnosti i
- utvrđivanjem postojeće situacije s ciljem dijagnosticiranja potrebnih promjena.

4.1.1. Prilagodba knjigovodstvene evidencije

Prilagodba računovodstvenih politika i priručnika jedna je u nizu prilagodbi koje su najmoprimcima nametnute od strane MSFI-ja 16 *Najmovi*. Razvoj i implementacija knjigovodstvene evidencije samo je dio prilagodbi ukupnog računovodstvenog procesa. Banke kao najmoprimci su temeljem postojeće knjigovodstvene evidencije stjecanja imovine i obveza razvile novi knjigovodstveni model za najmove prema MSFI-ju 16 *Najmovi*. Naime, najmovi se, gledano suštinski, mogu dekomponirati na dva dijela, jedan dio se odnosi na

stjecanje imovine, a drugi dio na stjecanja obveze, tj zaduživanje. Na primjeru ugovora o najmu bankomata koji je banka Alfa d.d. sklopila s poduzećem Beta d.d. najprije će se prikazati niz postupaka koje banka mora provesti kako bi knjigovodstvena evidencija najma bila ispravna i u skladu s odredbama MSFI-ja 16 *Najmovi*.

Primjer 1. Obračun i knjiženje najma bankomata

Banka Alfa d.d. sklopila je u siječnju 2016. godine s poduzećem Beta d.d. ugovor o najmu br. 1404 za najam 115 bankomata na rok od 60 mjeseci. Dospijeće ugovora je studeni 2020. godine, a mjesečna naknada za najam je promjenjiva te ovisi o kretanju tromjesečnog EURIBOR-a vezanog za EUR. Na datum stupanja na snagu MSFI-ja 16 Najmovi, tj. 1. siječnja 2019. godine, naknada je iznosila 44.665,62 kn, a godišnja kamatna stopa iznosila 4,08%.

Banka Alfa d.d. provest će sljedeće postupke:

1. Utvrditi će iznos obveze po osnovi najma

Banka Alfa d.d. utvrdit će iznos obveze s osnove najma na datum inicijalne primjene standarda (1.01.2019.). Ukupni iznos obveze po najmu dobiva se diskontiranjem mjesečne naknade na sadašnju vrijednost u preostalom razdoblju od 23 mjeseca primjenom trenutno važeće promjenjive stope od 4,08% godišnje (0,34% mjesečno). Za izračun ukupnog iznosa obveze po najmu koristi se *PV funkcija* u Excelu kojom se izračunava sadašnja vrijednost najma na temelju konstantne kamatne stope. Sadašnja vrijednost ugovora o najmu iznosi 986.556,84 kn.

Tablica 9. Izračun sadašnje vrijednosti obveze po osnovi najma

Broj ugovora	Iznos mjesečnog najma	Kamatna stopa	Preostali broj mjeseci	Sadašnja vrijednost obveza (PV funkcija)
1404	44.665,62	4,080%	23	986.556,84

Izvor: izračun autorice

Iznos obveze može biti izražen u kunama ili u stranoj valuti. Kada je iznos obveza po najmu izražen u stranoj valuti, analitika obveza po najmu se evidentira u stranoj valuti i dolazi do formiranja tečajnih razlika. Dakle, valutni iznos obveza po najmu se svodi na kunksku protuvrijednost primjenom srednjeg tečaja HNB-a pri čemu nastaju tečajne razlike.

2. Kreirati će otplatni plan za ugovor br. 1404

Za izradu otplatnog plana, također u excelu potrebni su sljedeći ulazni parametri: iznos sadašnje obveze izračunat u koraku 1 (986.556,86 kn), iznos mjesečne rate (44.665,62 kn), preostali period najma (23 mjeseca) te mjesečna kamatna stopa (0,34%). Postupak izrade otplatnog plana je sljedeći: temeljem ulaznih parametara najprije se primjenom *funkcije IPMT*

izračuna iznos kamate za svako preostalo razdoblje. Potom se od iznosa rate koja je jednaka za svako razdoblje oduzme iznos prethodno dobivene kamate kako bi se utvrdio iznos glavnice. Zbroj iznosa glavnice odgovara iznosu sadašnje vrijednosti obveza po najmu utvrđenom u koraku 1. Otplatni plan potreban je radi mjesečne evidencije obveza po kamati. U poslovnim knjigama banka evidentira samo iznos kamate koja dospijeva mjesečno, dok se preostala kamata iz otplatnog plana koja dospijeva u budućnosti bilježi u analitičkim evidencijama. Ovdje je bitno naglasiti kako iznos buduće kamate nije potrebno bilježiti na kontima glavne knjige već ga banka treba zabilježiti u analitičkim evidencijama za potrebe izvještavanja prema HNB-u²⁸ te za potrebe internog izvještavanja. Otplatni plan za ugovor br. 1404 nalazi se u prilogu 2.

3. Utvrditi će vrijednost imovine s pravom uporabe

Vrijednost imovine s pravom uporabe na datum inicijalne primjene standarda (1.01.2019.) jednaka je iznosu obveze po osnovi najma te iznosi 986.556,86 kn. Vrijednost imovine s pravom uporabe evidentira se samo u kunama, neovisno o tome u kojoj valuti je izražena obveza po najmu i ne dolazi do formiranja tečajnih razlika.

4. Naknadno će mjeriti imovinu s pravom uporabe

Naknadno vrednovanje imovine s pravom uporabe provodi se primjenom metode troška te se vrijednost imovine u uporabi umanjuje za akumuliranu amortizaciju.

Tablica 10. Izračun mjesečnog troška amortizacije za ugovor o najmu br. 1404

Broj ugovora	Sadašnja vrijednost obveza	Preostali broj mjeseci	Iznos mjesečnog troška amortizacije
1	2	3	4=2/3
1404	986.556,86	23	42.893,78

Izvor: izračun autorice

Imovina s pravom uporabe treba se amortizirati od datuma početka najma do kraja njezina korisnog vijeka uporabe ili do kraja razdoblja najma, ovisno o tome koji je datum raniji. Za ugovor br. 1404 izračun mjesečnog troška amortizacije prikazan je u tablici 10. Mjesečni trošak amortizacije na razdoblje najma (23 mjeseca) iznosi 42.892,78 kn. Banka Alfa d.d. provodit će svaki mjesec naknadno vrednovanje imovine s pravom uporabe i evidentirati trošak amortizacije prema prilogu 3. Na kraju svakog razdoblja tijekom trajanja najma neto

²⁸ Odlukom o statističkom i nadzornom izvješćivanju (Narodne novine, br. 47/19.) propisana je obveza izvještavanja o budućoj kamati u sklopu obilježja 43. vrsta iznosa, modalitet 37: ovom vrstom iznosa navodi se bruto ukupna vrijednost kamata koje prema planu otplate (obveze) ili naplate (imovina) treba platiti ili naplatiti u određenom budućem vremenskom razdoblju. Dakle, potrebno je prikazati kamate koje još nisu obračunate, a očekuje se da će biti obračunate i naplaćene ili otplaćene u budućem razdoblju prema trenutačno važećem planu otplate ili naplate.

knjigovodstvena vrijednost imovine jednaka je početnom stanju imovine umanjenom za kumulirani iznos amortizacije kao što je prikazano u stupcu 4 priloga 3.

Prema Pravilniku o porezu na dobit (Narodne novine, br. 95/05 - 01/19, čl. 22 st. 15) porezni obveznik koji sukladno računovodstvenim standardima iskazuje troškove amortizacije za imovinu koju koristi na osnovi nefinancijskog najma, u porezno priznate rashode poreznog razdoblja uključuje ukupne iznose troškova najma koji su izjednačeni iznosu ugovorenog najma (bez poreza na dodanu vrijednost) u poreznom razdoblju, a za razliku iskazanih troškova uvećava ili umanjuje osnovicu poreza na dobit (Abičić Pretnar, 2019 str. 13).

5. Naknadno će mjeriti obveze s osnove najma

Sukladno t. 36 MSFI 16 *Najmovi*, iznos obveza po najmu potrebno je uvećati za iznos troškova kamate i umanjiti za iznos mjesečne obveze po najmu. Prilog 2 prikazuje otplatni plan za ugovor o najmu br. 1404 koji sadrži informacije o mjesečnom iznosu troška kamate za razdoblje trajanja najma. Za prvi mjesec najma trošak kamate iznosi 3.354,29 kn. Smanjenje iznosa obveze po najmu evidentira se sukladno primljenoj fakturi poduzeća Beta d.d. za siječanj 2019. godine na iznos 55.382,03 kn s uključenim PDV-om u iznosu od 11.831,42 kn. Rok plaćanja je 31.01.2019. godine.

Banka Alfa d.d. ima pravo na odbitak pretporeza u iznosu pro-rate. Pro-rata predstavlja postotak pretporeza koji banka može odbiti u ulaznim računima, a računa se kao godišnji postotak primjenom propisne formule. U brojniku se nalazi ukupna vrijednost godišnjih isporuka bez PDV-a od transakcija za koje je dopušten odbitak pretporeza, a u nazivniku ukupna vrijednost godišnjih isporuka bez PDV-a od transakcija za koje je dopušten odbitak pretporeza i onih za koje nije dopušten odbitak pretporeza. Za potrebe izračuna pretporeza za banku Alfa d.d. pretpostavit će se da stopa po kojoj se računa pro-rata iznosi 3%. Izračun pretporeza za banku Alfa d.d. jednak je iznosu PDV-a u primljenoj fakturi pomnoženog sa stopom, tj $11.831,43 \text{ kn} \times 3\% = 334,99 \text{ kn}$. Preostali iznos PDV-a u primljenoj fakturi predstavlja trošak za banku.

• *Evidentirati plaćanje primljene fakture od poduzeća Beta*

Plaćanje primljene fakture provodi se na datum dospijeca fakture uplatom sa žiro računa. U slučaju kada se radi o obvezi u stranoj valuti tada se na datum plaćanja izračunava protuvrijednost u kunama prema srednjem tečaju HNB-a pri čemu nastaju tečajne razlike, bilo pozitivne, bilo negativne.

Izračuni dobiveni u postupcima navedenim u točkama od 1 do 5 preduvjet su za knjigovodstvenu evidenciju najma koja se provodi temeljem propisanog knjigovodstvenog modela kod banke kao najmoprimca.

4.1.2. Knjigovodstveni model za evidenciju najma kod banke kao najmoprimca

Knjigovodstveni modeli finalni su proizvod računovodstva, nastaju i mijenjaju se u ovisnosti o novim proizvodima, poslovnim događajima i promjenama regulative. Temeljem knjigovodstvenog modela provodi se evidencija poslovnih događaja u analitičkim sustavima, dnevniku i glavnoj knjizi. Pravila knjigovodstvene evidencije zapisane u knjigovodstvenom modelu postaju dio programa odnosno dio informatičkog rješenja vidljivog kroz unosni ekran za evidenciju poslovnog događaja. Knjigovodstveni model za evidenciju najma sastoji se od niza transakcija pri čemu je svaka transakcija posebno označena jedinstvenom oznakom putem koje se ista prepoznaje u analitičkim sustavima banke. Svaka transakcija sadrži pravila knjigovodstvene evidencije odnosno konta na kojima se transakcija evidentira. U praksi se za svaku transakciju identificira (inicijali ili šifra) osoba koja je transakciju provela i navodi organizacijska jedinica koja je sklopila ugovor o najmu radi efikasnog praćenja nastalih prihoda i troškova.

Knjigovodstveni model za primjer 1. gdje banka Alfa d.d. sklapa ugovor u najmu bankomata s poduzećem Beta d.d. slijedi u nastavku.

Tablica 11. Knjigovodstveni model evidencije najma kod banke Alfa d.d.

Opis	Oznaka transakcije	Rbr. knjiženja	Broj konta	Iznos	
				Duguje	Potražuje
Priznavanje imovine i obveza s osnove najma					
Najam opreme (ROU), MSFI 16 Najmovi	N-01	1	00220	986,556.86	
Obveze s osnove najma, MSFI 16 Najmovi	N-01	1	8815		986,556.86
Naknadno mjerenje imovine (amortizacija) - siječanj 2019. godine					
Amortizacija ROU imovine, oprema	N-02	2	6295	42,893.78	
Amortizacija oprema, MSFI 16 Najmovi	N-02	2	00228		42,893.78
Naknadno mjerenje obveza po najmu (trošak kamata) - siječanj 2019. godine					
Kamatni troškovi po rati najma, oprema, MSFI 16 Najmovi	N-03	3	60018	3,354.29	
Obveze s osnove najma, MSFI 16 Najmovi	N-03	3	8815		3,354.29

Primljena faktura dobavljača- siječanj 2019. godine					
Pret porez po ulaznim računima , MSFI 16 <i>Najmovi</i>	N-04	4	1409	334.99	
Privremeni račun - leasing rata	N-04	4	1687	44,665.62	
Porez na dodanu vrijednost na plaćanje najma, MSFI 16 <i>Najmovi</i>	N-04	4	6340	10,831.42	
Obveza prema dobavljačima za ratu leasinga	N-04	4	2405		55,832.03
Naknadno mjerenje obveza po najmu (iznos mjesečnog najma) - siječanj 2019. godine					
Obveze s osnove najma, MSFI 16 <i>Najmovi</i>	N-05	5	8815	44,665.62	
Privremeni račun - leasing rata	N-05	5	1687		44,665.62
Plaćanje fakture - siječanj 2019. godine					
Obveza prema dobavljačima za ratu leasinga	N-06	6	2405	55,832.03	
Žiro-račun	N-06	6	100		55,832.03

Izvor: izrada autorice

Knjigovodstveni model sastoji se od šest transakcija od kojih je svaka označena posebnom oznakom, od N-01 do N-06. Tako označene transakcije predmet su analitičke evidencije iz koje se formira dnevnik i glavna knjiga. Iznosi zabilježeni u svakoj transakciji su detaljno pojašnjeni kroz postupke u poglavlju 4.1.1.

Transakcija N-01, priznavanje imovine i obveza s osnove najma provodi se samo jednom, u trenutku sklapanja ugovora o najmu. Tom transakcijom banka Alfa d.d. evidentira imovinu s pravom uporabe na skupini konta 00 – Materijalna imovina te obvezu s osnove najma na skupini konta 88 – Obveze na osnovi leasinga u kunama.

Transakcija N-02 i transakcija N-03, su transakcije evidencije amortizacije i obveze s osnove kamate, provode se mjesečno, do kraja razdoblja najma, neovisno o fakturi dobavljača. To bi značilo da banka svaki mjesec bilježi troškove s osnove amortizacije i kamata bez obzira da li je zaprimila fakturu dobavljača. Trošak amortizacije evidentira se na skupini konta 62 – opći administrativni troškovi, a trošak kamate na skupini konta 60 – kamatni troškovi.

Transakcije N-04 i N-05 provode se redosljedno, jedna nakon druge, a preduvjet je primljena faktura dobavljača. Prilikom evidencije primljene fakture u transakciji N-04 koristi se privremeni konto 1687 iz skupine konta 16 – sredstva u obračunu koji sadrži informaciju o iznosu glavnice i kamate iz otplatnog plana. U transakciji N-05 evidentira se smanjenje

obveze po najmu na skupini konta 88 - obveze na osnovi leasinga u kunama pri čemu se zatvara stanje na kontu 1687 – privremeni račun.

Uz gore opisane transakcije koje su uobičajene transakcije prilikom evidencije ugovora o najmu, postoje i ostale transakcije koje se mogu dogoditi, a odnose se na: evidenciju i plaćanje predračuna, evidencije plaćanja vezanih za ugovor o najmu prije dospijeca redovnih obveza po najmu, evidenciju prijevremenog i redovnog zatvaranja ugovora o najmu i sl.

4.2. Koristi i troškovi od implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi*

The US Securities and Exchange Commission (SEC)²⁹ je 2005. godine javno iskazao zabrinutost zbog manjka transparentnosti u prikazu informacija o obvezama s osnove najma u financijskim izvještajima, koju su prethodno već izrazili investitori i drugi korisnici financijskih izvještaja. Prama tadašnjim analizama, oko 3 bilijuna USD ugovora o najmovima bilo je evidentirano u izvanbilančnoj evidenciji poduzeća koje kotiraju na burzama i koriste MSFI-jeve i US GAAP-ove³⁰ pa investitori i analitičari nisu raspolagali sa svim potrebnim informacijama o poduzećima koje kupuju imovinu i onima koje imovinu stječu putem najma (IFRS Foundation, 2016).

IASB i FASB su reagirali tako što su pokrenuli projekt s ciljem poboljšanja računovodstvene evidencije najмова. Svjesni da se radi o velikoj promjeni u računovodstvu koja će utjecati na mnoga poduzeća, prije stupanja na snagu samog standarda MSFI-ja 16 *Najmovi* proveli su brojne analize (IFRS Foundation, 2016). Projekt je započeo 2009. godine i od tada do uvođenja samog standarda održane su troje javne konzultacije, na stotine sastanaka i drugih aktivnosti s najmoprimcima i najmodavcima, regulatorima, korisnicima izvještaja i dioničarima. Također, oformili su radnu skupinu koja se je sastojala od korisnika financijskih izvještaja, revizora i stručnjaka iz područja računovodstva kako bi njihova stručnost i iskustvo dodatno doprinijeli razvoju novog standarda. Rezultat dugogodišnjeg rada IASB-a i FASB-a su novi standardi koji reguliraju područje najмова, a to su MSFI 16 *Najmovi* koji se primjenjuje na međunarodnoj razini te ASC 842 koji se primjenjuje u SAD-u. Oba standarda imaju zajednički cilj, a to je prikaz informacija o svim najmovima u financijskim izvještajima. Kompleksnost implementacije zahtjeva iz standarda ovisi o faktorima navedenim u Tablici 12. Naime, manje kompleksnu implementaciju imali su oni najmoprimci koji su, na datum

²⁹ The US Securities and Exchange Commission (SEC) neovisno je tijelo osnovano od strane vlade Sjedinjenih američkih država. Zadatak mu je prije svega provođenje zakona iz područja vrijednosnih papira, predlaganje pravila za trgovanje i izdavanje vrijednosnih papira te organizacija tržišta vrijednosnih papira.

³⁰ Financial Accounting Standards Board (FASB) je neprofitna organizacija koja je osnovana s ciljem donošenja i unaprjeđenja američkih računovodstvenih standarda (US GAAP – Generally Accepted Accounting Principles).

stupanja na snagu MSFI-ja 16 *Najmovi*, imali više ugovora o financijskom najmu nego ugovora o operativnom najmu. Potom, ukoliko su ugovori bili na kratki rok i male vrijednosti, učinak primjene MSFI-ja 16 *Najmovi* bio je manji. Kompleksniju implementaciju su imali oni najmoprimci s priručnom evidencijom ugovora o najmu, s ugovorima o najmu različitih predmeta i uvjeta, kao i oni čiji ugovori sadrže komponentu najma i usluge.

Tablica 12. Faktori koji utječu na kompleksnost implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi*

Kompleksna implementacija	Manje kompleksna implementacija
Većina ugovora o najmu su ugovori o operativnom najmu	Većina ugovora o najmu su ugovori o financijskom najmu
Većina ugovora je na dugi rok, npr. ugovor o najmu poslovne zgrade	Većina ugovora je na kratki rok do 12 mjeseci i male su vrijednosti
Podaci o ugovorima nalaze se u priručnim evidencijama	Podaci o ugovorima su dostupni
Ugovori o najmu sadrže komponentu najma i usluge	Ugovori o najmu ne sadrže komponentu najma i usluge
Ugovori o najmu se odnose na različite predmete najma s različitim uvjetima najma	Ugovori o najmu odnose se na sličnu imovinu sa sličnim uvjetima najma

Izvor: obrada autorice prema IFRS Foundation (2016) *Leases – A summary of IFRS 16 and its effects*, str. 1.

Troškovi i koristi od implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi* mogu se promatrati kroz učinke implementacije zahtjeva iz standarda na poslovanje najmoprimca i na financijske izvještaje.

Učinci se mogu grupirati kao: učinci na financijske izvještaje (bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima), učinci na financijske pokazatelje, učinci na najmodavce, učinci na leasing tržište, učinci na troškove implementacije, učinci na investitore i korisnike financijskih izvještaja.

Učinci na najmodavca su neznčajni u odnosu na učinke na najmoprimce, ali ne mogu se izostaviti. IASB očekuje da će implementacija odredbi MSFI-ja 16 *Najmovi* kod najmodavaca rezultirati boljim prikazom informacija o izloženosti kamatnom riziku koji proizlazi iz preostalog potraživanja po kamati od najmoprimca te boljom razradom prihoda na način da je iz strukture prihoda vidljiv izvor nastanka prihoda. Troškovi prilagodbe kod najmodavaca ne bi trebali biti značajni.

Učinci na leasing tržište promatraju se kroz način kako će poduzeća realizirati svoje potrebe za imovinom. Naime, potražnja poduzeća za imovinom mijenja se u ovisnosti o promjenama u ekonomiji, tehnološkom napretku i načinu kako poduzeća posluju pa promjena računovodstvene evidencije ne utječe na povećanje ili smanjenje potražnje. Ali promjena u računovodstvenoj evidenciji kod najmoprimaca može utjecati na leasing tržište ukoliko poduzeća budu sklonija kupnji imovine umjesto najmu imovine. IASB smatra da postoji niz

drugih razloga zašto poduzeća koriste najam imovine te da primjena MSFI-ja 16 *Najmovi* neće dovesti do promjene u njihovu ponašanje (IFRS Foundation, 2016).

Prema IFRS Foundation, troškovi implementacije kod najmoprimaca ovise o veličini portfelja najмова, uvjetima po kojima su ugovori o najmu sklopljeni i sustavu koji se koristi za evidenciju ugovora o najmu prema MRS-u 17 *Najmovi*, a odnose se na troškove uspostave sustava i procesa, troškove određivanja diskontne stope i troškove komunikacije i edukacije.

Očekuje se da su poduzeća sa značajnim brojem ugovora o operativnom najmu imala veće troškove uspostave sustava za praćenje ugovora u najmu prema MSFI-ju 16 *Najmovi*. Najmoprimci koji su koristili sofisticirane sustave za evidenciju ugovora o najmu imali su manje troškove jer su postojeći sustav iskoristiti i za evidenciju ugovora o operativnom najmu. S druge strane, najmoprimci koji su koristili manje sofisticirane sustave ili su ručno evidentirali ugovore o najmu trebali su ili nadograditi postojeće IT sustave ili kupiti nova IT rješenja.

Informacije o ugovorima o najmu koje su potrebne za implementaciju novog standarda slične su informacijama koje je zahtijevao MRS 17 *Najmovi*. Razliku čini učestalost, tj. frekvencija kada su podaci potrebni te podatak o diskontnoj stopi. Prema MRS-u 17 *Najmovi* podaci su bili potrebni samo na godišnjoj razini u svrhu izrade bilješki, a primjenom MSFI-ja 16 *Najmovi* podaci su potrebni na mjesečnoj razini. Upravo je učestalost potreba za informacijama o najmu okidač koji je mnoge najmoprimce natjerao da investiraju u IT rješenja koja su adekvatna za evidenciju ugovora o najmu.

IFRS Foundation očekuje da će se kvaliteta financijskih izvještaja značajno poboljšati kod najmoprimaca sa značajnom razinom ugovora o operativnom leasingu. Prepoznavanje imovine i obveza s osnove operativnog najma kod najmoprimaca rezultirat će vjerodostojnijim prikazom pozicija financijskih izvještaja. Time bi se investitorima i financijskim analitičarima omogućila bolja procjena financijske situacije u kojoj se najmoprimac nalazi. Dostupnost informacija o ugovorima o operativnom najmu investitorima značajno olakšava proces donošenja odluka. Za vrijeme dok je MRS 17 *Najmovi* bio na snazi neki investitori su prema informacijama iz bilješki korigirali iznose imovine i obveza za iznos ugovora o najmu kako bi dobili realnu sliku poslovanja najmoprimca, dok drugi nisu.

Učinci na financijske izvještaje (bilancu, račun dobiti i gubitka te izvještaj o novčanim tokovima) i financijske pokazatelje najmoprimaca biti će prikazani u poglavlju 5.

Izjavom CMAC-a³¹ “...while a disclosure-only solution might be acceptable to expert users of financial statements, it would not be helpful to the majority of investors who require financial statements to provide them with clear information from the outset” koja pojašnjava da za većinu investitora, osim onih koji su stručnjaci, nije dovoljno čitati informacije o operativnom leasingu iz bilješki već je te informacije potrebno prenijeti u financijske izvještaje zaključuje se poglavlje o koristima i troškovima od implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi*.

4.3. Ključni izazovi u implementaciji i primjeni MSFI-ja 16 *Najmovi*

Murphy (2018) navodi 9 savjeta koji su bili od pomoći najmoprimcima u implementaciji i primjeni MSFI-ja 16 *Najmovi*. U tim savjetima mogu se prepoznati i ključni izazovi u implementaciji:

1. *Definiranje utjecaja na poslovni model*: najmoprimci trebaju sagledati kako se najmovi koriste u postojećem poslovanju. Računovođe trebaju oformiti ekspertne timove iz različitih organizacijskih dijelova (područje nekretnina, poreza, IT-a i prava) i raspraviti s menadžmentom i upravom o potencijalnom utjecaju na buduće strateške planove i utjecaju na odluku da li kupiti ili unajmiti imovinu.
2. *Pregled postojećih ugovora o najmu*: najmoprimci trebaju napraviti reviziju postojećih ugovora o najmu, posebice odredbi koje se odnose na varijabilne iznose renti, odredbi koje sadrže komponente ugovora te odredbi koje sadrže opciju kupnje i porasta renti.
3. *Procjena utjecaja promjena u bilanci*: najmoprimci trebaju procijeniti da li promjene u bilanci utječu na financijske pokazatelje i uvjete za odobravanje kredita. Također, potrebno je procijeniti porezni tretman najмова.
4. *Razmatranje tehničkog rješenja*: prije stupanja na snagu MSFI-ja 16 *Najmovi* mnogi najmoprimci vodili su evidenciju ugovora o najmu u Excelu. Prema novom standardu, imovina s pravom uporabe treba se tretirati kao i ostala fiksna imovina u kontekstu inicijalnog i naknadnog vrednovanja, priznavanja i kontrola koje se provode nad istom. Najmoprimci će moći kupiti novi softver ili nadograditi postojeći koji već koriste. Ugovori o najmu bit će u pojačanom fokusu interne i eksterne revizije.
5. *Revizija politike o klasifikaciji najмова*: novi standard obuhvaća ugovore o financijskom najmu i ugovore o operativnom najmu te je sukladno tome potrebno prilagoditi postojeću politiku o klasifikaciji najмова.

³¹ CMAC (Capital Markets Advisory Committee) je odbor osnovan kao neovisno tijelo IASB-a kojem je cilj osigurati informacije od međunarodnih korisnika financijskih informacija. Odbor se sastoji od stručnjaka s iskustvom rada u praksi i tri puta godišnje se sastaje s IASB-om.

6. *Utvrđiti ispravne kamatne stope*: najmoprimci su dužni utvrditi inkrementalnu kamatnu stopu u slučajevima kada ju najmodavac nije iskazao u ugovoru o najmu.
7. *Utvrđiti postupke za procjenu komponenti ugovora o najmu*: kada ugovor o najmu sadrži najam i dio koji se ne odnosi na najam, najmoprimci će, u slučaju kada najmodavac neće biti u mogućnosti, trebati napraviti procjenu koja treba biti razumna, dosljedna, dokumentirana i dostupna na uvid reviziji.
8. *Donijeti odluku o načinu inicijalne primjene standarda*: najmoprimci trebaju temeljem informacija dostupnih u standardu donijeti odluku o načinu inicijalne primjene standarda bilo primjenom punog retroaktivnog ili modificiranog retroaktivnog pristupa.
9. *Mjerenje i priznavanje imovine i obveze s osnova najma*: Kod inicijalnog mjerenja fiksni troškovi nisu dio plaćanja s osnove najma, dok se varijabilni troškovi koji se odnose na promjene u indeksiranoj kamatnoj stopi jesu. S druge strane, varijabilna plaćanja koja ovise o imovini s pravom uporabe (npr. broj proizvedenih učinaka) nisu dio plaćanja najmoprimca. Ponovna procjena obveze po najmu treba se napraviti kad se promijeni obveza po najmu iz bilo kojeg razloga te svaki puta kada promjena indeksa koji čini ukupnu kamatnu stopu rezultira s promjenom novčanog toka.

U nastavku će biti detaljnije pojašnjeni neki od prethodno spomenutih izazova, a to su: mogućnosti inicijalne primjene standarda, definiranje najma, primjena diskontne stope te mjerenje obveza po najmu uslijed modifikacije odredbi ugovora o najmu.

4.3.1. Inicijalna primjena MSFI-ja 16 *Najmovi*

Najmoprimac je od 1. siječnja 2019. godine dužan primijeniti MSFI 16 *Najmovi* na sve najmove retroaktivno bilo:

- a) prepravljanjem usporednih iznosa, sukladno MRS-u 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*, tzv. puni retrospektivni pristup ili
- b) priznavanjem kumulativnog učinka kao usklađenje početnog stanja zadržane dobiti (ili neke druge komponente vlasničkog kapitala), tzv. modificirani retrospektivni pristup.

Izbor pristupa za priznavanje najмова po MSFI-ju 16 *Najmovi* diktira i vrijeme i troškove koji su potrebni da bi se napravila prilagodba. Prilikom odabira pristupa najmoprimci trebaju vagati između visine troškova i usporedivosti izvještaja. Naime, kod modificiranog pristupa najmoprimci smanjuju troškove implementacije, ali smanjuju i usporedivost izvještaja, (KPMG, 2016).

Tablica 13. Prednosti i nedostaci u primjeni različitih pristupa za inicijalno priznavanje MSFI-ju 16 *Najmovi*

	Puni retrospektivni pristup	Modificirani retrospektivni pristup
Prednosti	Zbog prepravljanja početnih stanja iz 2018. godine financijski izvještaju su potpuno komparabilni.	Smanjenje troškova prelaska na MSFI 16 <i>Najmovi</i> budući da se: - financijski izvještaji ne moraju prepravljati - mogu se koristiti inkrementalne kamatne stope važeće na datum primjene standarda i - mogu se koristiti izuzeća predviđena standardom.
	Potencijalno niža vrijednost imovine u uporabi na datum primjene standarda jer se inkrementalne kamatne stope na zaduženje razlikuju na datum sklapanja ugovora i na datum primjene standarda.	
Nedostaci	Veća količina podataka o leasing transakcijama zbog povijesnog praćenja plaćanja i obveza po kamati.	Financijski izvještaji nisu u potpunosti međusobno usporedivi.
	Potrebno osigurati povijesne podatke i za sve ponovne procjene imovine i obveza koje je najmoprimac bio dužan provesti u prošlosti.	Najmoprimci su dužni u bilješkama pojasniti svaku razliku između operativnog najma prema MSFI-ju 16 <i>Najmovi</i> i prema MRS-u 17 <i>Najmovi</i>

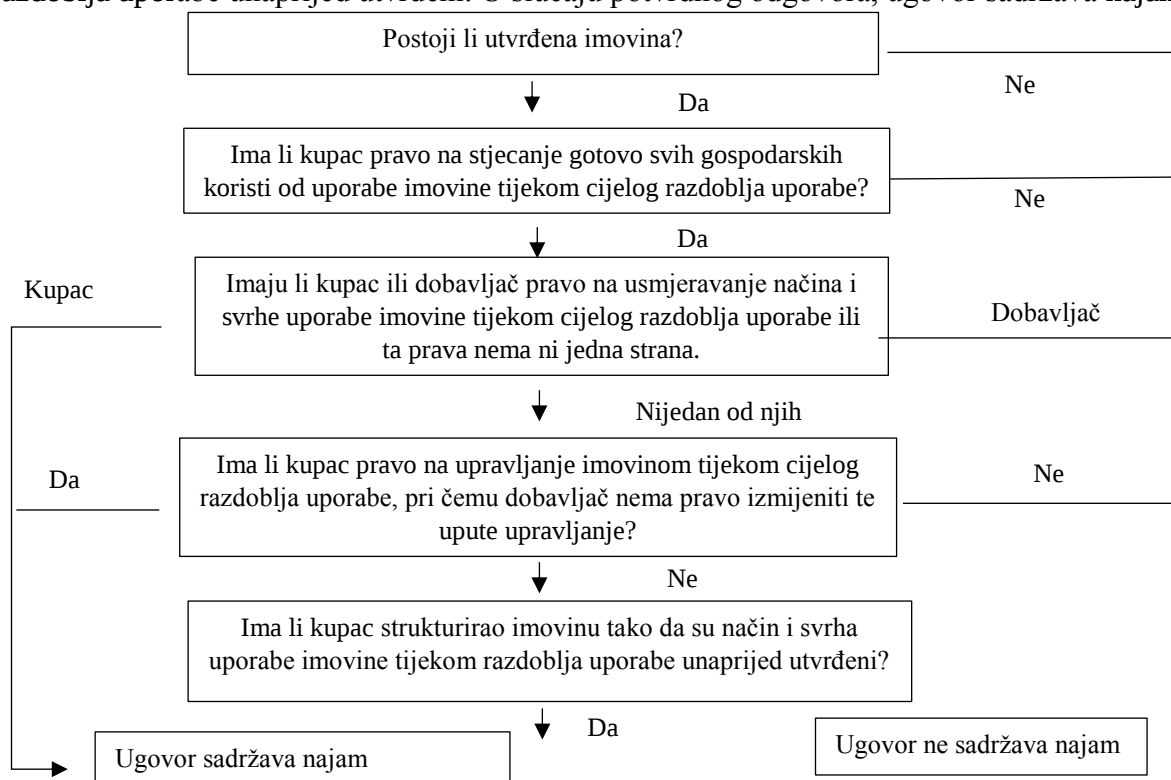
Izvor: obrada autorice prema KPMG (2016) *Leases Transition Options*, str. 11.

Osim nižih troškova implementacije primjenom modificiranog retrospektivnog pristupa nastaju i druge prednosti, ali i nedostaci navedeni u Tablici 13. IASB je dao mogućnost primjene punog retrospektivnog pristupa nakon konzultacija s korisnicima izvještaja koji su istaknuli da primjenom modificiranog pristupa izvještaji neće biti u potpunosti usporedivi. Međutim, zbog značajnih troškova i kompleksnosti u primjeni punog retrospektivnog pristupa postoji mogućnost da je mali broj najmoprimaca u stvarnosti primijenio taj pristup.

4.3.2. Definiranje najma

Za svaki ugovor o najmu potrebno je utvrditi sadrži li komponentu najma i jednom kada se definira da ugovor sadrži najam mora se prikazivati sukladno odredbama MSFI-ja 16 *Najmovi*. „Riječ je o ugovoru o najmu ili ugovoru koji sadržava najam ako se njime prenosi pravo nadzora nad uporabom utvrđene imovine u određenom vremenskom razdoblju u zamjenu za naknadu“ (MSFI 16 *Najmovi* prilog, t. 9.) Vremensko razdoblje odnosi se na količinu uporabe utvrđene imovine (npr. broj proizvedenih učinaka temeljem uporabe predmetne imovine). Pravo na kontrolu nad uporabom točno određene imovine provjerava se tijekom cijelog razdoblja najma, a ostvaruje se ako kupac ima gotovo sve ekonomske koristi od uporabe i ako ima pravo određivanja namjene te imovine. Slika 9. prikazuje dijagram odlučivanja o tome da li ugovor sadrži najam i daje smjernice za lakšu identifikaciju i definiciju najmovi te razlikovanje najmovi od ugovora o uslugama. Prvi kriterij koji se treba preispitati je da li postoji imovina. „Imovina se, u pravilu određuje tako da se eksplicitno navodi u ugovoru“ (npr. model i broj šasije automobila, opis i kvadratura poslovnog prostora i

sl.) (Kopun Group, 2016, str. 8). Sljedeći kriterij za utvrđivanje da li postoje elementi najma, je da li kupac ima pravo stjecanja gotovo svih gospodarskih koristi od uporabe imovine tijekom cijelog trajanja razdoblja uporabe. Pravo uporabe stječe se izravno ili neizravno na različite načine, npr. uporabom i/ili držanjem imovine te davanjem predmetne imovine u podnajam. Teći korak u dijagramu odlučivanja odnosi se na utvrđivanje ima li kupac ili dobavljač pravo usmjeravanja načina i svrhe uporabe imovine tijekom razdoblja uporabe. Potrebno je izvršiti analizu tko i kako usmjerava uporabu i za koju svrhu se imovina upotrebljava tijekom razdoblja korištenja. „Kupac (najmoprimac) ima pravo usmjeriti kako i za koju svrhu se imovina upotrebljava ako je u ugovoru o najmu definirano da može promijeniti način za koju svrhu se imovina koristi tijekom razdoblja korištenja“ (Kopun Group, 2016, str. 10). U navedenom slučaju ugovor sadrži najam. U slučaju kada niti jedan od njih ne usmjerava uporabu već je ona unaprijed utvrđena, primjenjuje se sljedeći kriterij naveden u dijagramu. Sljedeći kriterij preispituje da li kupac ima pravo na upravljanje imovinom tijekom cijelog razdoblja uporabe, pri čemu dobavljač nema pravo izmijeniti uputu za rad s imovinom. Ukoliko je odgovor pozitivan, ugovor sadrži najam. U slučaju negativnog odgovora, preispituje se zadnji kriterij kojim se odgovara na pitanje da li je kupac projektirao/strukturirao imovinu tako da su način i svrha uporabe imovine tijekom cijelog razdoblja uporabe unaprijed utvrđeni. U slučaju potvrdnog odgovora, ugovor sadržava najam.

Slika 9. Dijagram odlučivanja o tome sadrži li ugovor najam

Izvor: MSFI 16 *Najmovi*, Dodatak B, čl. B.31

„Za ugovor koji sadržava komponentu koja se odnosi na najam te jednu ili više dodatnih komponenti koje se ne odnose na najam, najmoprimac je dužan naknadu u okviru ugovora raspodijeliti na svaku komponentu koja se odnosi na najam na temelju relativne samostalne cijene te komponente i ukupne samostalne cijene komponenti koje se ne odnose na najam“ (MSFI 16 *Najmovi*, prilog, t. 13.). Najmoprimac može odlučiti primijeniti praktično rješenje dozvoljeno MSFI 16 *Najmovi* kojim komponente koje se ne odnose na najam neće odvajati, već će sve zajedno tretirati kao komponentu najma. Primjer takvog ugovora bi bio kada najmodavac sklopi ugovor o najmu maloprodajnog prostora uz koji se u najam daju još i pretovarne rampe smještene na stražnjem dijelu prostora. Pretovarne rampe neće se smatrati posebnom komponentom najma jer su usko povezane s korištenjem maloprodajnog prostora i najmoprimac ne može od njih ostvariti koristi bez korištenja maloprodajnog prostora.

4.3.3. Diskontna stopa

Diskonta stopa se primjenjuje kod inicijalnog i naknadnog mjerenja obveza s osnove najma. Utvrđivanje diskontne kamatne stope predstavlja izazov u onom trenutku kada najmoprimac treba, zbog toga što diskontna kamatna stopa nije navedena u ugovoru, izvršiti procjenu kamatne stope. Prema Kopun Group (2019) *MSFI 16 Najmovi u praksi*, str. 19, situacije kada kamatna stopa nije navedena u ugovoru o operativnom najmu su pravilo, a ne iznimka. Ta kamatna stopa zove se inkrementalna kamatna stopa.

Slika 10. Inkrementalna stopa zaduženja

Izvor: obrada autorice prema Kopun Group (2019) *MSFI 16 Najmovi u praksi*, str. 20.

Kao što je vidljivo iz slike 10., da bi se mogla definirati inkrementalna kamatna stopa zaduženja, nužna je procjena. Izvor informacija za procjenu inkrementalne kamatne stope

može biti interni ili eksterni. Interni izvor su informacije kojima raspolaže najmoprimac (npr. ponderirani trošak kapitala), dok su eksterne informacije one koje najmoprimac prikuplja iz vanjskih izvora (npr. kamatne stope na kratkoročne ili dugoročne obveznice).

Na primjer, ako se radi o najmu nekretnine na razdoblje od 5 godina i diskontna stopa nije prikazana u ugovoru o najmu, najmoprimac može utvrditi inkrementalnu kamatnu stopu razmatrajući uvjete zaduživanja za isto razdoblje za bilo koju imovinu s pravom uporabe. Druga mogućnost je primjena stope zaduživanja po kojoj se najmoprimac zadužuje u ovisnosti o valuti i/ili periodu na koji se zadužuje.

4.3.4. Vrste izmjena najmov

Izmjene najma posljedica su promjene odredbi navedenih u inicijalno priznatom ugovoru o najmu dogovorenih između najmoprimca i najmodavca. Potrebno je razlikovati dvije vrste modifikacija:

- a) modifikacije ugovora koje se smatraju zasebnim najmom i
- b) modifikacije ugovora koje se ne smatraju zasebnim najmom.

Modifikacije se smatraju zasebnim najmom kada se povećava opseg najma i/ili ako se povećava naknada za najam. U tim slučajevima potrebno je, s datumom stupanja na snagu izmjena, ponovo pristupiti početnom priznavanju i mjerenju imovine s pravom uporabe, obveza s osnove najma primjenom revidirane diskontne stope te ponovo procijeniti razdoblje najma. Modifikacije koje se ne smatraju zasebnim najmom su modifikacije uslijed kojih dolazi do smanjenja opsega najma te sve ostale modifikacije. Sukladno MSFI 16 *Najmovi* t. 45, najmoprimac će na datum početka takve vrste modifikacije postojeću naknadu raspodijeliti u okviru izmijenjenog ugovora, utvrditi novo razdoblje najma te ponovo izmjeriti obvezu s osnove najma primjenom revidirane diskontne stope. Kod modifikacija kojima se smanjuje opseg, razlika u iznosu knjigovodstvene vrijednosti imovine s pravom uporabe prije i nakon modifikacije, odnosno smanjenje knjigovodstvenog iznosa imovine s pravom uporabe priznaje se u računu dobiti i gubitka. Kod ostalih modifikacija potrebno je revidirati obveze s osnove najma primjenom nove revidirane diskontne stope i sukladno tome prilagoditi iznos imovine s pravom uporabe.

Primjer modifikacije koja se smatra zasebnim najmom (EY, Applying IFRS, 2018, str. 70)

Najmoprimac je sklopio ugovor o najmu poslovnog prostora veličine 2.000 m² na period od 10 godina. Na početku 6-te godine, najmoprimac i najmodavac odlučili su izmijeniti izvorni ugovor o najmu za budućih 5 godina povećanjem opsega poslovnog prostora u najmu za 3.000 m². Povećani iznos najma zbog povećanog opsega najma proporcionalan je postojećim

tržišnim stopama korigiranim za popust koji je najmodavac odobrio najmoprimcu budući da nije imao dodatnih troškova (npr. troškovi marketinga) koji bi nastali kada bi se poslovni prostor iznajmio drugom najmoprimcu.

Najmoprimac će evidentirati izmjenu ugovora o najmu kao zaseban najam, odvojen od originalnog najma na period od 10 godina iz razloga što modifikacija garantira najmoprimcu dodatno pravo uporabe imovine koja je predmetom najma i može se samostalno vrednovati. Dakle, na ovom primjeru je pokazana modifikacija koja rezultira novom imovinom s pravom uporabe te obvezama s osnove najma. Postojeći ugovor o najmu 2.000 m² se ne mijenja niti ne prilagođava novim uvjetima.

4.4. Rezultati provedene ankete o primjeni MSFI-ja 16 Najmovi

Tijekom listopada i studenog 2019. godine provedeno je istraživanje putem anketnog upitnika na uzorku banaka sa sjedištem u Republici Hrvatskoj na temu implementacije i primjene MSFI-ja 16 *Najmovi*. Anketni upitnik dostavljen je putem e-maila na adrese svih 20 banaka koje imaju odobrenje za rad prema popisu HNB-a od 08.11.2019. godine³². Anketnim upitnikom se nije tražila identifikacija banaka već samo veličina aktive na dan 30. lipnja 2019. godine kako bi se odredila reprezentativnost uzorka. Odgovor je zaprimljen od strane 10 banaka koje čine 84% ukupne aktive svih banaka koja je na dan 30. lipnja 2019. godine iznosila 412 mlrd. kn³³.

Anketni upitnik bio je podijeljen na šest dijelova (vidjeti prilog 1), kako slijedi:

I. Pitanja vezana uz razumijevanje i primjenu MSFI-ja 16 Najmovi

U prvom dijelu anketnog upitnika postavljena su tri pitanja kako bi se utvrdilo dijele li ispitanici mišljenje IASB-a o ključnim točkama primjene standarda te da li su i u kojem roku ispitanici primijenili MSFI 16 *Najmovi*. Prema podacima u tablici 14., većina ispitanika se slaže da će se primjenom MSFI-ja 16 *Najmovi* ugovori o najmu transparentnije prikazivati u financijskim izvještajima te da će korisnici financijskih izvještaja imati točniji/realniji uvid u financijski položaj kreditne institucije. 40% ispitanika se ne slaže s tvrdnjom da će se kreditna institucija zaduživati po višim kamatnim stopama. Na pitanje da li su koristi od primjene MSFI-ja 16 *Najmovi*, globalno gledano, veće od troškova, 60% ispitanika je odgovorilo da se ne slaže ili iskazuju indiferentnost.

³² Pogledati tablicu 6. Kreditne institucije u Republici Hrvatskoj na 8.11.2019.

³³ Podaci dostupni na Internet strancima HNB-a, Privremeni nerevidirani podaci za kreditne institucije, na dan 30. lipnja 2019.

Tablica 14. Razumijevanje odredbi MSFI-ja 16 *Najmovi*

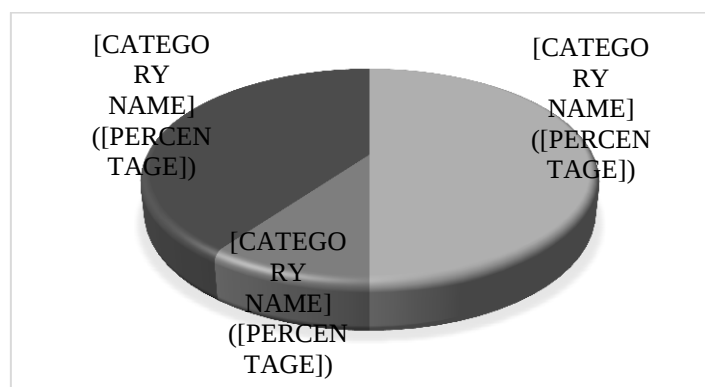
	<i>U potpuno -sti se slažem</i>	<i>Slažem se</i>	<i>Niti se slažem niti se ne slažem</i>	<i>Ne slažem se</i>	<i>U potpun osti se ne slažem</i>
1. Primjenom MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> ugovori o najmu prikazivat će se transparentnije u financijskim izvještajima	20%	60%	0%	20%	0%
2. Primjenom MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> korisnici financijskih izvještaja imat će točniji/realniji uvid u financijski položaj kreditne institucije	20%	70%	0%	10%	0%
3. Kreditna institucija će se zaduživati po višim kamatnim stopama budući da je stupanj zaduženosti primjenom MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> i veći	0%	10%	40%	40%	10%
4. Promatrajući globalno, na razini tržišta kao cjeline, koristi od primjene MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> veće su od troškova.	0%	30%	30%	30%	10%

Izvor: Vlastito istraživanje

MSFI-ja 16 *Najmovi* u potpunosti je implementiran od strane 90% ispitanika u roku koji je propisan standardom, tj. počevši od 1. siječnja 2019. godine. Kod jedne banke, koja se nalazi u rasponu između 4% i 10% ukupne aktive banaka na 30. lipnja 2019. godine, MSFI 16 *Najmovi* nije implementiran u trenutku ispunjavanja anketnog upitnika.

II. Pitanja vezana uz ugovore o najmu

U drugom dijelu anketnoga upitnika postavljena su također tri pitanja koja se odnose na broj ugovora o najmu, predmet ugovora o najmu te vrijednost ugovora o najmu. Grafikon 2. prikazuje koliko banke imaju sklopljenih ugovora o najmu: 50% banaka ima sklopljenih do 100 ugovora o najmu, 10% banaka između 101 i 300 ugovora, a 40 % banaka ima između 301 i 500 ugovora o najmu. „Velike“³⁴ banke imaju veći broj ugovora o najmu u odnosu na „male“ banke koje imaju do 100 ugovora u najmu.

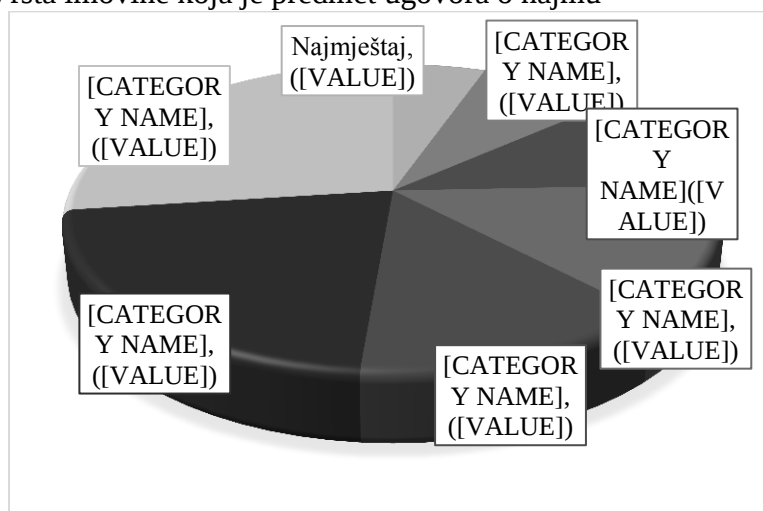
Grafikon 2. Broj sklopljenih ugovora o najmu na 30.06.2019. godine

Izvor: Vlastito istraživanje

³⁴ Za potrebe analize rezultata anketnog upitnika „malim“ bankama nazvane su one banke čija aktiva iznosi do 2% ukupne aktive svih banaka, a „velikim“ bankama nazvane su one banke čija aktiva prelazi 10% ukupne aktive svih banaka u Republici Hrvatskoj, promatrano na 30.06.2019. godine.

Predmetom najma kod banaka u Republici Hrvatskoj je sljedeća imovina: poslovne nekretnine, stanovi, motorna vozila, IT oprema i IT sustavi, bankomati, namještaj i ostala imovina. Najviše se koristi najam poslovnih nekretnina i motornih vozila, potom najam IT opreme i IT sustava i ostalog pa bankomata, kako je prikazano i na grafikonu 3. Zanimljivo je istaknuti da sve banke imaju ugovore o najmu poslovne nekretnine (100 % banaka), 80 % banaka koristi motorna vozila stečena najmom, a 50% banaka iznajmljuje bankomate, IT opremu i IT sustave.

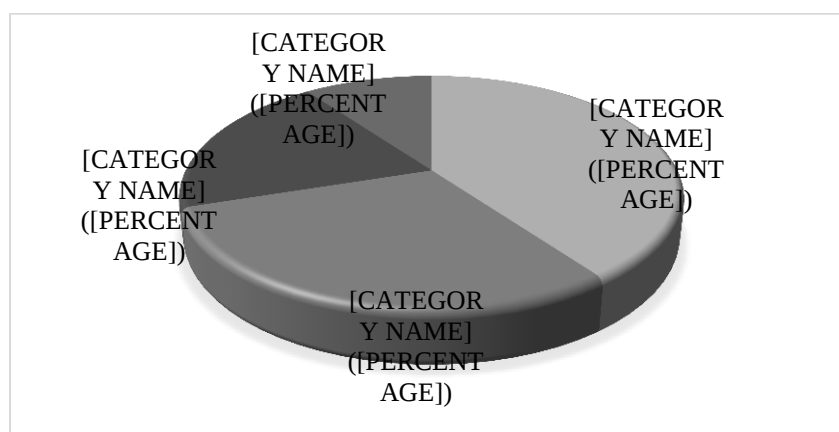
Grafikon 3. Vrsta imovine koja je predmet ugovora o najmu

Izvor: Vlastito istraživanje

Grafikon 4. prikazuje vrijednost ugovora o najmu. Kod 70 % banaka vrijednost ugovora o najmu iznosi do 100 mil. kn, a kod jedne banke čiji udio u ukupnoj aktivni banaka prelazi 10%, vrijednost ugovora o najmu nalazi se u rasponu od 300 do 600 mil. kn. Kod „malih“ banaka vrijednost ugovora o najmu iznosi do 100 mil. kn. Dvije „velike“ banke koriste najam bankomata, a jedna od njih ima sklopljenih između 301 i 1.000 ugovora o najmu.

Grafikon 4. Približna vrijednost ugovora o najmu na datum 30.06.2019. godine

Izvor: Vlastito istraživanje

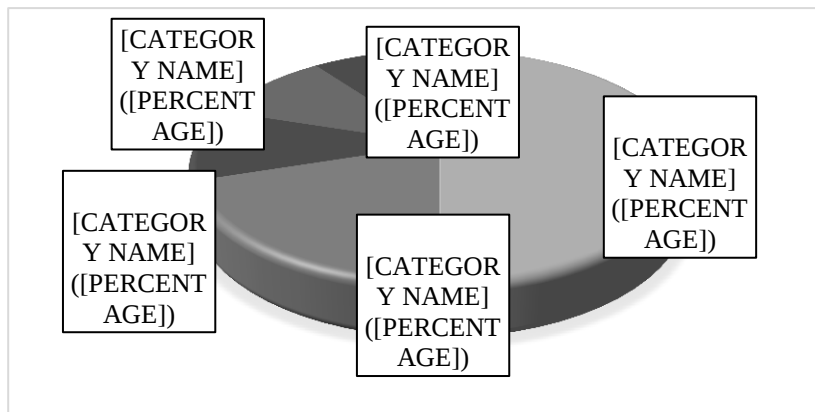
Zaključno, sve „male“ banke imaju ugovore o najmu u vrijednosti do 100 mil. kn, a predmet ugovora o najmu, između ostalih zasigurno je i poslovna nekretnina. S druge strane, sve „velike“ banke imaju ugovore o najmu za poslovne nekretnine i motorna vozila.

III. Pitanja vezana uz implementaciju MSFI 16 *Najmovi*

U trećem dijelu anketnog upitnika pitanja su bila usmjerena na samu implementaciju MSFI-ja 16 *Najmovi*. Postavilo se pitanje da li je implementacija realizirana kroz poseban projekt, koji organizacijski dijelovi su bili nositelji implementacije, koliki su bili troškovi i u konačnici koliko je mjeseci trajala implementacija standarda.

Implementacija MSFI-ja 16 *Najmovi* realizirana je kroz poseban projekt kod 70 % banaka, dok kod 20% banaka nije. Veličina banke nije u korelaciji s činjenicom da je otvoren poseban projekt za implementaciju MSFI 16 *Najmovi* što znači da ima „velikih“ banaka koje nisu otvorile poseban projekt te da ima „malih“ banaka koje su otvorile poseban projekt u svrhu implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi*. Kod svih banaka u implementaciji je sudjelovao odjel financija i računovodstva, a kod 40% banaka računovodstvo i financije su i jedini odjel koji je sudjelovao. Većina tih banaka realizirala je implementaciju MSFI-ja 16 *Najmovi* kroz poseban projekt. Prilikom implementacije najčešće su sudjelovali još odjel informatike i odjel za nabavu. Odjel za upravljanje rizicima nije sudjelovao u implementaciji u nijednoj banci, a najmanje su sudjelovali odjel za porezna pitanja i riznica. Ispitanici su bili traženi da procijene interne i eksterne troškove implementacije. Procjene su prikazane na grafikonu 5.: 50% ispitanika odgovorilo je kako su troškovi iznosili do 100.000 kn, a kod 20% banaka troškovi su iznosili od 100.001 do 200.000 kn. Samo kod jedne „velike“ banke troškovi su iznosili preko 800.001 kn.

Grafikon 5. Procjena iznosa troškova (internih i eksternih) implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi*

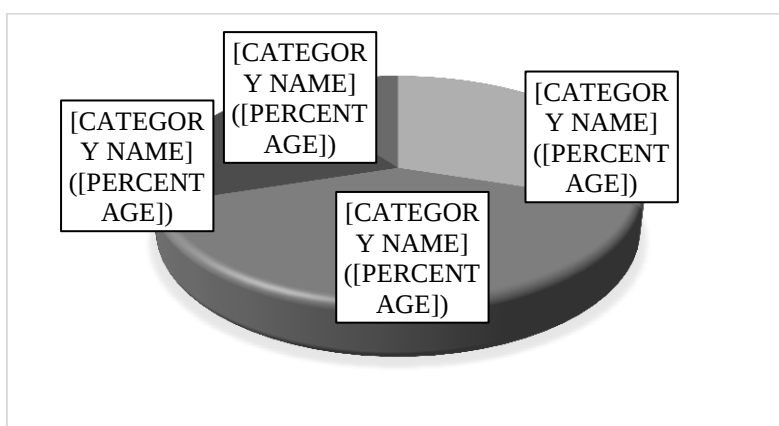

Izvor: Vlastito istraživanje

Iz dobivenih rezultata može se zaključiti kako troškovi implementacije, nakon što premaše iznos od 100.000 kn, značajno variraju kod „velikih“ banaka. Kod svih „malih“ banaka troškovi implementacije iznose do 100.000 kn.

Grafikon 6. prikazuje trajanje implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi*. Ispitanici su na pitanje koliko je trajala implementacija odgovorili sljedeće: za 70% ispitanika implementacija je završila u razdoblju od 6 mjeseci, dok je kod 20% ispitanika, odnosno kod dvije „velike“ banke implementacija trajala od 6 do 9 mjeseci. Kod jednog ispitanika implementacija je u tijeku.

Grafikon 6. Trajanje implementacije u mjesecima

Izvor: Vlastito istraživanje

„Male“ banke realizirale su implementaciju MSFI-ja 16 *Najmovi* kroz poseban projekt u roku od 6 mjeseci i pri tome utrošile do 100.000 kn. Prilikom implementacije bio je uključen samo odjel financija i računovodstva. Kod „velikih“ banaka ne postoji povezanost između troškova implementacije, vremena potrebnog za samu implementaciju te realizacije kroz poseban projekt.

IV. Pitanja vezana uz primjenu MSFI-ja 16 *Najmovi*

Četvrti dio anketnog upitnika preispituje primjenu određenih odredbi propisanih putem MSFI 16 *Najmovi*. Pa se tako, jedno od pitanja odnosi na postupanje definirano dodatkom C, točkom C.5. vezano uz prvu primjenu MSFI-ja 16 *Najmovi*. Uredba pruža mogućnost primjene punog retrospektivnog pristupa ili modificiranog retrospektivnog pristupa. 100% ispitanika odgovorilo je da su prilikom prve primjene MSFI-ja 16 *Najmovi* koristili modificirani retrospektivnog pristup.

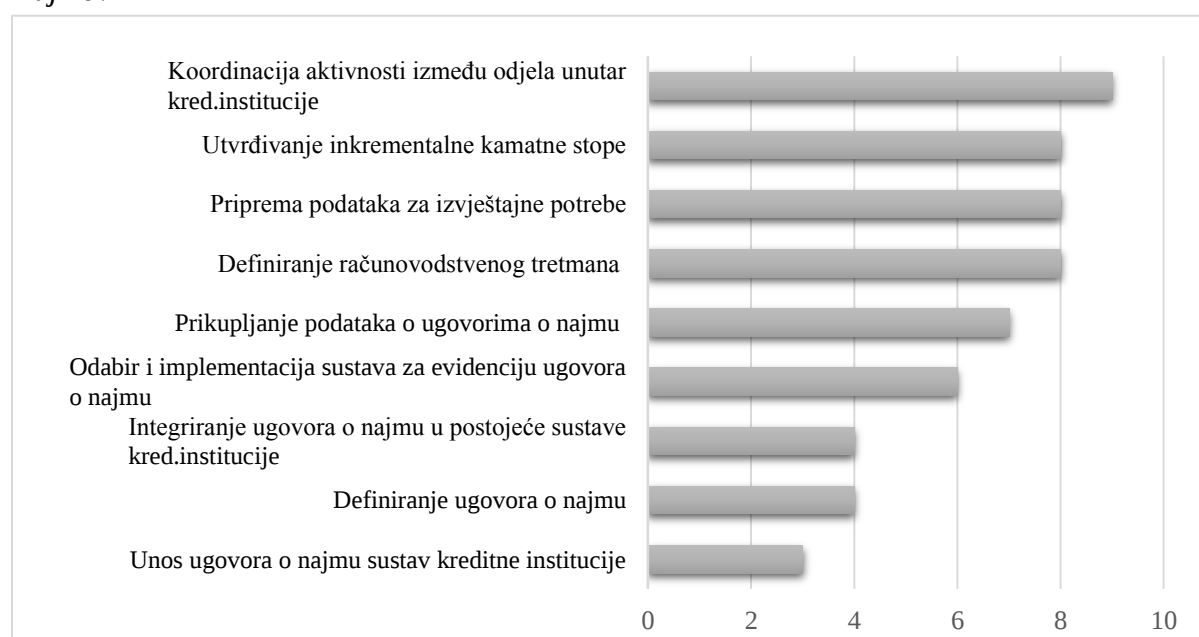
U IV. dijelu anketnog upitnika postavljeno je i pitanje posvećeno je izuzećima koje najmoprimci mogu primijeniti. Izuzeća definirana t. 5. MSFI 16 *Najmovi* odnose na kratkoročne najmove i najmove s odnosnom imovinom niske vrijednosti primijenili su svi ispitanici. Standard također dopušta primjenu jedinstvene diskontne stope na portfelj najmovi s razumno sličnim karakteristikama. Tu mogućnost koristi troje ispitanika, dok je mogućnost isključivanja direktnih inicijalnih troškova iz imovine prilikom inicijalnog priznavanja iskoristila jedna „velika“ banka.

Najmoprimac je dužan sadašnju vrijednost obveza po najmu, sukladno t. 26. MSFI 16 *Najmovi* mjeriti primjenom kamatne stope koja proizlazi iz najma, a ako se ne može utvrditi tada treba primijeniti graničnu (inkrementalnu) kamatnu stopu. 50 % ispitanika je odgovorilo da se za svaki ugovor o najmu interno određuje inkrementalna kamatna stopa, a 25% ispitanika za svaki ugovor o najmu ima drugačiji pristup. Kod 25% ispitanika inkrementalnu kamatnu stopu određuje ili treća strana ili najmodavac.

V. Pitanja vezana uz tijek implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi*

Peti dio anketnog upitnika posvećen je samom tijeku implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi* kod ispitanika. Primjena svakog novog standarda, pa tako i MSFI-ja 16 *Najmovi*, nosi sa sobom određene izazove s kojima se banke susreću. Kroz pet pitanja iz petog dijela anketnoga upitnika ispitanici su ukazali na izazove s kojima su se susreli, na koji način su ih riješili te da li su tim rješenjem zadovoljni.

Grafikon 7. Izazovi s kojima su ispitanici bili suočeni prilikom implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi*

Izvor: Vlastito istraživanje

Najveći izazov s kojim su se ispitanici susreli bila je koordinacija aktivnosti između različitih odjela. Utvrđivanje inkrementalne kamatne stope, priprema podataka za izvještajne svrhe te definiranje računovodstvenog tretmana izazovi su od iste važnosti za 80% ispitanika i zauzimaju drugo mjesto po značajnosti. Definiranje ugovora o najmu i unos ugovora o najmu u sustav na dnu su liste izazova. Jedan ispitanik je naveo da porezni tretman ugovora o najmovima smatra dodatnim izazovom kojim su se susreli.

Ispitanici su također odgovorili na koji način su riješili izazove s kojima su bili suočeni tijekom implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi*. Tako je najveći broj ispitanika, njih 60%, izazove riješio dodatnim angažmanom internih resursa (IT, poslovni sektori). Ispitanici su također koristili usluge vanjskih konzultanata, podršku matičnog društva, te sudjelovali na seminarima i edukacijama kako bi otklonili nedoumice vezane uz primjenu MSFI-ja 16 *Najmovi*. 40% ispitanika investiralo je u kupovinu novog IT rješenja za evidenciju i vođenje ugovora o najmu.

Tablica 15. sadrži listu područja na koje je MSFI 16 *Najmovi* imao utjecaj. Ispitanici su za svako područje trebali navesti smatraju li da je MSFI 16 *Najmovi* imao na njega utjecaj ili ne. U slučaju kada utjecaj postoji, trebali su u navesti da li je značajan ili nije.

Tablica 15. Područja na koja je utjecao MSFI 16 *Najmovi*

	1 – nije bilo utjecaja	2 – postoji utjecaj, ali nije značajan	3 – postoji utjecaj i značajan je	4 – ne znam
Bilancu stanja	0	9	1	0
Interno izvještavanje (prema menadžmentu, za potrebe vlasnika...)	1	9	0	0
Eksterno izvještavanje (HNB, ECB...)	0	8	1	0
Interne procese	0	5	3	0
IT sustav	2	5	1	0
Financijske pokazatelje	1	8	0	0
Prihode i rashode	0	10	0	0
Porez na dobit	0	10	0	0
Komunikaciju prema dioničarima	6	2	0	0
Donošenje odluke o kupovini umjesto sklapanja ugovora o najmu	6	2	0	0

Izvor: Vlastito istraživanje

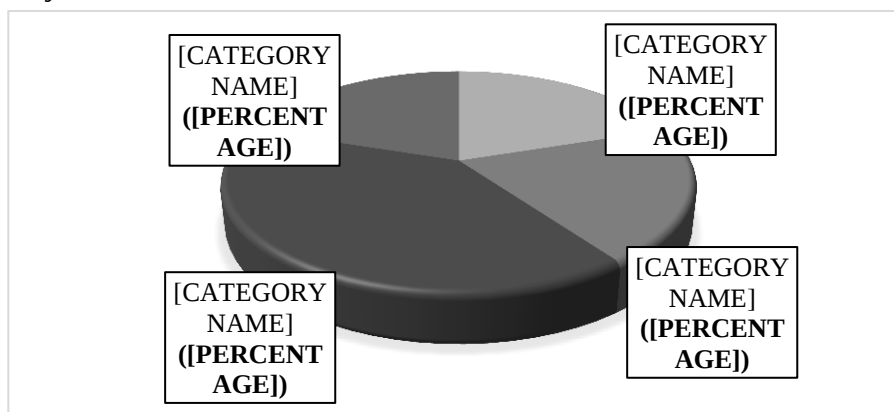
Najveći broj ispitanika smatra da je MSFI 16 *Najmovi* imao utjecaj, ali taj utjecaj nije bio značajan, na sljedeća područja: prihode i rashode, porez na dobit, financijske pokazatelje, bilancu stanja, interno i eksterno izvještavanje, interne procese i IT sustav. Također, najveći broj ispitanika smatra da nije bilo utjecaja na komunikaciju a dioničarima niti na odluku o

tome da će se imovina zbog primjene MSFI-ja 16 *Najmovi* više kupovati. Za dvije „male“ banke s vrijednošću ugovora o najmu do 50 mil. kn, MSFI 16 *Najmovi* ima značajan utjecaj na bilancu stanja te eksterno izvještavanje, dok za jednu „veliku“ banku značajan utjecaj ima na IT sustav i na interne procese.

Sljedeće pitanje odnosilo se na tehničku stranu implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi*. Naime, banke se pitale jesu li odabrale novi sustav za evidenciju ili su interno razvile vlastiti sustav za evidenciju. Isto tako, moguće tehničko rješenje je i dorada postojećeg IT sustava funkcionalnostima potrebnim za adekvatnu evidenciju ugovora o najmu sukladno MSFI-ju 16 *Najmovi*. Dio „malih“ banaka odlučio se za ručnu evidenciju ugovora o najmu, a niti jedna „mala“ banka nije odabrala novi sustav za evidenciju već su prilagođavale postojeće sustave za evidenciju. Kod „velikih“ banaka koje imaju veći broj ugovora o najmu značajnije vrijednosti u odnosu na „male“ banke ručna evidencija ugovora nije prihvatljivo rješenje. Tehničko rješenje koje su implementirale „velike“ banke je ili novi sustav za evidenciju ili prilagodba postojećeg sustava. Izraženo u postotcima, to izgleda ovako: 30% banaka ručno evidentira ugovore o najmu, 40% banaka je prilagodilo postojeći sustav, a 30% banaka je odabralo novi sustav za evidenciju ugovora o najmu. Niti jedna banka nije sama razvijala sustav za evidenciju ugovora o najmu.

Posljednje pitanje iz petog dijela anketnog upitnika preispitivalo je razinu zadovoljstva ispitanika s računovodstvenim tretmanom ugovora o najmu sukladno MSFI-ju 16 *Najmovi*. Razina zadovoljstva je različita. Naime, isti broj banaka (20%) zadovoljno je odnosno nezadovoljno računovodstvenim tretmanom najмова. Čak 40% banaka se izjasnilo da niti je zadovoljno niti nezadovoljno računovodstvenim tretmanom, dok je samo 20% banaka u potpunosti zadovoljno računovodstvenim tretmanom, kao što prikazuje grafikon 8.

Grafikon 8. Razina zadovoljstva računovodstvenim tretmanom ugovora o najmu sukladno MSFI-ju 16 *Najmovi*

Izvor: Vlastito istraživanje

VI. Usporedba MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti* i MSFI-ja 16 *Najmovi*

Šesti dio anketnog upitnika imao je za cilj usporediti kompleksnost implementacije MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti* koji je stupio na snagu 1.siječnja 2018. godine s kompleksnošću implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi*. Sve anketirane banke jednoznačno su odgovorile da je implementacija MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti*:

- bila kompleksnija u odnosu na implementaciju MSFI-ja 16 *Najmovi*,
- zahtijevala veći angažman IT resursa u odnosu na implementaciju MSFI-ja 16 *Najmovi*,
- bila financijski zahtjevnija u odnosu na implementaciju MSFI-ja 16 *Najmovi* i
- trajala je duži vremenski period u odnosu na implementaciju MSFI-ja 16 *Najmovi*.

Zaključak provedenog istraživanja na uzorku 10 banaka koje čine 85% ukupne aktive svih banaka na dan 30.06.2019. godine glasi:

Banke u Republici Hrvatskoj slažu se s mišljenjem IASB-a da su financijski izvještaji transparentniji te da korisnici financijskih izvještaja imaju realniji uvid u financijski položaj najmoprimaca nakon primjene MSFI-ja 16 *Najmovi*. Banke u Hrvatskoj su implementirale standard s datumom koji je bio obavezan za primjenu, a to je 1. siječanj 2019. godine. Iznimka je samo jedna banka koja u trenutku ispunjavanja anketnog upitnika nije implementirala MSFI 16 *Najmovi*.

Rezultati pokazuju da „male“ banke imaju do 100 ugovora o najmu, vrijednosti do 10 mil. kn, a predmet ugovora o najmu sigurno je poslovna nekretnina. S druge strane, sve „velike“ banke imaju sklopljenih između 101 i 500 ugovora o najmu vrijednosti između 50 i 600 mil. kn, pri čemu su predmet najma najčešće poslovne nekretnine i motorna vozila. Većina malih „banaka“ realizirala je implementaciju MSFI-ja 16 *Najmovi* kroz poseban projekt u roku od 6 mjeseci i pri tome su utrošile do 100.000 kn.

Kod „velikih“ banaka ne postoji povezanost između troškova implementacije, vremena potrebnog za samu implementaciju te realizaciju kroz poseban projekt. Samo dvije banke nisu realizirale implementaciju MSFI-ja 16 *Najmovi* kroz poseban projekt. Odjel financija i računovodstva sudjelovao je u implementaciji kod svih banaka, a kod 40% banaka računovodstvo i financije su i jedini odjel koji je sudjelovao. Sve anketirane banke koriste dva izuzeća dopuštena odredbama MSFI-ja 16 *Najmovi*, a to su kratkoročni ugovori i ugovori male vrijednosti.

Prilikom implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi* banke su se susrele s različitim izazovima, a navele su da je najveći izazov bila koordinacija aktivnosti između različitih odjela unutar banke, a najmanji izazov bio je unos ugovora o najmu u sustav. Banke su za rješavanje izazova najviše koristile interne resurse, bilo IT bilo druge poslovne dijelove, ali i podršku matičnog društva te dodatnu edukaciju putem seminara ili radionica.

„Male“ banke imaju ručnu evidenciju ugovora o najmu, dok su „velike“ banke investirale u nove sustave ili su prilagodile postojeći sustav za evidenciju ugovora o najmu. Razina zadovoljstva ispitanika računovodstvenim tretmanom najma ne ovisi o implementiranom tehničkom rješenju. Naime, „male“ banke s relativno malim brojem ugovora o najmu (do 100) bez tehničke podrške ili su u potpunosti zadovoljne ili su nezadovoljne računovodstvenim tretmanom. S druge strane, „velike“ banke koje su investirale u novi sustav za evidenciju najмова nisu zadovoljnije od „malih“ banaka.

Anketirane banke s iskustvom implementacije MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti* iza sebe smatraju kako je implementaciju MSFI-ja 16 *Najmovi* bila financijski, vremenski i sadržajno manje kompleksna.

5. ANALIZA UTJECAJA PRIMJENE MSFI-ja 16 NAJMOVI NA FINACIJSKE IZVJEŠTAJE, FINACIJSKE POKAZATELJE I REGULATORNI KAPITAL KOD ODABRANIH BANAKA

5.1. Analiza utjecaja primjene MSFI-ja 16 *Najmovi* na financijske izvještaje odabranih banaka

„Od iznimne važnosti za financijsko izvještavanje jesu pitanja: koje se informacije uključuju u financijske izvještaje, kada se objavljuju, i danas najvažnije pitanje je, što čini financijske informacije korisnima ili koja su to kvalitativna obilježja financijskih informacija“ (Gulin i sur., 2018, str. 18). Pojam informacija može se definirati na različite načine kao npr. „informacija predstavlja određene podatke prikazane u takvom obliku koji su pogodni za primatelja i koji imaju značajnu vrijednost u tekućim ili budućim aktivnostima i odlukama“ (Žager i sur, 2017, str. 22). Računovodstvenim procesom podaci proizašli iz poslovnih događaja pretvaraju se u informacije koje se zapisuju u financijskim izvještajima. Prezentiranje informacija u financijskim izvještajima ujedno je i zadnji korak računovodstvenog procesa. Informacije prikazane u financijskim izvještajima podloga su za donošenje poslovnih odluka. Poslovno odlučivanje je dio procesa upravljanja i mora biti usmjereno ostvarivanju ciljeva banke. „Uobičajeno se smatra da su financijski izvještaji podloga za niže razine upravljanja i za kraće razdoblje“ (Žager i sur, 2017, str. 22), ali isto tako i strateško i operativno upravljanje također koristi informacije iz financijskih izvještaja. Stoga, računovodstvo ima zadatak prikupiti i obraditi podatke financijske i nefinancijske prirode i prezentirati ih zainteresiranim korisnicima.

5.1.1. Pojam i vrste financijskih izvještaja

„Financijski izvještaji predstavljaju završnu fazu računovodstvenog procesiranja podataka i pojavljuju se kao nositelji računovodstvenih informacija“ (Žager i sur, 2017, str. 91), a cilj im je pružiti informacije o financijskom položaju i o uspješnosti poslovanja. Informacije trebaju biti relevantne i pouzdane te prezentirane u obliku i sadržaju razumljivom krajnjim korisnicima. Financijski izvještaji međusobno su povezani, neki su statičnog karaktera (bilanca) budući prikazuju financijsku situaciju na točno određeni dan, a neki su dinamički (npr. račun dobiti i gubitka) jer se pokazuju promjene određenih kategorija u određenom vremenskom razdoblju. Prema Žager i sur. (2017), str. 92, financijski izvještaji pokazuju „zdravstveno stanje“ nekog poduzeća. Sastavljaju se primjenom računovodstvenih načela, a neka od njih su načelo nastanka poslovnog događaja i načelo vremenske neograničenosti poslovanja. Prema Gulin (2011), str. 15, menadžment svakog poslovnog subjekta, odgovoran

je za sastavljanje financijskih izvještaja i za njihovo primjereno objavljivanje. Odgovornost menadžmenta uključuje i odgovornost za primjenu MRS-eva i MSFI-jeva.

Temeljne financijske izvještaje čine:

1. bilanca (izvještaj o financijskom položaju)
2. račun dobiti i gubitka (izvještaj o uspješnosti poslovanja)
3. izvještaj o novčanim tokovima
4. izvještaj o promjenama kapitala i
5. bilješke uz financijske izvještaje.

„*Bilanca* je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje imovinu, obveze i kapital na određeni dan“ (Žager i sur, 2017, str. 93). Naziva se i *izvještaj o financijskom položaju* jer korisnicima ukazuje na financijski položaj poduzeća na određeni dan. Financijski položaj podrazumijeva stanje i međuodnos imovine, obveza i kapitala. Navedeni elementi sastavni su dio bilance i trebaju zadovoljiti osnovnu računovodstvenu jednadžbu koja glasi: imovina = obveze + kapital. Lijeva strana jednadžbe prikazuje aktivu, dok desna strana prikazuje pasivu. Aktiva predstavlja resurse kojima se poduzeće koristi u ostvarivanju svoje djelatnosti, a pasiva predstavlja izvore imovine, odnosno različite fizičke i pravne osobe koje svoju imovinu ulažu u poduzeće (Žager i sur., 2018, str. 99). Podaci iz bilance koriste se kao podloga za ocjenu sigurnosti poslovanja jer se temeljem bilance može dobiti odgovor na pitanje o tome kakva je financijska snaga poduzeća te kakva je likvidnost i zaduženost poduzeća.

Račun dobiti i gubitka je dinamički financijski izvještaj koji prikazuje prihode i rashode te financijski rezultat poduzeća u određenom obračunskom razdoblju. Odvijanjem poslovnih procesa mijenjaju se stavke imovine i izvora imovine čime nastaju prihodi i rashodi. Sučeljavanjem prihoda i rashoda nastalih u obračunskom razdoblju, najčešće između dva datuma bilance (1.01. - 31.12.) izračunava se financijski rezultat poslovanja, odnosno dobit ili gubitak. Račun dobiti i gubitka naziva se još i *izvještaj o uspješnosti poslovanja* obzirom da se uspješnost definira kao sposobnost ostvarivanja određenih ciljeva. Najčešći cilj poslovanja je profitabilnost. Stoga, račun dobiti i gubitka daje odgovor na pitanje da li je ostvaren cilj poslovanja i u kojoj mjeri.

„*Izvještaj o novčanim tokovima* jedan je od temeljnih financijskih izvještaja koji prikazuje izvore pribavljanja i način upotrebe novca“ (Žager i sur, 2017, str. 124). Izvještaj o novčanim tokovima se sastavlja jer vlasnike poduzeća i ostale korisnike financijskih izvještaja interesira odakle u poduzeće stiže novac i u koje svrhe se troši. Stoga, osnovni elementi izvještaja o novčanim tokovima jesu primici i izdaci, a njihova razlika naziva se čisti novčani tok.

Izvještaj se sastavlja putem direktne ili indirektne metode, a primici i izdaci novca razvrstavaju na poslovne, investicijske i financijske aktivnosti.

Izvještaj o promjenama kapitala prikazuje povećanje ili smanjenje kapitala između dva datuma bilance. Kapital se sastoji od uloženog i zarađenog kapitala. Promjena na bilo kojem dijelu kapitala treba biti opisana u izvještaju o promjenama kapitala. Promjene koje mogu nastati u kapitalu odnose se na emisiju dionica, otkup dionica, isplatu dividendi, revalorizacijske rezerve, promjenu računovodstvenih politika, ispravak temeljnih pogrešaka, učinke transakcija koji se sukladno standardima priznaju direktno u kapitalu i sl. Najčešća promjena u kapitalu vezana je uz zaradu, bilo da se iznos dobiti koji je ujedno prikazan u računu dobiti i gubitka isplaćuje vlasnicima putem dividende ili se zadržava u poduzeću i postaje dio zadržane dobiti.

Bilješke uz financijske izvještaje dodatno pojašnjavaju strukturu, vrijednost i obilježja najvažnijih pozicija u temeljnim financijskim izvještajima. Kroz bilješke uz financijske izvještaje posebno treba naglasiti način i pravila vrednovanja pozicija kao i na moguća odstupanja od standarda. Čitajući bilješke, korisnici financijskih izvještaja trebali bi dobiti sve dodatne informacije potrebne za razumijevanje pozicija iz temeljnih financijskih izvještaja. Primjerice, u bilješkama se navodi broj zaposlenika, način vrednovanja dugotrajne imovine, metoda amortizacije i slično. Obuhvat, ali ne i format bilješki, propisan je računovodstvenim standardima.

5.1.2. Korisnici financijskih izvještaja

Korisnici financijskih izvještaja koristit će informacije prezentirane u financijskim izvještajima za različite potrebe. Korisnici financijskih izvještaja u širem smislu dijele se na eksterne i interne korisnike. Za potrebe eksternih korisnika, računovodstvene informacije prezentirane su obliku financijskih izvještaja koji trebaju biti u skladu s MRS-evima i MSFI-jevima. Izvještaji za interne korisnike kreiraju se najčešće na zahtjev menadžmenta, na način i u obliku koji su najprimjereniji njihovim potrebama. Polazna točka su im strukturirani temeljni financijski izvještaji, ali interni izvještaji daju detaljniji pregled nekog segmenta poslovanja ili cjeline. Izvještaji za interne korisnike su nestandardizirani u smislu formata, detaljniji su i često sadrže uz stvarne i planirane vrijednosti. Prema Vukoja (2018), str. 8 korisnici financijskih izvještaja dijele se na investitore, zaposlenike, zajmodavce, dobavljače, kupce, regulatorna tijela i javnost.

5.1.3. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na financijske izvještaje

IASB očekuje da će se stupanjem na snagu MSFI-ja 16 *Najmovi* kvaliteta financijskih izvještaja značajno unaprijediti prije svega za one najmoprimce koji imaju ugovore o operativnom (poslovnom) najmu sa značajnom vrijednošću. Naime, ugovori o poslovnom najmu koji su bili prikazani na evidencijskim kontima u izvanbilančnoj evidenciji, primjenom MSFI-ja 16 *Najmovi* prezentirani su u financijskim izvještajima i time vidljivi eksternim korisnicima financijskih izvještaja.

Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na bilancu ogleda se kroz povećavanje iznosa ukupne imovine i obveza te kroz smanjuje iznosa kapitala. Naime, priznavanje ugovora o operativnom najmu sukladno MSFI-ju 16 *Najmovi* utjecat će na povećanje imovine i financijskih obveza kod najmoprimaca jer se ugovori o operativnom najmu premještaju iz izvanbilančne u bilančnu evidenciju što je vidljivo na slici 11. Također, slika 11. daje usporedni prikaz utjecaja MRS-a 17 *Najmovi* i MSFI-ja 16 *Najmovi* na pozicije bilance. Prema MRS-u 17 *Najmovi* u bilanci su bili prikazani samo efekti na imovinu i obveze kao posljedica priznavanja ugovora o financijskom najmu. Uz pretpostavku da su sve komponente kapitala nepromjenjive, najmoprimcima će se primjenom MSFI-ja 16 *Najmovi* iznos kapitala smanjiti, što nije bio slučaj s MRS-om 17 *Najmovi* (IASB, 2016, str. 43). IASB ne očekuje značajan utjecaj na kapital kod najvećeg broja najmoprimaca.

BILANCA	MRS 17 Najmovi		MSFI 16 Najmovi
	Financijski najam	Operativni najam	Svi najmovi
IMOVINA →	→	--	→ → → →
OBVEZE \$	\$	--	\$\$\$\$\$
IZVANBILANČNI ZAPISI (strari prikaz)	--	→ → → → \$\$\$\$\$	--

Slika 11. Utjecaj MSFI 16 *Najmovi* na bilancu

Izvor: obrada autorice prema IASB (2016) *IFRS 16 Effects analysis*, str. 4.

Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na račun dobiti i gubitka može se promatrati kroz:

- a) *priznavanje troškova vezanih bilo za svaki pojedinačni ugovor o najmu ili za portfelj ugovora o najmu*: troškovi vezani za ugovor o operativnom najmu kroz cijeli period trajanja najma jednaki su i prema MRS-u 17 *Najmovi* i prema MSFI-ju 16 *Najmovi*. Međutim, gledano na razini pojedinačnog izvještajnog razdoblja troškovi će biti drugačiji. Prema MRS-u 17 *Najmovi*, troškovi su jednaki za cijelo vrijeme trajanja najma, a najmoprimac pravocrtno prikazuje plaćanja s osnove najma kao operativne troškove. Primjenjujući MSFI 16 *Najmovi* troškovi po kamati i troškovi amortizacije u prvom dijelu razdoblja najma uobičajeno su veći od troškova koji bi se prikazivali po MRS -u 17 *Najmovi* i obrnuto, u drugoj polovici razdoblja najma troškovi po kamati i troškovi amortizacije su niži.
- b) *prezentaciju troškova vezanih uz najam*: MSFI 16 *Najmovi* nalaže da se odvojeno prikazuju troškovi po kamati od troškova amortizacije. Troškovi po kamati se prikazuju kao dio finansijskih troškova, dok se troškovi amortizacije po imovini s pravom uporabe prikazuju na istoj poziciji kao troškovi amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme evidentirane sukladno MRS 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema*. Sukladno MRS-u 17 *Najmovi*, svi troškovi vezani uz ugovore o operativnom najmu prikazuju se kao operativni troškovi.
- c) *ostale efekte*: prepoznati su efekti na poreze i efekti na tečajne razlike. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na poreze ovisi o regulativi na razini svake države. Pravilnikom o porezu na dobit (Narodne novine 95/05-1/19, čl. 22, st.15) regulirano je priznavanje troškova amortizacije s osnove najma za potrebe izračuna poreza na dobit u Republici Hrvatskoj. Troškovi amortizacije s osnove operativnog najma porezno su priznati rashod. Do utjecaja na iznos dobiti ili gubitka po tečajnim razlikama dolazi kada se obveza po najmu iskazana u stranoj valuti sukladno MRS-u 21 *Učinci promjena tečaja stranih valuta* svodi na kunsku protuvrijednost primjenom srednjeg tečaja HNB-a.

Za razliku od utjecaja MSFI-ja 16 *Najmovi* na bilancu, koji je veći kod najmoprimaca sa značajnom vrijednošću ugovora o poslovnom najmu, za utjecaj na račun dobiti i gubitka ne može se reći da je značajan niti kod od najmoprimaca sa značajnom vrijednošću ugovora o najmu niti kod onih s malom vrijednošću ugovora.

Uz MSFI 16 *Najmovi* EBITDA³⁵ će biti primjetno veća u odnosu na MRS 17 *Najmovi* (IASB, 2016, str. 46). Naime, dok je MRS 17 *Najmovi* bio u primjeni, u izračun EBITDA uzimali su se u obzir troškovi najma. Sada, dok je MSFI 16 *Najmovi* u primjeni, nastaju troškovi po kamati i troškovi amortizacije koji nisu dio formule za izračun EBITDA.

Priznavanje ugovora o operativnom najmu rezultirat će većom operativnom dobiti u odnosu na priznavanje ugovora o operativnom najmu prema MRS-u 17 *Najmovi*, (IASB, 2016, str. 47) zbog toga što se prema MSFI-ju 16 *Najmovi* troškovi po kamati po operativnom najmu prikazuju kao dio financijskih troškova. Dok je MRS 17 *Najmovi* bio u primjeni, svi troškovi povezani s ugovorom o operativnom najmu (plaćanje po fakturi najmodavca) prikazivali su se kao operativni troškovi. Razina utjecaja na operativnu dobit i financijske troškove ovisi o samoj vrijednosti ugovora o operativnom najmu, trajanju ugovora o najmu i o primijenjenoj diskontnoj stopi.

Dobit prije poreza i kamata će uz primjenu MSFI-ja 16 *Najmovi* također rasti. Naime, u izračun dobiti prije poreza i kamata ne uključuju se troškovi po kamati (koji nastaju primjenom MSFI-ja 16 *Najmovi*), dok su se nastali troškovi po najmu uključivali dok je MRS 17 *Najmovi* bio na u primjeni.

IASB smatra da će odvojeno prikazivanje troškova po kamati i troškova amortizacije investitorima i financijskim analitičarima pružiti važne informacije za donošenje odluka, (IASB, IFRS 16 Effects analysis, 2016, str. 48).

MSFI-ja 16 *Najmovi* ne utječe na iznos novčanog toka u izvještaju o novčanim tokovima, već utječe na prezentaciju stavki vezanih uz ugovor o operativnom najmu u samom izvještaju. Najmoprimci će plaćanja s osnove najma, sukladno MSFI-ju 16 *Najmovi*, prikazati kako slijedi:

- a) iznos glavnice sadržan u ukupnim plaćanjima s osnove najma treba prikazati kao izdatak s osnove financijskih aktivnosti,
- b) iznos kamata sadržan u ukupnim plaćanjima s osnove najma treba prikazati na isti način kao i ostala plaćanja po kamati u skladu s MRS-om 7 *Izvještaj o novčanim tokovima*.

MSFI 16 *Najmovi* ima utjecaj na smanjenje izdataka s osnove poslovne aktivnosti uz odgovarajuće povećanje izdataka s osnove financijske aktivnosti, dok je utjecaj na ukupni

³⁵EBITDA (Earnings Before Interest Tax Depreciation and Amortization) je dobit prije kamata, poreza i amortizacije i jedan je od pokazatelja poslovne uspješnosti tvrtke, koji uzima u obzir troškove amortizacije kao računovodstvene kategorije.

novčani tok neutralan. Prema MRS-u 7 *Najmovi* plaćanja s osnove operativnog najma prikazivala su se kao izdaci od poslovne aktivnosti.

MSFI 16 *Najmovi*, t. 47. navodi kako su najmoprimci u bilješkama uz financijske izvještaje dužni objaviti sljedeće informacije:

- a) informacije o imovini s pravom uporabe ukoliko se ne prikazuje zasebno u izvještaju o financijskom položaju na način kako bi odgovarajuća odnosna imovina bila prikazana da je u vlasništvu najmoprimca i
- b) informacije o obvezama po najmu odvojeno od drugih obveza.

5.1.4. Prikaz utjecaja MSFI-ja 16 *Najmovi* na financijske izvještaje

Poglavlje „Knjigovodstveni model za evidenciju najma kod banke kao najmoprimca“ opisuje knjigovodstveni model za evidenciju ugovora o najmu na primjeru banke Alfa d.d. Ovo poglavlje bavi se prikazom ugovora o najmu u bilanci te računu dobiti i gubitka. U bilanci i računu dobiti i gubitka prikazat će se samo one pozicije koje nastaju knjigovodstvenom evidencijom ugovora o operativnom najmu. Banka Alfa d.d. sklopila je u siječnju 2016. godine s poduzećem Beta d.d. ugovor o najmu br. 1404 za najam 115 bankomata na rok od 60 mjeseci. Dospijeće ugovora je studeni 2020. godine. Mjesečna naknada iznosi 44.665,62 kn. Temeljem navedenih podataka izračunat je mjesečni iznos amortizacije u iznosu od 42.893,78 kn te je simuliran otplatni plan prema kojem kamata na 31.01.2019. godine iznosi 3.354,29 kn.

Prikaz ugovora o najmu u bilanci banke Alfa d.d. na 31.01.2019. nalazi se u prilogu 4. Radi što boljeg prikaza pozicija ugovora o najmu sukladno MSFI-ju 16 *Najmovi* bilanca i račun dobiti i gubitka, napravljeni su uz pretpostavku da ne postoji niti jedan drugi poslovni događaj:

- *aktiva*: materijalna imovina, pozicija AOP 027. U aktivi bilance imovina s pravom uporabe sukladno MSFI-ju 16 *Najmovi* prikazuje se na onoj poziciji gdje bi se prikazivala imovina stečena kupovinom. Banka Alfa d.d. sklopila je ugovor o najmu bankomata pa će imovina s pravom uporabe biti prikazana na poziciji nekretnine, postrojenja i oprema. Kako bilanca prikazuje stanje na datum 31.01.2019. iznos od 943.663,08 kn sastoji se od inicijalno uknjiženog iznosa temeljem ugovora o najmu (986.556,86 kn) umanjenog za mjesečni iznos amortizacije (42.893,78 kn)
- *pasiva, obveze*: financijske obveze po amortizirajućem trošku, pozicija AOP 043, podkategorija ostale financijske obveze, pozicija AOP 046. Iznos od 945.245,53 kn sastoji

se od inicijalno uknjiženog iznosa koji predstavlja sadašnju vrijednost obveza s osnove ugovora o najmu (986.556,86 kn) uvećanu za iznos obveza po kamati (3.354,29 kn) te umanjenju za iznos plaćanja po fakturi najmodavca u iznosu od 44.665,62

- *pasiva, kapital*: dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva, pozicija 1103. Iznos od -46.248,07 kn predstavlja gubitak s osnove ugovora o najmu. Isti iznos nalazi se u računu dobiti i gubitka i predstavlja financijski rezultat.

Pojašnjenje pozicija računa dobiti i gubitka (pogledati prilog 5):

- *rashodi*: kamatni rashodi, pozicija AOP 002. Na toj poziciji prikazuje se trošak po kamati u iznosu od 3.354,29 kn koji se odnosi na razdoblje od mjesec dana. Informacija o troškovima po kamati nalazi se u otplatnom planu koje je banka Alfa d.d. sama kreirala.
- *rashodi*: amortizacija, pozicija AOP 018. Iznos od 42.893,78 kn odnosi se na trošak amortizacije kojeg također banka Alfa d.d. sama izračunava. Prikazuje se na istoj poziciji na kojoj bi se prikazivali troškovi amortizacije po imovini stečenoj kupovinom. Važno je naglasiti da se trošak po kamati i trošak amortizacije evidentiraju mjesečno neovisno o fakturi najmodavca za najam.
- *financijski rezultat*: obzirom da su evidentirani samo rashodi, ostvaren je gubitak u iznosu od 46.248,07 kn (trošak po kamati i trošak amortizacije).

Navedeni prikaz u bilanci i računu dobiti i gubitka isti je kod svih banaka u Republici Hrvatskoj, a primjer bilance i računa dobiti i gubitka banke Alfa d.d. je ilustrativan i poslužit će za analizu utjecaja MSFI 16 *Najmovi* na financijske izvještaje odabranih banaka.

5.1.5. Osnovni podaci o odabranim bankama

Za provedbu analize utjecaja MSFI-ja 16 *Najmovi* na financijske izvještaje banaka u Republici Hrvatskoj korišteni su financijski izvještaji onih banaka koje su sukladno Zakonu o tržištu kapitala dužne objavljivati financijske izvještaje javno na kvartalnoj osnovi. Radi se o bankama čije dionice kotiraju na Zagrebačkoj burzi i svoje izvještaje objavljuju kvartalno na web stranici Zagrebačke burze, a to su: Karlovačka banka d.d., Hrvatska poštanska banka d.d., Privredna banka Zagreb d.d. te Zagrebačka banka d.d.. Spomenute banke ujedno su sudjelovale i u ispunjavanju anketnog upitnika.

Osnovni podaci za odabrane banke prikazani su u tablici 16. Prema kriteriju korištenom za klasifikaciju banaka u anketnom upitniku na „male“ i „velike“ banke, u odabranom uzorku nalazi se dvije „male“ banke i dvije „velike“ banke s udjelom preko 10% u ukupnoj aktivnosti svih banaka. Odabrane banke čine 54% ukupne aktive svih banaka. U podacima je također

prikazan rast imovine u odnosu na 31.12.2018. godine gdje je vidljivo da najbrže raste imovina Hrvatske poštanska banka d.d. po stopi od 13,65%. Tablica 16 prikazuje i regulatorni kapital i stope regulatornog kapitala. Naime, Uredbom EU br. 575/2013³⁶ propisano je da kreditne institucije moraju u svakom trenutku ispunjavati sljedeće kapitalne zahtjeve: stopu redovnoga osnovnog kapitala od 4,5%, stopu osnovnoga kapitala od 6% i stopu ukupnoga (regulatornog) kapitala od 8%.

Tablica 16. Podaci za odabrane banke na dan 30. rujna 2019.

Naziv institucije	Ukupna imovina (u tis. kn)	Udio u ukupnoj imovini (%)	Rast imovine (%)	Dobit prije poreza (u tis. kn)	Udio u dobiti prije poreza (%)	Regulatorni kapital (u tis. kn)	Stopa regulatornog kapitala (%)
Hrvatska poštanska banka d.d.	24.155	5,7	13,65	201	3,8	2.272	19,85
Karlovačka banka d.d.	2.352	0,6	4,00	24	0,5	178	17,00
Privredna banka Zagreb d.d.	85.914	20,4	3,48	1.394	26,2	13.039	23,59
Zagrebačka banka d.d.	116.212	27,6	2,62	1.537	28,9	14.671	27,04
Ukupno banke	421.481	100,0	3,14	5.312	100,0	54.891	21,91

Izvor: obrada autorice prema Privremenim nerevidiranim podacima za kreditne institucije na dan 30.09.2019. godine, HNB

5.1.6. Analiza utjecaja MSFI-ja 16 *Najmovi* na odabrane banke

Za odabrane banke napravljena je analiza bilance i računa dobiti i gubitka za razdoblje od 31.12.2018. godine do 30.09.2019. godine budući da je u tom periodu stupio na snagu MSFI 16 *Najmovi* i mogu se prepoznati efekti na pozicijama bilance i računa dobiti i gubitka.

Analiza utjecaja MSFI-ja 16 Najmovi na bilancu i račun dobiti i gubitka Hrvatske poštanske banke d.d.

Temeljem promjene na poziciji „materijalna imovina“ (AOP³⁷ 027) za 161.037 tis. kn u periodu između 31.03.2019. i 30.06.2019. godine, što čini povećanje od 114% zaključuje se da je Hrvatska poštanska banka d.d. u svojoj bilanci u tom periodu inicijalno priznala ugovore o operativnom najmu. Također, značajan porast od 955% odnosno 85.425 tis. kn vidi se na poziciji „ostale financijske obveze“ (AOP 046). Očekuje se približno jednak iznos promjena na pozicijama „materijalna imovina“ i „ostale financijske obveze“. Međutim, temeljem podataka iz bilance vidi se razlika koju nije moguće pojasniti bez detaljnijeg uvida u analitičke podatke.

³⁶ Od 1. siječnja 2014. okvir za utvrđivanje kapitala i stopa kapitala kreditnih institucija uređen je Uredbom (EU) br. 575/2013 i Direktivom 2013/36/EU.

³⁷ HANFA temeljem Zakon o tržištu kapitala (Narodne novine, br. 88/08 - 65/18) i Pravilnika prema Zakonu o tržištu kapitala (Narodne novine br.88/08 – 131/17) propisuje sadržaj, oblik i način dostave propisanih informacija.

Tablica 17. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na bilancu Hrvatske poštanske banke d.d.

u tis. kn					
Naziv pozicije	AOP oznaka	31.12.2018.	31.03.2019.	30.06.2019.	30.9.2019.
Materijalna imovina	027	133.693	140.955	301.991	308.538
% promjene			5%	114%	2%
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku	043	16.927.870	18.771.314	20.566.525	21.376.797
% promjene			11%	10%	4%
Depoziti	044		18.762.372	20.472.158	21.282.934
% promjene				9%	4%
Ostale financijske obveze	046		8.942	94.367	93.863
% promjene				955%	-1%

Izvor: obrada autorice prema nerevidiranim financijskim izvještajima objavljenim javno na web stranicama Zagrebačke burze

Priznavanjem imovine s pravom uporabe u bilanci, u istom razdoblju nastaju efekti u računu dobiti i gubitka. Efekti od primjene MSFI-ja 16 *Najmovi* očekuju se na pozicijama „kamatni troškovi“ (AOP 49) te na poziciji „amortizacija“ (AOP 43). Iznos troškova amortizacije u periodu od 31.03.2019. do 30.06.2019. godine promijenjen je za svega 3% odnosno 26 mil. kn.

Tablica 18. Utjecaj MSFI 16-ja *Najmovi* na račun dobiti i gubitka Hrvatske poštanske banke d.d.

u tis. kn					
Naziv pozicije	AOP oznaka	31.12.2018.	31.03.2019	30.06.2019.	30.9.2019.
Kamatni troškovi	049	16.122	16.908	16.346	14.335
% promjene			5%	-3%	-12%
Amortizacija	043		12.157	12.566	12.592
% promjene				3%	0%

Izvor: obrada autorice prema nerevidiranim financijskim izvještajima objavljenim javno na web stranicama Zagrebačke burze

Obzirom na porast iznosa materijalne imovine za 114% za očekivati je da će trošak amortizacije rasti u većem iznosu. Postoji mogućnost da banka nije evidentirala trošak amortizacije istovremeno kada je priznala imovinu s pravom uporabe u aktivni. Kamatni troškovi nastaju temeljem pasivnih poslova banke, odnosno temeljem primljenih kredita i depozita evidentiranih u pasivi banke. Kako u periodu priznavanja ugovora o operativnom najmu stavka „depoziti“ (AOP 044) raste za 10% očekuje se i porast kamatnih troškova. Međutim, račun dobiti i gubitka pokazuje pad kamatnih troškova. Uzrok takvom trendu može biti pad kamatnih stopa koje banka plaća na depozite.

Analiza utjecaja MSFI-ja 16 Najmovi na bilancu i račun dobiti i gubitka Karlovačke banke d.d.

Temeljem podataka iz bilanci Karlovačke banke d.d. može se zaključiti promatrajući zajedno efekte nastale na poziciji „materijalna imovina“ i „ostale financijske obveze“ da su ugovori o operativnom najmu inicijalno priznati u periodu između 31.03.2019. i 30.06.2019. godine. Naime, u tom periodu je stavka „ostale financijske obveze“ značajno porasla, odnosno za 290% ili 1.062 tis. kn što prikazuje i tablica 19. Stavka „materijalna imovina“ u istom razdoblju porasla je za 2%, odnosno 546 tis. kn. Iznos, kao i kod Hrvatske poštanske banke d.d. nije jednak promjeni na stavci „ostale financijske obveze“, ali za veću preciznost bilo bi potrebno raspolagati dodatnim analitičkim podacima.

Tablica 19. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na bilancu Karlovačke banke d.d.

u tis. kn					
Naziv pozicije	AOP oznaka	31.12.2018.	31.03.2019.	30.06.2019.	30.9.2019.
Materijalna imovina	027	29.197	28.734	29.281	28.265
% promjene			-2%	2%	-3%
Financijske obveze mjerene po amort.tr.	043	2.010.264	2.105.357	2.122.231	2.143.717
% promjene			5%	1%	1%
Depoziti	044		2.104.991	2.120.803	2.142.413
% promjene				1%	1%
Ostale financijske obveze	046		366	1.428	1.304
% promjene				290%	-9%

Izvor: obrada autorice prema nerevidiranim financijskim izvještajima objavljenim javno na web stranicama Zagrebačke burze

U razdoblju priznavanja efekata MSFI-ja 16 *Najmovi* u bilanci, tablica 20 prikazuje porast troškova amortizacije za 5%, odnosno 55 tis. kn na strani računa dobiti i gubitka. Promjena je značajnija u odnosu na uobičajeno kretanje troškova amortizacije pa se može zaključiti da je razlog porasta troška evidencija ugovora o operativnom najmu. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na bilancu i račun dobiti i gubitka Karlovačke banke d.d. nije značajan, što je navedeno prilikom ispunjavanja anketnog upitnika.

Tablica 20. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na račun dobiti i gubitka Karlovačke banke d.d.

u tis. kn					
Naziv pozicije	AOP oznaka	31.12.2018.	31.03.2019	30.06.2019.	30.9.2019.
Kamatni troškovi	049	2.757	2.402	2.050	1.886
% promjene			-13%	-15%	-8%
Amortizacija	043	1.105 ³⁸	1.090	1.144	1.155
% promjene			-1%	5%	0,91%

Izvor: obrada autorice prema nerevidiranim financijskim izvještajima objavljenim javno na web stranicama Zagrebačke burze

³⁸ Podatak o trošku amortizacije nije bio posebno prikazan u HANFA-inim izvješćima sve do 31.03.2019. godine pa je za potrebe rada korišten iznos objavljen na internet stranicama Karlovačke banke d.d. u okviru godišnjeg izvješća od 4.418.643 sveden na kvartalnu razinu.

Analiza utjecaja MSFI 16 Najmovi na bilancu i račun dobiti i gubitka Privredne banke Zagreb d.d.

Privredna banka Zagreb d.d. druga je po veličini banka u Republici Hrvatskoj s 20,4% udjela u ukupnoj aktivni bankarskog sektora. Temeljem podataka u tablici 21. na poziciji „materijalna imovina“ vidi se značajni porast od 50% odnosno 314.682 tis. kn u razdoblju između 31.12.2018. i 31.03.2019. godine te na poziciji „ostale financijske obveze“ porast za 343.451 kn, ali u razdoblju između 31.03.2019. i 30.06.2019.godine. Kako su iznosi vrlo slični i nalaze se na pozicijama gdje se bilježe efekti primjene MSFI-ja 16 *Najmovi* zaključak je da su promjene na tim pozicijama odraz ugovora o operativnom najmu. Ostaje otvoreno pitanje zašto se efekti vide kroz dva različita perioda. Jedan od razloga može biti i promjena metodologije prikaza stavki u bilanci. Promjene metodologije događaju se najčešće na inicijativu regulatora (HNB, ECB), ali i na inicijativu same banke. Promjenom metodologije gubi se konzistentnost u usporedbi podataka tijekom određenog vremenskog perioda.

Tablica 21. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na bilancu Privredne banke Zagreb d.d.

u tis. kn					
Naziv pozicije	AOP oznaka	31.12.2018.	31.03.2019.	30.06.2019.	30.9.2019.
Materijalna imovina	027	635.699	950.381	952.203	954.758
% promjene			50%	0%	0%
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku	043	67.397.043	67.566.728	67.215.772	70.470.856
% promjene			0%	-1%	5%
Depoziti	044		67.551.654	66.857.247	70.117.385
% promjene				-1%	5%
Ostale financijske obveze	046		15.073	358.525	353.471
% promjene				2279%	-1%

Izvor: obrada autorice prema nerevidiranim financijskim izvještajima objavljenim javno na web stranicama Zagrebačke burze

Tablica 22. prikazuje stavke računa dobiti i gubitka na koje ima utjecaj primjena MSFI-ja 16 *Najmovi*. Očekivani porast troškova amortizacije u periodu evidentiranja ugovora o operativnom najmu primjetan je u prvom kvartalu 2019.godine. Troškovi amortizacije rasli su za 41%, odnosno 12.588 mil. kn.

Tablica 22. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na račun dobiti i gubitka Privredne banke Zagreb d.d.

u tis. kn					
Naziv pozicije	AOP oznaka	31.12.2018.	31.03.2019	30.06.2019.	30.9.2019.
Kamatni troškovi	049	59.637	55.713	47.612	43.320
% promjene			-7%	-15%	-9%
Amortizacija	043	30.500 ³⁹	43.088	41.783	43.574
% promjene			41%	-3%	4%

Izvor: obrada autorice prema nerevidiranim financijskim izvještajima objavljenim javno na web stranicama Zagrebačke burze

Zaključno, utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na bilancu Privredne banke Zagreb d.d. iznosi oko 0,4% ukupne aktive banke na 30.06.2019. godine. Imajući u vidu da godišnji porast aktive u periodu od 31.12.2017. godine do 31.12.2018. godine iznosi 3,48%, može se zaključiti da je utjecaj MSFI -ja 16 *Najmovi* na bilancu banke značajan.

Analiza utjecaja MSFI-ja 16 *Najmovi* na bilancu i račun dobiti i gubitka Zagrebačke banke d.d.

Zagrebačka banka d.d. najveća je banka u Republici Hrvatskoj s aktivom oko 116 mlrd. kn na 30.06.2019. i s 27,6% udjela u ukupnoj aktivni bankarskog sektora. Temeljem dostupnih podataka iz bilanci Zagrebačke banke d.d. na poziciji „ostale financijske obveze“ primjećuje se značajna promjena od 63% odnosno 207.641 tis. kn u periodu između 31.03.2019. i 30.06.2019. godine. Iznos ostalih financijskih obveza u sljedećem kvartalu ostaje na razini od preko 500.000 tis. kn i smanjuje se za 5% što ide u prilog plaćanjima s osnove ugovora o najmu. Na poziciji „materijalna imovina“ očekuje se porast u istom periodu, međutim dogodio se pad od 6% odnosno 77.096 tis. kn što je vidljivo u tablici 24. Obzirom na neočekivano ponašanje pozicije „materijalna imovina“ u tablici 24. napravljena je vremenska serija koja pokazuje iznos materijalne imovine u periodu od 31.03.2017. godine do 30.09.2019.godine.

Tablica 23. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na bilancu Zagrebačke banke d.d.

u tis. kn					
Naziv pozicije	AOP oznaka	31.12.2018.	31.03.2019.	30.6.2019.	30.9.2019.
Materijalna imovina	027	1.301.792	1.224.696	1.217.746	1.201.004
% promjene			-6%	-1%	-1%
Financijske obveze mjerene po amortiz.trošku	043	94.218.597	96.098.623	95.232.501	95.903.049
% promjene			2%	-1%	1%
Depoziti	044		95.712.566	94.638.831	95.335.596
% promjene				-1%	1%
Ostale financijske obveze	046		331.553	539.194	512.708
% promjene				63%	-5%

Izvor: obrada autorice prema nerevidiranim financijskim izvještajima objavljenim javno na web stranicama Zagrebačke burze

³⁹ Podatak o trošku amortizacije nije bio posebno prikazan u HANFA-inim izvještajima sve do 31.03.2019. godine pa je za potrebe rada korišten iznos objavljen na internet stranicama Privredne banke Zagreb d.d. u okviru godišnjeg izvješća od 122 mil. kn sveden na kvartalnu razinu.

Ideja je bila da se kroz vremensku seriju utvrdi pravilo kretanja pozicije „materijalna imovina“. Međutim, smanjenje u 2017. godini iznosi 83.708 tis.kn, u 2018. godini 28.033, a u tri kvartala 2019. godine iznosi 100.788 mil. kn. Iz navedenih promjena ne može se prepoznati utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* već se može samo utvrditi da iznos materijalne imovine kontinuirano pada. Indikativna je promjena u prvom kvartalu 2019. godine, odnosno pad 6% koji je popraćen porastom troškova amortizacije u istom periodu za 16% odnosno 7.060 tis. kn..

Tablica 24. Materijalna imovina Zagrebačke banke d.d. u periodu od 31.03.2017. do 30.09.2019. godine

<i>Datum</i>	Materijalna imovina u tis. kn	Iznos promjene u tis. kn	% promjene
31.03.2017.	1.413.533		
30.06.2017.	1.385.012	-28.521	-2%
30.09.2017.	1.365.786	-19.226	-1%
31.12.2017.	1.329.825	-35.961	-3%
Promjena tijekom 2017. godine		-83.708	
31.03.2018.	1.306.977	-22.848	-2%
30.06.2018.	1.284.952	-22.025	-2%
30.09.2018.	1.277.304	-7.648	-1%
31.12.2018.	1.301.792	24.487	2%
Promjena tijekom 2018. godine		-28.033	
31.03.2019.	1.224.696	-77.096	-6%
30.06.2019.	1.217.746	-6.950	-1%
30.09.2019.	1.201.004	-16.742	-1%
Promjena tijekom 2019. godine		-100.788	

Izvor: obrada autorice prema nerevidiranim financijskim izvještajima objavljenim javno na web stranicama Zagrebačke burze

Porast troškova amortizacije u periodu od 31.12.2018. do 31.03.2019. godine ide u prilog priznavanju ugovora o operativnom najmu u bilanci jer se bilježi porast od 16%, kako je prikazano u tablici 25. Utjecaj MSFI -ja 16 *Najmovi* na kamatne troškove nije moguće izolirati jer je utjecaj mali, a pozicija obuhvaća širok spektar poslovnih događaja.

Tablica 25. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na račun dobiti i gubitka Zagrebačke banke d.d.

u tis. kn					
Naziv pozicije	AOP oznaka	31.12.2018.	31.03.2019	30.6.2019.	30.9.2019.
Kamatni troškovi	049	106.564	103.981	99.894	101.789
% promjene			-2%	-4%	2%
Amortizacija	043	44.500 ⁴⁰	51.560	54.320	52.118
% promjene			16%	5%	-4%

Izvor: obrada autorice prema nerevidiranim financijskim izvještajima objavljenim javno na web stranicama Zagrebačke burze

⁴⁰ Podatak o trošku amortizacije nije bio posebno prikazan u HANFA-inim izvješćima sve do 31.03.2019. godine pa je za potrebe rada korišten iznos objavljen na internet stranicama Privredne banke Zagreb d.d. u okviru godišnjeg izvješća od 178 mil. kn sveden na kvartalnu razinu.

Zaključak analize utjecaja MSFI -ja 16 Najmovi na odabrane banke

Kod „velikih“ banaka puno je teže prepoznati efekte utjecaja MSFI-ja 16 *Najmovi* na bilancu i račun dobiti i gubitka osim u slučaju kada je „slika čista“. Naime, na primjeru financijskih izvještaja Privredne banke Zagreb d.d. dokazalo se da je utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* značajan obzirom da su iznosi koji upućuju na ugovore o najmu jasno prepoznatljivi kroz pozicije izvještaja. Međutim, kod Zagrebačke banke d.d. slika nije čista pa je utjecaja MSFI-ja 16 *Najmovi* teže prepoznatljiv. Primjećuje se značajnije odstupanje na pozicijama „materijalna imovina“ i „ostale financijske obveze“ u razdoblju kada je MSFI 16 *Najmovi* stupio na snagu, međutim nejasna je promjena na poziciji „materijalna imovina“ jer se iznos smanjuje umjesto, da se sukladno priznavanju ugovora o operativnom najmu, dodatno povećava. Za jasniju sliku potrebno je u godišnjem izvještaju za 31.12.2019. godine pogledati bilješku uz financijske izvještaje koja će objaviti podatke o iznosu ugovora o najmu. Kod dvije „manje“ banke mogao se prepoznati utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na pozicijama bilance i računa dobiti i gubitka, ali taj utjecaj nije značajan, kako su i banke navele u anketnom upitniku. Jedno od pitanja u anketnom upitniku odnosilo se na vrijednost ugovora o najmu. Analizom temeljnih financijskih izvještaja došlo se je do potencijalnog iznosa ugovora o najmu za svaku pojedinu banku, a taj iznos je u skladu s odgovorima banaka.

5.2. Horizontalna i vertikalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka odabranih banaka

5.2.1. Temeljni instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja

Analiza financijskih izvještaja dio je poslovne analize i stremi ka obuhvaćanju svih informacija bitnih za poslovanje, kako financijske prirode (npr. ukupna imovina, ukupni kapital, kamatni prihodi) tako i nefinancijske prirode (npr. broj kredita, broj deponenata). Analiza uvijek prethodi procesu planiranja i procesu upravljanja. Prema Vukoja (2018), str. 4 zadatak analize financijskih izvještaja je upravo u prepoznavanju slabosti u poslovanju poduzeća, kako bi se mogle na vrijeme poduzeti adekvatne mjere, kao i prepoznavanje prednosti koje bi se mogle iskoristiti. Dakle, dobra analiza financijskih izvještaja je informacijska podloga za potrebe upravljanja i odlučivanja uz naglasak da se analiza financijskih izvještaja radi za potrebe internih i eksternih korisnika. „Proces analize financijskih izvještaja uključuje korištenje čitavog niza različitih postupaka, koji su, prije svega, utemeljeni na raščlanjivanju i uspoređivanju“ (Žager i sur, 2017, str. 268).

„Među raspoloživim analitičkim tehnikama za procesuiranje podataka financijskih izvještaja u korisne informacije bi spadale: horizontalna analiza, trend analiza, vertikalna analiza i analiza pokazatelja“ (Vukoja, 2016, str. 54).

Horizontalna analiza je usporedni prikaz apsolutnih iznosa pozicija bilance te računa dobiti i gubitka za najmanje dva razdoblja. Komparativni financijski izvještaji podloga su za provođenje horizontalne analize. S druge strane, strukturni financijski izvještaji podloga su za provođenje *vertikalne analize* koja pokazuje postotni udjel svake stavke financijskog izvještaja u odnosu na odgovarajući zbroj. Vertikalna analiza ima cilj ukazati na relacije između različitih dijelova unutar istog financijskog izvještaja i koristi postotke (tj. strukturu). Horizontalna analiza usmjerena je na razmatranje tendencija i dinamike promjene pojedinih pozicija financijskih izvještaja tijekom određenog razdoblja. Nasuprot tome, vertikalna analiza usmjerena je na razmatranje strukture financijskih izvještaja. Međutim, postupak vertikalne i horizontalne analize potrebno je sagledati povezano. Analiza financijskih izvještaja ne iscrpljuje se samo horizontalnom i vertikalnom analizom već i *financijskim pokazateljima*, koji su ujedno i najznačajniji dio analize financijskih izvještaja. Koriste se kao instrument ocjene sigurnosti i uspješnosti poslovanja, pri čemu stavljaju u omjer određene podatke iz bilance i računa dobiti i gubitka.

5.2.2. Horizontalna i vertikalna analiza bilance i računa dobiti i gubitka odabranih banaka

Struktura bilanci banaka razlikuje se od strukture bilanci ostalih subjekata kod koji je udio dugotrajne imovine u ukupnoj imovini kao i udio kapitala i rezervi u ukupnom kapitalu i obvezama značajan. Struktura bilance banaka može se prikazati kao na slici 12. Na strani aktive najveći udio čine krediti i predujmovi, sa 65%, dok na strani pasive najveći udio čine obveze sa 87%.

STRUKTURA AKTIVE BANAKA	STRUKTURA PASIVE BANAKA
•Financijska imovina po amortiziranom trošku - krediti i predujmovi (65%) •Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju (15%) •Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (10%) •Ostalo (10%)	•Obveze (87%) •Kapital (13%)

Slika 12. Struktura bilance banaka

Izvor: obrada autorice prema HNB, Bilance banaka u Republici Hrvatskoj na dan 30.06.2019

Horizontalna i vertikalna analiza odabranih banaka provodi se temeljem bilance na dan 30.06.2018. godine i na dan 30.06.2019. godine te temeljem računa dobiti i gubitka za razdoblje od 01.01.2018. do 30.06.2018. godine i za razdoblje od 01.01.2019. do 30.06.2019. godine.

Navedeni period je odabran iz dva razloga:

- a) financijski izvještaji za banke su od 01.01.2018. godine značajno izmijenjeni uslijed stupanja na snagu MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti*. Došlo je do prilagodbe u strukturi i sadržaju bilance i računa dobiti i gubitka zbog prilagodbe portfelja financijske imovine i obveza. Izvještaji prije 01.01.2018. godine bili su prilagođeni klasifikaciji financijskih instrumenata prema MRS-u 39 *Financijski instrumenti :priznavanje i mjerenje*.
- b) MSFI 16 *Najmovi* stupio je na snagu 01.01.2019. godine i prema analizi utjecaja MSFI-ja 16 *Najmovi* povedenoj u poglavlju „Analiza utjecaja MSFI-ja 16 *Najmovi* na odabrane banke“ banke su efekte priznale u periodu do 30.06.2019. godine.

Usporedni prikaz glavnih stavki imovine, obveza i kapitala Zagrebačke banke d.d. i Privredne banke Zagreb d.d.. prikazan je u tablici 26. U periodu od 30.06.2018. do 30.06.2019. godine obje banke ostvarile su značajan porast ukupne imovine, Zagrebačka banka d.d. 7,13%, a Privredna banka d.d. 6,95%. Općenito, banke posluju na način da izvore sredstava koji se nalaze u pasivi banke plasiraju u aktivu, bilo kroz plasmane klijentima ili u neki drugi oblik imovine (vrijednosni papiri, fiksna imovna, depoziti, novac i dr.). Temeljem strukturnih i komparativnih bilanci koje se nalaze u prilogima 8. i 9. kreirana je tablica 26. koja prikazuje da je Zagrebačka banka d.d. 6.163,42 mil. kn prikupljenih putem depozita ili primljenih kredita plasirala većim dijelom (5.944,22 mil. kn) u novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostale depozite po viđenju te 1.300,24 mil. kn u financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Iznos novčanih potraživanja od središnjih banaka, kao potkategorija aktive porastao je za 5.562 mil. kn, a za 1.299 mil. kn porasla je stavka dužnički vrijednosti papiri u portfelju financijske imovine koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (vidjeti prilog 9). Banka na prikupljena sredstva prikazana na poziciji financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku treba platiti kamatu klijentima i tako se formira kamatni rashod. Temeljem plasiranih sredstava banka ostvaruje kamatne prihode. Dakle, poslovni događaji iz bilance reflektiraju se na račun dobiti i gubitka. Komparativni račun dobiti i gubitka naveden je u Prilogu 13. i ne prikazuje kretanje kamatnih prihoda i rashoda u skladu s očekivanjima. Naime, porast depozita za 6,92% rezultirao je smanjivanjem kamatnih rashoda od 8,27%, tj. za 18,39 mil. kn što je jedino moguće uslijed snižavanja kamatnih stopa koje banka plaća klijentima na depozite. S druge strane, kamatni

prihodi su porasli za 3,72%, odnosno 58,32 mil. kn zbog toga što je veći dio prikupljenih sredstava plasiran kao depozit kod HNB-a. Banka bi odobravanjem plasmana klijentima ostvarila veće kamatne prihode jer su kamatne stope na sredstva kod HNB-a vrlo niske ili čak negativne što znači da banke umjesto kamatnih prihoda ostvaruju kamatne rashode. U proteklih nekoliko godina u bankarstvu prisuta je trend da se na sredstva koje banke drže kod drugih financijskih institucija, umjesto kamatnih prihoda ostvaruju kamatni troškovi i obrnuto.

Privredna banka Zagreb d.d. ostvarila je porast bilance za 6,95% u promatranom periodu, što se temelji prije svega na porastu prikupljenih izvora sredstava u iznosu od 5.045,37 mil. kn koje je plasirala, kao i Zagrebačka banka d.d., u dužničke vrijednosne papire koji se drže u portfelju financijske imovine koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u iznosu 2.118 mil. kn te u plasmane klijentima u iznosu od 2.731 mil. kn što predstavlja povećanje za 5,2% (pogledati prilog 6. i prilog 7.).

Komparativni račun dobiti i gubitka u prilogu 11. pokazuje pad kamatnih prihoda za 48,01 mil. kn, odnosno za 3,92% i pad kamatnih rashoda za 43,9 mil. kn, odnosno za 29,82%. Trend na smanjivanja aktivnih i pasivnih kamatnih stopa na tržištu kapitala odrazio se i na Privrednu banku Zagreb d.d. jer bi se u suprotnom, kretanja u bilanci trebala odraziti na porast kamatnih prihoda i kamatnih rashoda.

Tablica 26. Prikaz stavki bilance Zagrebačke banke d.d. i Privredne banke Zagreb d.d.

u mil. kn

	Zagrebačka banka d.d.				Privredna banka Zagreb d.d.			
	30.06. 2018.	30.06. 2019.	razlika u mil. kn	razlika u %	30.06. 2018.	30.06. 2019.	razlika u mil. kn	razlika u %
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju	16.698,72	22.642,94	5.944,22	35,60%	13.189,83	12.888,63	-301,20	-2,28%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	9.724,78	11.025,02	1.300,24	13,37%	6.586,08	8.720,13	2.134,05	32,40%
Financijska imovina po amortiziranom trošku	75.537,37	75.580,68	43,31	0,06%	53.271,04	55.851,17	2.580,13	4,84%
Ostale stavke aktive	4.817,58	5.147,76	330,17	6,85%	3.763,32	4.687,13	923,81	24,55%
Ukupna imovina	106.778,45	114.396,40	7.617,95	7,13%	76.810,26	82.147,06	5.336,80	6,95%
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku	89.069,08	95.232,50	6.163,42	6,92%	62.170,40	67.215,77	5.045,37	8,12%
Ostale stavke obveza	2.260,72	3.221,73	961,01	42,51%	1.226,57	1.408,62	182,05	14,84%
Ukupno obveze	91.329,80	98.454,23	7.124,43	7,80%	63.396,97	68.624,39	5.227,42	8,25%
Kapital	15.448,65	15.942,17	493,52	3,19%	13.413,30	13.522,67	109,38	0,82%
Ukupno kapital i obveze	106.778,45	114.396,40	7.617,95	7,13%	76.810,26	82.147,06	5.336,80	6,95%

Izvor: obrada autorice prema prilogima 6,7,8 i 9.

Komparativni i strukturni račun dobiti i gubitka Zagrebačke banke d.d. te Privredne banke Zagreb d.d. u prilogu 10, 11, 12 i 13 prikazuju kako u strukturi prihoda prevladavaju kamatni prihodi kod obje banke. Kod Privredne banke Zagreb d.d. na 30.06.2019. godine kamatni prihodi čine 56,65% i smanjuju se za 3,92% u odnosu na 30.06.2018. godine, dok kod Zagrebačke banke d.d. na 30.06.2019. godine kamatni prihodi čine 61,02% i povećavaju se za 3,72% u odnosu na 30.06.2018. godine. Drugi važan izvor prihoda su prihodi od naknada i provizija koji prelaze 22% ukupnih prihoda, i to kod obje banke.

Kamatni rashodi kod Privredne banke Zagreb d.d. čine na 30.06.2019. godine svega 4,97% ukupnih prihoda, a kod Zagrebačke banke d.d. 7,65% ukupnih prihoda, dok administrativni rashodi imaju značajan udio u prihodima i bilježe smanjivanje. Kod Zagrebačke banke d.d. administrativni rashodi čine 25,50% ukupnih prihoda na 30.06.2019. godine, a kod Privredne banke čine 27,86% ukupnih prihoda.

Tablica 27. Prikaz stavki bilance Hrvatske poštanske banke d.d. i Karlovačke banke d.d.

	u mil. kn							
	Hrvatska poštanska banka d.d.				Karlovačka banka d.d.			
	30.06. 2018.	30.06. 2019.	razlika u mil. kn	razlika u %	30.06. 2018.	30.06. 2019.	razlika u mil. kn	razlika u %
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju	2.833,12	2.593,95	-239,17	-8,44%	299,56	370,52	70,96	23,69%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	2.806,53	5.218,88	2.412,36	85,96%	0,00	0,00	0,00	-
Financijska imovina po amortiziranom trošku	13.781,54	14.203,59	422,05	3,06%	1.517,29	1.660,70	143,41	9,45%
Ostale stavke aktive	1.309,82	1.193,08	-116,74	-8,91%	383,25	291,25	-92,00	-24,01%
Ukupna imovina	20.731,00	23.209,50	2.478,50	11,96%	2.200,10	2.322,47	122,37	5,56%
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku	18.526,26	20.566,52	2.040,26	11,01%	2.027,35	2.122,23	94,89	4,68%
Ostale stavke obveza	257,65	344,47	86,82	33,70%	25,97	29,47	3,49	13,45%
Ukupno obveze	18.783,91	20.910,99	2.127,08	11,32%	2.053,32	2.151,70	98,38	4,79%
Kapital	1.947,08	2.298,50	351,42	18,05%	146,78	170,77	23,99	16,34%
Ukupno kapital i obveze	20.731,00	23.209,50	2.478,50	11,96%	2.200,10	2.322,47	122,37	5,56%

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Tablica 27. izvedena je iz komparativne i strukturne bilance Karlovačke banke d.d. te Hrvatske poštanske banke d.d. koje su prikazane u prilogima: 14, 15, 16 i 17. Hrvatska poštanska banka d.d. bilježi najznačajniji porast aktive od svih odabranih banaka i to za 11,96%, odnosno 2.478,50 mil. kn. Rast je posljedica pripajanja Jadranske banke d.d. 01.04.2019. godine čija je veličina aktive na 31.12.2018. godine iznosila 1.696 mil. kn. Rast bilance na strani pasive ostvaren je kroz depozite Jadranske banke d.d. od oko 1.500 mil. kn. i

kroz depozite Hrvatske poštanske banke d.d. od oko 500 mil. kn. Na strani aktive značajno se povećala stavka dužnički vrijednosni papiri u portfelju financijske imovine koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit za 2.382 mil. kn što predstavlja povećanje od 85,4%. Od tog iznosa oko 715 mil. kn odnosi se na vrijednosne papire Jadranske banke d.d. U strukturi prihoda Hrvatske poštanske banke d.d. najznačajniji su, kao i kod dvije „velike“ banke kamatni prihodi koji čine 49,17% ukupnih prihoda na 30.06.2019.godine. Potrebno je istaknuti kako u istom periodu prihodi od naknada čine značajan dio prihoda, čak 40,84%, što prikazuje strukturni račun dobiti i gubitka u prilogu 18. Na rashodnoj strani slična je situacija kao kod „velikih“ banaka uz napomenu da rashodi od naknada i provizija čine značajniji udio u ukupnim prihodima, čak 25,08%. Porast prihoda bilježi se na stavci dobiti od trgovanja financijskom imovinom za 19,76 mil. kn odnosno 101,18% (prilog 19.). Na strani rashoda napravljena je ušteda od 21,91 mil. kn kroz smanjivanje kamatnih rashoda, a to čini pad od 39,07% u odnosu na 30.06.2018. godine.

Porast bilance Karlovačke banke d.d. u promatranom periodu od 5,56% odnosno 122,37 mil. kn postignut je prikupljanjem izvora sredstava u iznosu 94,89 mil. kn, što predstavlja povećanje od 4,68%, koja su plasirana klijentima u iznosu 45 mil. kn i na račun kod HNB-a u iznosu 60 mil. kn (prilog 16. i prilog 17.). Također, došlo je do značajnog prelijevanja iznosa dužničkih vrijednosnih papira iz portfelja financijske imovine po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka u portfelj financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Financijski izvještaji Karlovačke banke d.d. prate ponašanje bilanci i računa dobiti i gubitka ostalih banaka. Naime, smanjili su se i kamatni prihodi i kamatni troškovi iz već ranije opisanih razloga. Potrebno je naglasiti kako značajan utjecaj na prihode Karlovačke banke d.d. imaju dobiti/gubici po financijskoj imovini i financijskih obvezama po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak te smanjenje kamatnih rashoda (vidjeti prilog 20 i prilog 21).

Temeljem horizontalne i vertikalne analize bilanci i računa dobiti i gubitka odabranih banaka zaključuje se kako bilance banaka i dobit banaka raste. Najveći porast bilance od 11,96% i dobiti od 30,58% imala je Hrvatska poštanska banka d.d, ali prije svega kao posljedica pripajanja Jadranske banke d.d. Banke dobit ne ostvaruju više primarno temeljem kamatnih prihoda i prihoda od naknada, već iz ostalih izvora (npr. prihod od dividendi, prihod od financijske imovine koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz dobit i gubitak, smanjivanjem administrativnih troškova). Neto kamatni prihodi i neto nekamatni prihodi kod Zagrebačke banke d.d. i Hrvatske poštanske banke d.d. rastu, dok kod Privredne banke d.d. i Karlovačke banke d.d. padaju. Kod svih banaka, osim kod Zagrebačke banke d.d., povećavaju se plasmani

klijentima i pri tome se ostvaraju manji kamatni prihodi. Također, medijan porasta depozita u pasivi je 8,55%, a u isto vrijeme sve banke smanjuju kamatne rashode (medijan smanjenja kamatnih rashoda je 34,44%). Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* u promatranom periodu najviše je izražen u financijskim izvještajima Privredne banke Zagreb d.d. i to u bilanci na poziciji materijalna imovina koja raste za 355 mil. kn, na poziciji ostale financijske obveze s porastom od 344 mil. kn (za 59,56%) te u računu dobiti i gubitka na poziciji amortizacija koja raste za 20,7 mil. kn (prilog 7. i prilog 11.). Kod ostalih banaka utjecaj je ili manje primjetan ili ga zbog ostalih promjena tijekom promatranog perioda nije moguće izdvojiti.

Tablica 28. Udio materijalne imovine u aktivni i ostalih financijskih obveza u pasivi te amortizacije u računu dobiti i gubitka

	Hrvatska poštanska banka d.d.	Karlovačka banka d.d.	Zagrebačka banka d.d.	Privredna banka Zagreb d.d.
	30.06. 2019.			
Aktiva: materijalna imovina	1,30%	1,26%	1,06%	1,16%
Pasiva: ostale financijske obveze	0,41%	0,06%	0,47%	0,44%
Račun dobiti i gubitka: amortizacija	4,15%	4,34%	4,29%	4,09%

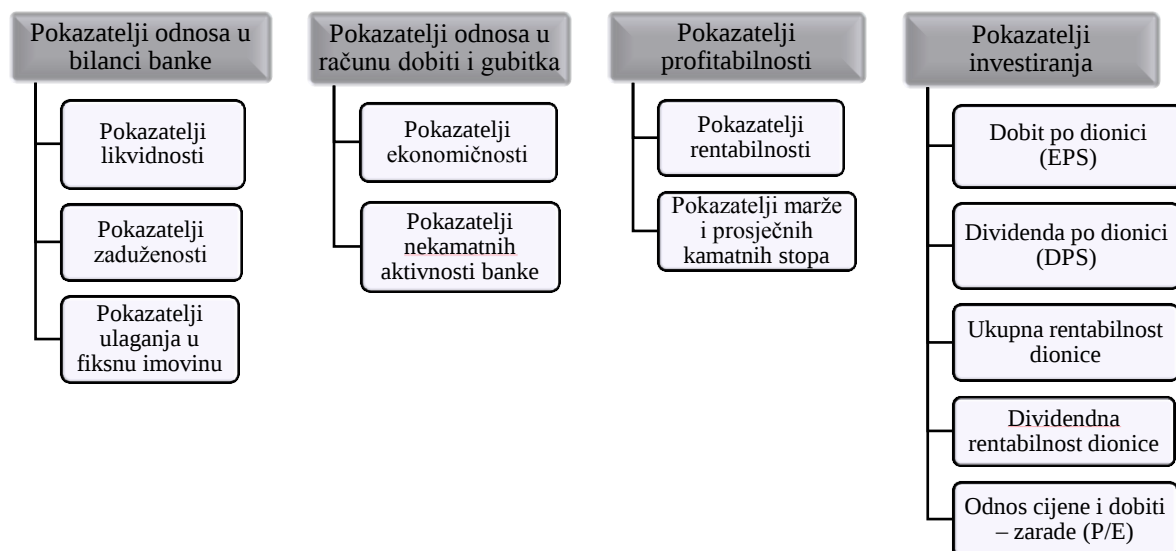
Izvor: obrada autorice prema financijskim izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Tablica 28. potvrđuje navod banaka u anketnom upitniku kako utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na bilancu i račun dobiti i gubitka postoji, ali nije značajan. Naime, udio materijalne imovine ukupnoj imovini odabranih banaka je između 1,06% i 1,30%, a udio ostalih financijskih obveza je između 0,06% i 0,47% ukupnih obveza. U računu dobiti i gubitka utjecaj je nešto veći obzirom da trošak amortizacije iznosi između 4,09% i 4,34% ukupnih prihoda banaka.

5.3. Analiza utjecaja primjene MSFI-ja 16 *Najmovi* na financijske pokazatelje odabranih banaka

5.3.1. Prikaz utjecaja MSFI-ja 16 *Najmovi* na financijske pokazatelje

Banke su u odnosu na druga poduzeća specifične pa je i klasifikacija financijskih pokazatelja za banke drugačija. Pokazatelji se mogu podijeliti u četiri skupine (slika 13.) (Žager i sur, 2017, str. 349): pokazatelji odnosa u bilanci banke, pokazatelji odnosa u računu dobiti i gubitka, pokazatelji profitabilnosti i pokazatelji investiranja.

Slika 13. Financijski pokazatelji za analizu financijskih izvještaja za banke

Izvor: obrada autorice prema Žager i sur. (2017) *Analiza financijskih izvještaja*, str. 349 -356.

Ukoliko se želi utvrditi utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na financijske pokazatelje, tada treba izdvojiti one pokazatelje koji u izračunu sadrže elemente na koje je MSFI 16 *Najmovi* ima utjecaj. Poglavlje 5.1.4. detaljno pojašnjava da su to:

- na strani aktive: materijalna imovina i ukupna aktiva
- na strani pasive: ostale financijske obveze, financijske obveze mjerene po amortizirajućem trošku, ukupne obveze, dobit i ukupni kapital i
- na strani računa dobiti i gubitka su to: kamatni troškovi, trošak amortizacije i dobit/gubitak.

Analiza će biti napravljena po skupinama pokazatelja:

1. U skupini pokazatelja odnosa u bilanci banke MSFI 16 *Najmovi* ima utjecaj na:

- a) pokazatelje zaduženosti banke koji pokazuju u kojoj se mjeri banka financira iz tuđih, a koliko iz vlastitih izvora (kapitala). Pokazatelj odnosa ukupnog kapitala i ukupne imovine poznat je pod nazivom koeficijent vlastitog financiranja jer govori o tome koliko je imovine financirano kapitalom. MSFI 16 *Najmovi* smanjuje koeficijent vlastitog financiranja odnosno povećava zaduženost. U kontekstu zaduženosti bolje je da je pokazatelj veći jer je zaduženost banke manja, a time je rizik poslovanja manji. Koeficijent zaduženosti računa se kao omjer ukupnih obveza i ukupne aktive. „Što je koeficijent veći, veća je zaduženost banke“ (Žager i sur, 2017, str. 352). Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na koeficijent zaduženosti ovisi o udjelu ukupnih obveza u ukupnoj aktivni, jer ukoliko je udio obveza u ukupnoj aktivni značajan, utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* je manji. Naime, MSFI 16 *Najmovi* povećava u apsolutnom iznosu i ukupne obveze i ukupnu

imovinu pa relativni utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* ovisi upravo o relativnom odnosu ukupne imovine i ukupnih obveza. Kod banaka je udio ukupnih obveza u ukupnoj aktivni velik (preko 80%) pa je utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* manji nego što je to npr. kod velikih poduzeća koji su obveznici primjene MSFI-jeva. Konačni utjecaj na koeficijent zaduženost kod banaka je povećanje koeficijenta, odnosno povećanje zaduženosti.

- b) Pokazatelji ulaganja u fiksnu imovinu pokazuju koliko je kapitala slobodno za financiranje bankovnih plasmana. U fiksnu imovinu uključuje se materijalna i nematerijalna imovina. MSFI 16 *Najmovi* utječe na porast koeficijenta ulaganja u fiksnu imovinu i govori da je više kapitala imobilizirano u fiksnoj imovini.

2. *Pokazateljima iz skupine odnosa u računu dobiti i gubitka* mjeri se uspješnost poslovanja. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na pokazatelje iz skupine odnosa u računu dobiti i gubitka prikazan je u tablici 29. Svi pokazatelji ekonomičnosti se uslijed primjene MSFI-ja 16 *Najmovi* se smanjuju jer se u nazivnik izračuna uključuju troškovi kamata i troškovi amortizacije. Za pokazatelje ekonomičnosti vrijedi pravilo da je bolje što su veći, stoga je utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* nepovoljan.

Tablica 29. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na pokazatelje ekonomičnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik	Utjecaj	Komentar
<i>Ekonomičnost ukupnog poslovanja</i>	ukupni prihodi	ukupni rashodi	pad	MSFI 16 kroz trošak amortizacije i trošak kamate utječe na smanjenje ekonomičnosti ukupnog poslovanja jer se iznos ukupnih rashoda povećava.
<i>Odnos kamatnih prihoda i rashoda</i>	kamatni prihodi	kamatni rashodi	pad	MSFI 16 kroz trošak kamate utječe na smanjenje pokazatelja jer se iznos ukupnih rashoda povećava.
<i>Odnos prihoda i troškova</i>	ukupni prihodi	operativni troškovi i vrijednosna usklađenja	pad	MSFI 16 <i>Najmovi</i> kroz trošak amortizacije utječe na smanjenje pokazatelja jer se iznos operativnih troškova i vrijednosnog usklađenja povećava.

Izvor: obrada autorice prema Žager i sur. (2017) Analiza financijskih izvještaja, str. 353-355

3. *Pokazatelji profitabilnosti* mjere povrat uloženog kapitala, a dijele se na pokazatelje rentabilnosti i pokazatelje marže. Pokazatelj rentabilnosti ROE (engl. return on equity) indikator je povećanja bogatstva dioničara jer mjeri stopu povrata uloženog kapitala koju banka stvara za svoje vlasnike (Žager i sur, 2017, str. 356). S druge strane rentabilnost imovine ROA (engl. return on assets) definirana je odnosom dobiti prije poreza i ukupne aktive banke. Oba pokazatelja, ROE i ROA uslijed primjene MSFI-ja 16 *Najmovi* padaju. Na maržu kamata, jednog od pokazatelja iz skupine pokazatelja marže i prosječnih kamata, MSFI 16 *Najmovi* utječe tako što se pokazatelj smanjuje zbog smanjenja brojnika

(smanjenje zbog povećanja troška kamate) i povećanja nazivnika (imovina s pravom uporabe povećá iznos ukupne aktive). Utjecaj MSFI 16 *Najmovi* na pokazatelje profitabilnosti prikazan je u tablici 30.

Tablica 30. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na pokazatelje profitabilnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik	Utjecaj	Komentar
<i>ROE - rentabilnost kapitala</i>	neto dobit	kapital	smanjenje	MSFI 16 kroz povećani trošak amortizacije i trošak kamate utječe na smanjenje ROE jer se iznos rashoda povećava.
<i>ROA - rentabilnost imovine</i>	dobit prije poreza	ukupna imovina	smanjenje	Utjecaj MSFI 16 na brojnik i nazivnik, na brojnik smanjenjem neto dobiti, a na nazivnik povećanjem ukupne imovine.
<i>Marža kamata</i>	neto prihod od kamata	ukupna aktiva	smanjenje	Utjecaj MSFI 16 na brojnik i nazivnik, na brojnik smanjenjem neto prihoda od kamata, a na nazivnik povećanjem ukupne imovine.

Izvor: obrada autorice prema Žager i sur. (2017) *Analiza financijskih izvještaja*, str. 355-356.

4. Pomoću *pokazatelja investiranja* mjeri se uspješnost ulaganja u dionice banke i ti pokazatelji su zanimljivi budućim investitorima. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* može se prepoznati kod pokazatelja naziva dobit po dionici (engl. EPS:earnings per share), koji se računa kao omjer neto dobiti i broja dionica. Naime, evidencijom kamatnih troškova i troškova amortizacije s osnove ugovora o najmu umanjuje se iznos neto dobiti.

Evidencijom ugovora o najmu sukladno MSFI-ju 16 *Najmovi* dolazi do učinaka na bilancu i račun dobiti i gubitka koji uzrokuju porast zaduženosti, smanjenje ekonomičnosti, smanjenje profitabilnosti imovine i kapitala te pad marže kamata. Jedino pokazatelj ulaganja u fiksnu imovinu raste zbog povećanja pozicije „materijalna imovina“. Utjecaj je veći što je vrijednost ugovora o operativnom najmu veća. Utjecaj na financijske pokazatelje će svakako biti značajan kod aviokompanija čiji ugovori o operativnom najmu zrakoplova dosežu milijunske iznose.

5.3.2. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na financijske pokazatelje odabranih banaka

Prikaz samo određenih financijskih pokazatelja koji u formulu za izračun pokazatelja uključuju one pozicije bilance i računa dobiti i gubitka na koje je evidencija ugovora o operativnom najmu sukladno MSFI-ju 16 *Najmovi* imala utjecaj naveden je u poglavlju 5.3.1.. Svi financijski pokazatelji uslijed utjecaja MSFI-ja 16 *Najmovi* padaju osim koeficijenta ulaganja u fiksnu imovinu. Tablica 31. prikazuje spomenute financijske pokazatelje za odabrane banke izračunate na datum 30.06.2018. i na datum 30.06.2019. te njihovu razliku, a prilog 22. prikazuje sve elemente izračuna financijskih pokazatelja.

Tablica 31. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na financijske pokazatelje odabranih banaka

	Zagrebačka banka d.d.			Privredna banka Zagreb d.d.			Hrvatska poštanska banka d.d.			Karlovačka banka d.d.		
Naziv pokazatelja	30.06. 2018.	30.06. 2019.	razlika	30.06. 2018.	30.06. 2019.	razlika	30.06. 2018.	30.06. 2019.	razlika	30.06. 2018.	30.06. 2019.	razlika
<i>Koeficijent vlastitog financiranja</i>	0,14	0,14	-0,01	0,17	0,16	-0,01	0,09	0,10	0,01	0,07	0,07	0,01
<i>Koeficijent zaduženosti</i>	0,86	0,86	0,01	0,83	0,84	0,01	0,91	0,90	-0,01	0,93	0,93	-0,01
<i>Koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu</i>	0,09	0,09	0,00	0,06	0,08	0,03	0,13	0,18	0,06	0,21	0,17	-0,04
<i>Ekonomičnost ukupnog poslovanja</i>	1,72	1,78	0,06	1,63	1,70	0,07	1,25	1,35	0,09	1,14	1,38	0,24
<i>Odnos kamatnih prihoda i rashoda</i>	7,06	7,98	0,92	8,32	11,39	3,07	5,48	8,67	3,19	4,77	7,18	2,41
<i>Odnos prihoda i troškova</i>	3,20	3,26	0,07	2,89	3,12	0,24	2,79	3,53	0,74	2,35	2,41	0,05
<i>ROE - rentabilnost kapitala</i>	5,65%	7,03%	1,38%	4,52%	5,39%	0,87%	4,85%	5,37%	0,53%	2,58%	8,56%	5,97%
<i>ROA - rentabilnost imovine</i>	0,97%	1,17%	0,20%	0,96%	1,04%	0,08%	0,56%	0,66%	0,10%	0,17%	0,63%	0,46%
<i>Marža kamata</i>	1,26%	1,24%	-0,02%	1,40%	1,31%	-0,10%	1,21%	1,13%	-0,08%	1,27%	1,19%	-0,08%
<i>Zarada po dionici (EPS)</i>	2,72	3,50	0,78	31,78	38,22	6,44	46,61	60,99	14,38	0,22	0,83	0,62

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze.

Banke koje su sudjelovale u rješavanju anketnog upitnika smatraju da postoji utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na bilancu i račun dobiti i gubitka, ali da taj utjecaj nije značajan. Analizom utjecaja MSFI-ja 16 *Najmovi* na bilancu i račun dobiti i gubitka odabranih banaka u poglavlju 5.1.6. izoliran je utjecaj kod Privredne banke Zagreb d.d., Karlovačke banke d.d. te kod Hrvatske poštanske banke d.d., dok je kod Zagrebačke banke d.d. bilo moguće prepoznati utjecaj samo na poziciji „ostale financijske obveze“.

Koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu je pokazatelj koji najbolje može prikazati utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na bilancu i račun dobiti i gubitka. Naime, fiksna imovina koja uključuje materijalnu i nematerijalnu imovinu stavlja se u omjer s kapitalom banke. Uz nepromijenjene ostale sastavnice u izračunu pokazatelja, za očekivati je da će se koeficijent povećati evidencijom imovine s pravom uporabe. Kod Privredne banke Zagreb d.d. koeficijent

ulaganja je porastao za 0,3, a kod Hrvatske poštanske banke d.d. 0,06 u promatranom periodu. Navedeno govori u prilog činjenici da postoji utjecaj MSFI-ju 16 *Najmovi na bilancu i račun dobiti i gubitka*. Kod Karlovačke banke d.d. iznos materijalne imovine je u promatranom periodu smanjen, a kapital povećan stoga je pokazatelj manji za 0,04. Kod Zagrebačke banke d.d. koeficijent je ostao na istoj razini. Analogno zaključku u poglavlju 5.1.7. utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* može se izolirati najbolje kod Privredne banke Zagreb d.d. Kod ostalih banaka utjecaj je sakriven uslijed ostalih promjena na poziciji materijalna imovina, nematerijalna imovina i kapital.

Kod svih ostalih pokazatelja mogao bi se prepoznati utjecaj MSFI -ja 16 *Najmovi* samo u slučaju kada bi ugovori o najmu bili značajne vrijednosti pa bi oni značajno utjecali na elemente izračuna finansijskih pokazatelja. Kako utjecaj MSFI 16 *Najmovi* kod odabranih banaka nije značajan, preostali pokazatelji navedeni u tablici 31 interpretirani su općenito, u kontekstu trendova i usporedbe „malih“ i „velikih“ banaka.

Koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent zaduženosti u zbroju daju 1,0, a pokazuju koliko je banka zadužena te koliko imovine financira vlastitim kapitalom. U promatranom periodu „velike“ banke se financiraju više iz vlastitih izvora, dok se „manje“ banke financiraju više iz tuđih izvora.

Pokazatelji iz skupine profitabilnosti ukazuju na porast ekonomičnosti ukupnog poslovanja i porast zarade s osnova kamata u promatranom razdoblju. Naime, ekonomičnosti ukupnog poslovanja kod svih banaka je u rasponu između 1 i 2, a najprofitabilnija je Zagrebačka banka d.d. čija ekonomičnost raste za 0,6 te iznosi 1,78 na 30.06.2019. godine, a interpretira se na način da banka ostvaruje 1,78 kn prihoda po jedinici rashoda. Banke temelje porast ukupne ekonomičnosti poslovanja banaka na porastu ekonomičnosti s osnove kamata. Naime, prihodi i rashodi od kamata najznačajnija su vrsta prihoda i rashoda banaka. Odnos kamatnih prihoda i rashoda raste, također kod svih banaka, ali ne kao posljedica porasta prihoda od kamata, već kao posljedica smanjenja rashoda od kamata. Zagrebačka banka d.d. je iznimka jer ona u promatranom periodu bilježi porast prihoda i rashoda od kamata. Ako se finansijski pokazatelj marža kamata sagleda zajedno s pokazateljem odnos kamatnih prihoda i rashoda tada se dolazi do sljedećeg zaključka: marža kamata kod svih banaka pada ili kao posljedica porasta aktive u stavkama koje nisu kamatonosne ili kao posljedica trenda smanjivanja kamatnih stopa na plasmane i na primjene depozite. Prema Biltenu o bankama (HNB, 2019, str. 5) ušteda banaka na kamatnim troškovima je oslabila zbog smanjivanja kamata na depozite u prethodnim godinama pa je kod banaka prevagnuo utjecaj pada kamatnih prihoda od kredita, kao rezultat prije svega padajućih kamatnih stopa.

Pokazatelj koji pokazuje koliko prihoda banke ostvaruju po jedinici troškova također raste, a interpretira se na način da banke po jedinici troškova ostvaruju veće prihode. Hrvatska poštanska banka d.d. ostvaruje najviše prihoda po jedinici troškova (3,53), a najmanje Karlovačka banka d.d. (2,41).

Pokazatelji rentabilnosti ROE i ROA kod odabranih banaka su u porastu. Financijski pokazatelj ROE „ukazuje na sposobnost poduzeća da ostvaruje temeljni cilj poslovanja, a koji je stvaranje dodane vrijednosti za vlasnike“ (Žager i sur. 2014, str. 5). Dodana vrijednost ostvaruje se postizanjem pozitivnog financijskog rezultata (dobiti). Što je pokazatelj veći, dioničari banke će u kraćem roku ostvariti povrat uložених sredstava. „ROA govori koliko je profita poduzeće sposobno stvoriti na jedinicu uložene imovine“ (Žager i sur. 2014, str. 4). Kod banaka je relativni pokazatelj ROE veći od ROA jer se iznos dobiti (sam ili bez poreza) stavlja u omjer s iznosom kapitala koji je u odnosu na ukupnu imovinu značajno manji.

Posljednji u nizu pokazatelja EPS, odnosno zarada po dionici je dioničarima banke, ali i potencijalnim investitorima važan prilikom donošenja odluke o kupnji ili prodaji dionica. Postojeći dioničari svih odabranih banaka mogu biti zadovoljni jer u promatranom periodu zarada po dionici raste, a dioničari Hrvatske poštanske banke d.d. mogu biti najzadovoljniji jer je u periodu od godine dana zarada po dionici porasla za 31%, odnosno 14,38 kn po dionici.

5.4. Analiza utjecaja primjene MSFI-ja 16 *Najmovi na regulatorni kapital odabranih banaka*

„Adekvatnost kapitala predstavlja ultimativnu koncepciju regulative jer obuhvaća cjelokupno bilančno i izvanbilančno poslovanje banke, sa svrhom određivanja količine kapitala koji je potreban banci kako bi mogla normalno i stabilno poslovati. Adekvatnost kapitala izračunava se tako da se elementi aktive i izvanbilančne evidencije banke ponderiraju s unaprijed određenim faktorima kako bi se dobila njihova ponderirana vrijednost i zatim usporede s postojećim kapitalom“ (Vidaković, 2011, str. 429 i 437).

Izračun adekvatnosti kapitala propisan je Uredbom (EU) br. 575/2013, a računa se kao omjer regulatornog kapitala i iznosa ukupne izloženosti riziku pomnožen sa sto. Dakle, govorimo o stopi adekvatnosti kapitala, a visina stope propisana je Uredbom (EU) br. 575/2013 i ona iznosi 8%. Za razumijevanje procesa izračuna adekvatnosti kapitala u banci potrebno je upoznati dva procesa, prvi se odnosi na definiranje i izračun regulatornog kapitala, a drugi proces je izračun ukupne izloženosti riziku.

Adekvatnost kapitala određuje uprava i menadžment banke svojim strateškim odlukama, dok regulator promatra ekonomiju i sukladno tome određuje bankama za koju vrstu poslova postoje veće potrebe za kapitalom. Adekvatnost kapitala počiva na logici da je poslovanje banke rizično i da ako banka ne dobije povrat svojih sredstva, imat će trošak koji će joj smanjiti dobit ili prouzročiti gubitak. Gubitak dovodi do smanjenja kapitala. Zbog toga svaki plasman za banku predstavlja potencijalno smanjenje dobiti, a možda i ukupnoga kapitala. Zato regulator propisuje koliki je kapital adekvatan s obzirom na poslovanje banke.

Istovremeno regulator propisuje i različito ponderiranje stavaka aktive kako bi se rizik pojedinačnih stavaka aktive ravnomjerno mjerio s obzirom na rizike koje te stavke nose za banku. Izloženost banke nalazi se u aktivni banke i u izvanbilančnoj evidenciji⁴¹. U nazivniku formule za izračun stope adekvatnosti kapitala nalazi se ukupna izloženost koja se sastoji od sljedećih izloženosti: izloženost ponderirana rizikom za kreditni rizik, kreditni rizik druge ugovorne strane i razrjeđivački rizik te slobodne isporuke, izloženost riziku namire, izloženosti riziku za pozicijski, valutni i robni rizik, izloženosti riziku za operativni rizik, izloženosti riziku za prilagodbu kreditnom vrednovanju, izloženosti riziku povezanim s velikim izloženostima koje proizlaze iz stavki u knjizi trgovanja i ostale izloženosti.

Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na stopu adekvatnosti kapitala odražava se na nazivnik kroz materijalnu imovinu u aktivni banke na kojoj se evidentira imovina s pravom uporabe te na brojnik kroz dobit na koju utječe trošak amortizacije i trošak kamate. Ukupan iznos imovine s pravom uporabe dio je izloženosti ponderirane rizikom za kreditni rizik koja se klasificira kao „ostala izloženost“ i na koju se primjenjuje ponder rizika 100%. To bi značilo da iznos imovine s pravom uporabe u punom iznosu tereti regulatorni kapital banke. U tablici 32. prikazan je utjecaj samo na nazivnik jer utjecaj na brojnik, tj. na kapital primjetan i prije samo ne u istom pojavnim obliku (prema MRS-u 17 *Najmovi* trošak fakture evidentirao se kao operativni trošak).

Tablica 32. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na stopu redovnog kapitala Privredne banke Zagreb d.d.

		S MSFI 16	BEZ MSFI 16
		30.06.2019.	
REGULATORNI KAPITAL (u mil. kn)	1	13.039,30	13.039,30
UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU (u mil. kn)	2	55.274,69	54.960,01
STOPA REDOVNOG KAPITALA	3	 23,59%	23,73%

Izvor: Obrada autorice prema nerevidiranim podacima za kreditne institucije, na dan 30.09. 2019., HNB

⁴¹ Detaljnije o izvanbilančnoj evidenciji pogledati ja u poglavlju 3.1.3. „Kontni plan za banke“.

Temeljem javno dostupnih podataka na internet stranici HNB-a na datum 30.09.2019. godine o stopi redovnog kapitala i iznosu regulatornog kapitala izračunat je ukupan iznos izloženosti banke riziku. Potom, kako bi se kvantificirao utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* izračunat je novi iznos ukupne izloženosti riziku koji je za iznos 315⁴² mil kn manji, točno onoliko koliko se je uvećala imovina s pravom uporabe. Dakle, učinak MSFI-ja 16 *Najmovi* na stopu regulatornog kapitala je nepovoljan jer utječe na smanjenje stope. Na primjeru Privredne banke Zagreb d.d. stopa regulatornog kapitala je smanjena za 0,14%. Banke u Republici Hrvatskoj imaju znatno više stope regulatornog kapitala od propisane stope te se u kontekstu utjecaja pojavljivanja ugovora o operativnim najmovima u bilanci banaka ne može zaključiti da postoji značajan utjecaju na stopu regulatornog kapitala obzirom da je njihova vrijednost mala.

⁴² Detaljnije o iznosu imovine s pravo uporabe u Privrednoj banci Zagreb d.d. pogledati ja u poglavlju 5.1.6. „Analiza utjecaja MSFI-ja 16 *Najmovi* na odabrane banke“.

6. ZAKLJUČAK

Financiranje poslovanja poduzeća usko je povezano sa strateškim ciljevima samog poduzeća, a menadžment svakodnevno donosi odluke o iznosu, dinamici i razdoblju povrata financijskih sredstava kreirajući time proces financiranja. Prilikom pribavljanja financijskih sredstava na tržištu izbor će ovisiti o raspoloživosti i njihovoj cijeni, trenutnoj financijskoj poziciji, kreditnom rejtingu te o sklonosti menadžmenta prema riziku. U Republici Hrvatskoj prisutan je bankocentrični financijski sustav te su bankovni krediti dominantan izvor financijskih sredstava. Financiranje potreba poduzeća leasingom glavna je alternativa bankovnom kreditu, a taj se izvor financiranja u Republici Hrvatskoj sve više koristi u posljednjih nekoliko godina. Naime, vrijednost novozaključenih ugovora o leasingu, koji je najbolji pokazatelj stanja na tržištu leasinga, u porastu je od 2016. godine, a rezultat je oporavka cjelokupnog gospodarstva.

Posuđena sredstva poduzeća su, ovisno o svojoj veličini, dužna evidentirati u svojim financijskim izvještajima na način propisan HSFI-jevima ili MSFI-jevima. Počevši od 1. siječnja 2019. godine, velika poduzeća i poduzeća od javnog interesa koji su obveznici primjene MSFI-jeva (na 31.12.2018. godine prema podacima FINA-e u Republici Hrvatskoj ima 360 velikih subjekata i subjekata od javnog interesa) dužni su primjenjivati odredbe MSFI-ja 16 *Najmovi*. Stupanjem na snagu MSFI-ja 16 *Najmovi* dolazi do značajne promjene u računovodstvenoj evidenciji najмова kod najmoprimaca obzirom da nestaje podjela najмова na financijski i operativni najam. Za vrijeme primjene MRS-a 17 *Najmovi*, u financijskim izvještajima najmoprimca bili su vidljivi samo financijski najmovi, dok su operativni najmovi bili sakriveni u izvanbilančnoj evidenciji. Upravo je transparentniji prikaz operativnog najma u financijskim izvještajima najmoprimaca IASB-u bio glavni pokretač za razvoj novog standarda.

Primjenom MSFI-ja 16 *Najmovi*, najmoprimci su dužni priznati imovinu s pravom uporabe za svaki najam te istovremeno formirati obveze po najmu. Promjenom računovodstvene evidencije najмова dolazi do određenih promjena u temeljnim financijskim izvještajima. Priznavanjem ugovora o operativnom najmu u bilanci dolazi do porasta imovine s pravom uporabe i obveza s osnove najma. Za razliku od utjecaja MSFI-ja 16 *Najmovi* na bilancu, koji je veći kod najmoprimaca sa značajnom vrijednošću ugovora o operativnom najmu, utjecaj na račun dobiti i gubitka nije značajan niti kod najmoprimaca sa značajnom vrijednošću ugovora o najmu niti kod onih s malom vrijednošću ugovora. Utjecaj MSFI -ja 16 *Najmovi* na račun dobiti i gubitka promatra se kroz priznavanje i prezentaciju troškova. Naime, troškovi vezani

za ugovor o operativnom najmu kroz cijeli period trajanja najma jednaki su i prema MRS-u 17 *Najmovi* i prema MSFI-ju 16 *Najmovi*. Razlika nastaje na razini pojedinačnog izvještajnog razdoblja, budući da su se troškovi prema MRS-u 17 *Najmovi* priznavali linearno kroz razdoblje trajanja najma, dok su troškovi prema MSFI-ju 16 *Najmovi* u prvom dijelu razdoblja veći zbog toga što je udio kamate u ukupnim troškovima na početku razdoblja najma veći. Također, MSFI 16 *Najmovi* nalaže da se odvojeno prikazuju troškovi kamata i troškovi amortizacije, za razliku od MRS-a 17 *Najmovi* kada su se troškovi s osnove operativnog najma evidentirali kao operativni troškovi. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na izvještaj o novčanom toku, gledano na razini ukupnog novčanog toka za cijelo razdoblje trajanja najma je neutralan. Utjecaj je vidljiv na razini vrste aktivnosti. Naime novčani tok od financijske aktivnosti se smanjuje, jer se iznos glavnice i kamate s osnove najma prikazuje kao izdatak s osnove financijske aktivnosti. Prema MRS-u 17 *Najmovi* sva plaćanja s osnove ugovora o operativnom najmu prikazivala su se kao izdaci od poslovne aktivnosti. Poduzeća su u bilješkama uz financijske izvještaje dužna objaviti informacije o imovini i obvezama s pravom uporabe ukoliko se iste ne prikazuju zasebno u financijskim izvještajima.

U financijskim izvještajima banaka u Republici Hrvatskoj imovina s pravom uporabe i obveze s osnove najмова nisu prikazani odvojeno u financijskim izvještajima te će banke prilikom izrade godišnjih financijskih izvještaja na dan 31.12.2019. godine po prvi puta objaviti bilješke vezane uz primjenu MSFI-ja 16 *Najmovi*. Od ukupno 20 banaka, koliko ih na 30.06.2019. godine ima odobrenje za rad od HNB-a, njih pola se je odazvalo anketi te svojim odgovorima doprinijelo kvaliteti ovog poslijediplomskog specijalističkog rada. Na temelju analize podataka prikupljenih putem anketnog upitnika, koji je bio podijeljen na šest dijelova, može se zaključiti da se banke slažu se s mišljenjem IASB-a da su financijski izvještaji transparentniji te da korisnici financijskih izvještaja imaju realniji uvid u financijski položaj najmoprimaca nakon primjene MSFI-ja 16 *Najmovi*.

Polovina banaka ima sklopljenih do 100 ugovora o najmu, predmet najma su najviše poslovne nekretnine i automobili, a vrijednost ugovora o najmu kod većine banaka iznosi do 100 mil. kn. Banke u Republici Hrvatskoj implementirale su standard počevši od 1. siječnja 2019. godine uz iznimku jedne banke koja u trenutku ispunjavanja anketnog upitnika nije implementirala MSFI 16 *Najmovi*. Većina „malih“ banaka realizirala je implementaciju MSFI-ja 16 *Najmovi* kroz poseban projekt u roku od 6 mjeseci i pri tome utrošila do 100.000 kn. Kod „velikih“ banaka ne postoji povezanost troškova implementacije i vremena potrebnog za implementaciju. Odjel financija i računovodstva sudjelovao je u implementaciji kod svih

banaka, a kod 40% banka računovodstvo i financije je jedini odjel koji je sudjelovao u implementaciji MSFI-ja 16 *Najmovi*. Prilikom implementacije MSFI-ja 16 *Najmovi* banke su se susrele s nizom izazova, pri čemu je najveći izazov bio koordinacija aktivnosti između različitih odjela unutar banke, a najmanji unos ugovora o najmu u sustav banke. „Male“ banke ručno evidentiraju ugovore o najmu, dok su „velike“ banke investirale u nove sustave ili su prilagodile postojeći sustav za evidenciju ugovora o najmu. Razina zadovoljstva banaka s računovodstvenim tretmanom ugovora o operativnom najmu ne ovisi o implementiranom tehničkom rješenju. Anketirane banke s iskustvom implementacije MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti* smatraju kako je implementacija MSFI-ja 16 *Najmovi* bila financijski, vremenski i sadržajno manje kompleksna.

Temeljem javno dostupnih financijskih izvještaja za četiri anketirane banke analiziran je utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na bilancu, račun dobiti i gubitka, financijske pokazatelje i na regulatorni kapital. Utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* na financijske izvještaje Privredne banke Zagreb d.d. može se prepoznati budući da se na pozicijama „materijalna imovina“ i „ostale financijske obveze“ u bilanci vidi značajan porast u razdoblju primjene MSFI-ja 16 *Najmovi*. Također, kod Karlovačke banke d.d. te Hrvatske poštanske banke d.d. utjecaj MSFI-ja 16 *Najmovi* može se prepoznati i nije značajan, dok se kod Zagrebačke banke d.d. utjecaj MSFI 16 *Najmovi*, zbog utjecaja ostalih promjena, ne može izolirati.

MSFI 16 *Najmovi* ima utjecaj i na financijske pokazatelje kod banaka. Naime, evidencija ugovora o najmu u bilanci i računu dobiti i gubitka sukladno MSFI-ju 16 *Najmovi* rezultira porastom zaduženosti, smanjenjem ekonomičnosti, smanjenjem profitabilnosti imovine i kapitala te padom marže kamata. Jedino pokazatelj ulaganja u fiksnu imovinu raste zbog povećanja pozicije „materijalna imovina“. Općenito, utjecaj je veći što je vrijednost ugovora o operativnom najmu veća. Kako je kod svih promatranih banaka, osim kod Privredne banke Zagreb d.d. gdje koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu raste zbog evidencije ugovora o najmu, vrijednost ugovora o najmu mala, utjecaj na financijske pokazatelje nije značajan.

Kako bi se zaokružila slika o utjecaju MSFI-ja 16 *Najmovi* na banke, potrebno je sagledati i utjecaj na stopu adekvatnosti kapitala banaka. Adekvatnost kapitala počiva na logici da je poslovanje banke rizično pa EBA propisuje visinu stope adekvatnosti kapitala. Na visinu stope adekvatnosti kapitala utječu ukupna izloženost banke i iznos regulatornog kapitala. MSFI 16 *Najmovi* utječe na smanjenje stope adekvatnosti kapitala kroz povećanje ukupne izloženosti banke koja se ponderira primjenom pondera za kreditni rizik. Naime, imovina s

pravom uporabe prikazuje se kao materijalna imovina koja se smatra „ostalom izloženošću“ na koju se primjenjuje ponder rizika od 100 %.

Zaključno, promjena računovodstvene evidencije ugovora o poslovnom najmu sukladno MSFI-ju 16 *Najmovi* ima utjecaj na financijske izvještaje, financijske pokazatelje i stopu adekvatnosti kapitala banaka, a razina utjecaja ovisi o samom iznosu ugovora o operativnom (poslovnom) najmu u odnosu na veličinu aktive banke.

POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Barbaroša, N., Guzić, Š., Krnić, B., Miličević, S., Miloslavić, V., Paić-Ćirić, M., Šarić, M., Štahan, M., Tušek, B., Vrga, Đ. (2000) *Računovodstvo banka*. Zagreb: TEB-POSLOVNO SAVJETOVANJE d.o.o.
2. Cinotti, K. (2005) *Leasing u praksi*. Zagreb: Centar za računovodstvo i financije.
3. Gulin, D., Idžojtić, I., Sirovica, K., Spajić, F., Vašiček, V., Žager, L., (2001) *Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa*. Zagreb: Računovodstvo i financije.
4. Dražić-Lutitsky, I., Gulin, D., Mamić-Sačar, I., Tadijančević, S., Tušek, B., Vašiček, V., Žager, K., Žager, L. (2010) *Računovodstvo*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
5. Gulin, D., Vašiček, V., Dražić-Lutitsky, I., Perčević, H., Hladika, Dragija, M. (2018) *RAČUNOVODSTVO II - evidentirane poslovnih procesa*. Zagreb: Računovodstvo i financije.
6. Orsag, S. (2003) *Vrijednosni papiri*. Sarajevo: Revicon.
7. Urukalo, D., Briški, D., Terek, D., Cutvarić, M. (2003) *Leasing: financiranje, oporezivanje, računovodstvo, pravo*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.
8. Vidaković, N. (2011) *Bankarsko poslovanje*. Zagreb: RRI plus d.o.o. za nakladništvo i poslovne usluge.
9. Vukičević, M. (2006) *Financije poduzeća*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
10. Žager, K., Mamić-Sačar, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A., Žager, L. (2017) *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika.

Stručni i znanstveni članci:

1. Abičić Pretnar, S. (2019) MSFI 16 – Evidentiranje najмова u poslovnim knjigama najmoprimca. *Računovodstvo i financije*. broj 5, str. 10-15.
2. Bank of England, (2019) Why do we regulate banks? [online]. Dostupno na: <https://www.bankofengland.co.uk/knowledgebank/why-do-we-regulate-banks>.
3. Ceper (2018) Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2018 [online]. Dostupno na: <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2018-HR.pdf>

4. HANFA (2018): Leasing [online]. Dostupno na: <https://www.hanfa.hr/getfile.ashx/?fileId=42494>.
5. HANFA (2019) Godišnje izvješće 2018 [online]. Dostupno na: www.hanfa.hr.
6. Hladika, M. (2018) Izazovi i promjene u računovodstvenom tretmanu najmovi prema MSFI-ju 16 – Najmovi. U: Peštović, E., ur. *Zbornik radova 21. Međunarodnog simpozija BH Matrica, 27-29. Septembar 2018. godine*. Sarajevo: Udruženje računovođa i revizora Federacije Bosne i Hercegovine, str. 209-229.
7. Hladika, M., Valenta, I. (2018). Analysis of the effects of applying the new IFRS 16 Leases on the financial statements. U: Veselica, R., Dukic, G., Hammes, K., ur. *36th International Scientific Conference on Economic and Social Development – „Building Resilient Society“, Zagreb, 14-15 December 2018*. Varaždin: Development and Entrepreneurship Agency, str. 255-263.
8. HNB (2019) *Bilten o bankama* [online]. Dostupno na: <https://www.hnb.hr/analize-i-publikacije/redovne-publikacije/bilten-o-bankama>.
9. Knežević, D. (2018) Financiranje malih i srednjih poduzeća u republici hrvatskoj i usporedba s europskom unijom. *Obrazovanje za poduzetništvo*, Vol.8, NR1, str 169.
10. KOPUN GROUP, (2016) MSFI 16 Najmovi u praksi, https://kopun.hr/wp-content/uploads/2019/04/KOPUN_MSFI-16_Upute.pdf
11. Leaseurope (2018) Key facts and figures [online]. Dostupno na : http://www.leaseurope.org/uploads/documents/LeaseuropeFF_18.pdf.
12. Mazars (2016) *MSFI 16: Najmovi – ključne točke novog standarda* [online]. Zagreb. Mazars. Dostupno na: <https://www.mazars.hr/content/download/894821/46280920/version//file/MSFI%2016%20Najmovi%20-%20klju%C4%8Dne%20to%C4%8Dke%20novog%20standarda.pdf>.
13. Miletić, I. (2008) Nadzor banaka i stabilnost bankarskog sustava. *Economic research*, Vol. 21, No. 3, str. 45-59.
14. Murphy, M., (2016) Bringing leases into view [online]. Dostupno na: <https://www.journalofaccountancy.com/issues/2016/apr/new-lease-accounting-standards.html>
15. Odar, M. (2019) Najmovi prema novom MSFI 16 – Najmovi. *Računovodstvo i financije*, broj 6, str. 27-33.
16. Ploh, M. (2017) Ograničenja i mogućnosti financiranja malih i srednjih poduzeća u republici hrvatskoj. *Financije i pravo* Vo,5 No.1, str. 79-106.

17. Starčević V. (2016) Leasing scena u silaznoj putanji [online]. *Lider Media*, Dostupno na: <https://lider.media/aktualno/tvrtke-i-trzista/trziste-kapitala/leasing-scena-u-silaznoj-putanji-52124>
18. Vukoja, B.(2016) *Korporativno izvještavanje revizija i analiza*, Contilac Grude, 2016.
19. Vukoja, B. (2018) Analiza financijskih pokazatelja i odlučivanja u poduzeću
20. Žager, L. i sur. (2014) *Ocjena zaduženosti poduzeća pokazateljima profitabilnosti*, UDK: 658.14/.15:65.011.44

Zakoni i pravilnici:

1. EUR.LEX (2017) UREDBA KOMISIJE (EU) 2017/1986. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1126/2008 o usvajanju određenih međunarodnih računovodstvenih standarda u skladu s Uredbom (EZ) br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 16 EZ) br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća, L320. Official Journal Of The European Union [online]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R1986> .
2. HNB (2019) *Odluka o kontnom planu za kreditne institucije* [online]. Zagreb. Dostupno na: https://www.hnb.hr/documents/20182/527565/h-odluka-o-kontnom-planu-za-ki_npt.pdf/09950c61-d61b-f09f-c01b-316207524f07 .
3. HNB (2019) *Odluka o statističkom i nadzornom izvješćivanju* [online]. Zagreb. Dostupno na: https://www.hnb.hr/documents/20182/2570739/h-odluka-statisticko-i-nadzorno-izvjescivanje_npt.pdf/d36be387-2a4a-44c8-cb24-22ff3d3d80a5 .
4. HNB (2019) *Odluka o supervizorskim izvještajima kreditnih institucija* [online]. Zagreb. Dostupno na: <https://www.hnb.hr/-/odluka-o-supervizorskim-izvjestajima-kreditnih-institucija>.
5. IFRS Foundation (2016) *Fact sheet—IFRS 16 leases* [online]. London. IFRS Foundation. Dostupno na: <https://www.ifrs.org/-/media/project/leases/ifrs/educational-materials/leases-fact-sheet-jan-2016.pdf>
6. Narodne novine (2006) *Zakon o leasingu*. Zagreb: Narodne novine d.d., br. 135/06, 141/13.
7. Narodne novine (2013) *Zakon o kreditnim institucijama*. Zagreb: Narodne novine d.d., br. 159/13, 19/15, 102/15, 15/18.
8. Narodne novine (2015) *Zakon o računovodstvu*. Zagreb: Narodne novine d.d., br. 78/15, 134/15, 120/16, 116/18.

9. Narodne novine (2017) *Odluka o kontnom planu za kreditne institucije*. Zagreb: Narodne novine d.d., br. 104/17, 23/19.
10. Narodne novine (2019) *Pravilnik o porezu na dobit*. Zagreb: Narodne novine d.d., br. 95/05, 133/07, 156/08, 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 146/12, 160/13, 12/14, 157/14, 137/15, 1/17, 2/18, 1/19.

Stručne studije:

1. IFRS Foundation (2016) *Project summary* [online]. London. IFRS Foundation. Dostupno na: <https://www.ifrs.org/-/media/project/leases/ifrs/published-documents/ifrs16-project-summary.pdf> .
2. EY (2016) *Leases: A summary of IFRS 16 and its effects* [online]. Dostupno na: <https://staff.ui.ac.id/martani/files/2017/07/ey-leases-a-summary-of-ifrs-16-and-its-effects-may-2016.pdf>
3. EY (2018). *Applying IFRS, A closer look at IFRS 16 Leases* [online]. Dostupno na: [file:///C:/Users/amuzevic/Downloads/ey-apply-leases-update-december%202018%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/amuzevic/Downloads/ey-apply-leases-update-december%202018%20(1).pdf).
4. IFRS Foundation (2016) *Leases – A summary of IFRS 16 and its effects*[online]. Dostupno: <https://ifrs16org.wordpress.com/2016/08/10/leases-a-summary-of-ifrs-16-and-its-effects/>.
5. IFRS Foundation (2016) *IFRS 16 leases* [online]. London. IFRS Foundation. Dostupno na: <https://www.ifrs.org/-/media/project/leases/ifrs/published-documents/ifrs16-project-summary.pdf>.
6. KPMG (2016). *Leases Transition Options* [online]. Dostupno na: <https://home.kpmg/content/dam/kpmg/ie/pdf/2016/11/ie-leases-transition-options.pdf>

Statističke baze:

1. Hrvatska narodna banka – statistički podaci, www.hnb.hr
2. Zagrebačka burza – uređeno tržište, www.zse.hr
3. HANFA – statistički podaci, www.hanfa.hr

POPIS TABLICA

Tablica 1. Karakteristike financijskog i operativnog najma	13
Tablica 2. Struktura subjekata s obzirom na veličinu od 2014. do 2018. godine	15
Tablica 3. Iznos aktive i broj financijskih institucija na dan 31.12.2018.	19
Tablica 4. Vrijednost i broj leasing ugovora	20
Tablica 5. Broj i vrijednost novozaključenih ugovora.....	21
Tablica 6. Kreditne institucije u Republici Hrvatskoj na 8.11.2019.	25
Tablica 7. Prikaz razreda iz kontnog plana za kreditne institucije	26
Tablica 8. Ključne razlike između MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> i MRS-a 17 <i>Najmovi</i>	29
Tablica 9. Izračun sadašnje vrijednosti obveze po osnovi najma	41
Tablica 10. Izračun mjesečnog troška amortizacije za ugovor o najmu br. 1404.....	42
Tablica 11. Knjigovodstveni model evidencije najma kod banke Alfa d.d.	44
Tablica 12. Faktori koji utječu na kompleksnost implementacije MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i>	47
Tablica 13. Prednosti i nedostaci u primjeni različitih pristupa za inicijalno priznavanje MSFI-ju 16 <i>Najmovi</i>	51
Tablica 14. Razumijevanje odredbi MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i>	56
Tablica 15. Područja na koja je utjecao MSFI 16 <i>Najmovi</i>	61
Tablica 16. Podaci za odabrane banke na dan 30. rujna 2019.	73
Tablica 17. Utjecaj MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na bilancu Hrvatske poštanske banke d.d.	74
Tablica 18. Utjecaj MSFI 16-ja <i>Najmovi</i> na račun dobiti i gubitka Hrvatske poštanske banke d.d.	74
Tablica 19. Utjecaj MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na bilancu Karlovačke banke d.d.	75
Tablica 20. Utjecaj MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na račun dobiti i gubitka Karlovačke banke d.d.	75
Tablica 21. Utjecaj MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na bilancu Privredne banke Zagreb d.d.	76
Tablica 22. Utjecaj MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na račun dobiti i gubitka Privredne banke Zagreb d.d.	77
Tablica 23. Utjecaj MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na bilancu Zagrebačke banke d.d.	77
Tablica 24. Materijalna imovina Zagrebačke banke d.d. u periodu od 31.03.2017. do 30.09.2019. godine	78
Tablica 25. Utjecaj MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na račun dobiti i gubitka Zagrebačke banke d.d.	78
Tablica 26. Prikaz stavki bilance Zagrebačke banke d.d. i Privredne banke Zagreb d.d.	82
Tablica 27. Prikaz stavki bilance Hrvatske poštanske banke d.d. i Karlovačke banke d.d.	83
Tablica 28. Udio materijalne imovine u aktivi i ostalih financijskih obveza u pasivi te amortizacije u računu dobiti i gubitka.....	85
Tablica 29. Utjecaj MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na pokazatelje ekonomičnosti	87
Tablica 30. Utjecaj MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na pokazatelje profitabilnosti	88
Tablica 31. Utjecaj MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na financijske pokazatelje odabranih banaka	89
Tablica 32. Utjecaj MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> na stopu redovnog kapitala Privredne banke Zagreb d.d. ...	92

POPIS SLIKA

Slika 1. Prikaz odnosa između subjekata leasinga	8
Slika 2. Kriteriji podjele leasing poslova	9
Slika 3. Podjela leasing poslova sukladno Zakonu o leasingu	10
Slika 4. Klasifikacija najмова sukladno MSFI-ju 16 <i>Najmovi</i> te MRS 17-u <i>Najmovi</i>	10
Slika 5. Vrijednost novozaključenih ugovora prema predmetu najma u 2018. godini	22
Slika 6. Računovodstveni proces	23
Slika 7. Faze računovodstvenog procesa evidencije najma kod banke kao najmoprimca sukladno MSFI 16 <i>Najmovi</i>	37
Slika 8. Utjecaj MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i> 16 na poslovne procese najmoprimca	39
Slika 9. Dijagram odlučivanja o tome sadrži li ugovor najam	52
Slika 10. Inkrementalna stopa zaduženja	53
Slika 11. Utjecaj MSFI 16 <i>Najmovi</i> na bilancu	68
Slika 12. Struktura bilance banaka.....	80
Slika 13. Financijski pokazatelji za analizu financijskih izvještaja za banke	86

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Aktiva leasing društava u periodu od 2005. do 2018. godine u mil. kn.....	19
Grafikon 2. Broj sklopljenih ugovora o najmu na 30.06.2019. godine	56
Grafikon 3. Vrsta imovine koja je predmet ugovora o najmu	57
Grafikon 4. Približna vrijednost ugovora o najmu na datum 30.06.2019. godine.....	57
Grafikon 5. Procjena iznosa troškova (internih i eksternih) implementacije MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i>	58
Grafikon 6. Trajanje implementacije u mjesecima	59
Grafikon 7. Izazovi s kojima su ispitanici bili suočeni prilikom implementacije MSFI-ja 16 <i>Najmovi</i>	60
Grafikon 9. Razina zadovoljstva računovodstvenim tretmanom ugovora o najmu sukladno MSFI-ju 16 <i>Najmovi</i>	62

POPIS PRILOGA

Prilog 1. Anketni upitnik	107
Prilog 2. Otplatni plan za ugovor br. 1404	112
Prilog 3: Neto knjigovodstvena vrijednost imovine s pravom uporabe.....	113
Prilog 4: Bilanca banke Alfa d.d. na 31.01.2019.	114
Prilog 5: Račun dobiti i gubitka banke Alfa d.d. na 31.01.2019.	116
Prilog 6. Strukturna bilanca Privredne banke Zagreb d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine..	117
Prilog 7. Komparativna bilanca Privredne banke Zagreb d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine	119
Prilog 8. Strukturna bilanca Zagrebačke banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine.....	121
Prilog 9. Komparativna bilanca Zagrebačke banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine.....	123
Prilog 10. Strukturni račun dobiti i gubitka Privredne banke Zagreb d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine	125
Prilog 11. Komparativni račun dobiti i gubitka Privredne banke Zagreb d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine	125
Prilog 12. Strukturni račun dobiti i gubitka Zagrebačke banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine	126
Prilog 13. Komparativni račun dobiti i gubitka Zagrebačke banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine	127
Prilog 14. Strukturna bilanca Hrvatske poštanske banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine	128
Prilog 15. Komparativna bilanca Hrvatske poštanske banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine	130
Prilog 16. Strukturna bilanca Karlovačke banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine.....	132
Prilog 17. Komparativna bilanca Karlovačke banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019. godine ..	134
Prilog 18. Strukturni račun dobiti i gubitka Hrvatske poštanske banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine	136
Prilog 19. Komparativni račun dobiti i gubitka Hrvatske poštanske banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine	136
Prilog 20. Strukturni račun dobiti i gubitka Karlovačke banke d.d. na dan 30.06.2018. 30.06.2019.godine	137
Prilog 21. Komparativni račun dobiti i gubitka Karlovačke banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine	137
Prilog 22. Izračun financijskih pokazatelja za odabrane banke	138

ŽIVOTOPIS

Ime i prezime:	Antonija Mužević
Datum i mjesto rođenja:	17.01.1981., Karlovac

Obrazovanje

2019. –	Ekonomski fakultet u Zagrebu, SPDS <i>Računovodstvo i porezi</i>
1999. – 2003.	Ekonomski fakultet u Zagrebu, smjer <i>Računovodstvo</i> , VSS, diplomirani ekonomist
1995. – 1999.	Ekonomska škola Karlovac, SSS, ekonomist

Radno iskustvo

7/2007. -	PBZ d.d. Sektor Računovodstva, pomoćnik direktora • Voditelj projekta FINREP 2020, EBA regulativa • Koordinator tima za CFO područje za provođenje EBA stres testa • Vođenje tima za HNB izvješćivanje • Sudjelovanje na projektima: - Implementacija IFRS 16 u proces izvješćivanja prema HNB-u i ECB-u - Implementacija IFRS 9 u poslovne procese banke te u proces izvješćivanja prema HNB-u i ECB-u - Projekt stjecanja stranih financijskih institucija • HNB osnovni i dopunski slogovi • Kreiranje procesa konsolidacije u interno razvijenoj aplikaciji za Finrep set izvješća te automatizacija Finrep seta izvješća za banku • Kontinuirano praćenje HNB te ECB regulative, iniciranje potrebnih prilagodbi postojećih procesa izvješćivanja, uvođenje novih izvješća • Implementacija internih kontrola nad izvornim sustavima, DWH podacima, ulaznim podacima u izvješća uz popratne kontrolne liste
3/2005. - 7/2007.	PBZ d.d. Sektor Računovodstva, viši analitičar • Izrada dnevnih i kvartalnih izvještaja: devizna pozicija, devizna potraživanja i obveze, Adekvatnost jamstvenog kapitala, Set izvješća o tržišnim rizicima • Ostali poslovi vezani za analizu i pripremu podataka te izvještaja na zahtjev menadžmenta ili regulatora
3/2003. - 3/2005.	PBZ d.d. , Sektor Računovodstva, pripravnik, rad uz mentora
6/2003. - 3/2004.	Vip net d.o.o. , <i>Billing&Collection</i> Poslovi pripreme podataka za potrebe praćenja broja korisnika i broja ugovora, analiza i praćenje trendova

Vještine

- MS Office paket, Internet, Cognos alati
- Engleski jezik – aktivno, Njemački jezik – aktivno, Slovenski jezik – aktivno
- Vozačka dozvola – B kategorija

Prilog 1. Anketni upitnik

Anketni upitnik koristit će se prilikom izrade poslijediplomskog specijalističkog rada na poslijediplomskom specijalističkom studiju „Računovodstvo i porezi“ na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu. Rezultati dobiveni istraživanjem bit će upotrijebljeni isključivo u znanstvene svrhe.

Ispunjavanje anketnog upitnika traje 5 do 10 minuta i ne traži se identificiranje kreditne institucije.

I. PITANJA VEZANA UZ RAZUMIJEVANJE I PRIMJENU MSFI 16 „NAJMOVI“

1. Označite sa „X“ u kojoj mjeri se slažete sa niže navedenim tvrdnjama:

	<i>U potpunosti se slažem</i>	<i>Slažem se</i>	<i>Niti se slažem niti se ne slažem</i>	<i>Ne slažem se</i>	<i>U potpunosti se ne slažem</i>
1. Primjenom MSFI 16 "Najmovi" ugovori o najmu prikazivat će se transparentnije u financijskim izvještajima					
2. Primjenom MSFI 16 "Najmovi" korisnici financijskih izvještaja imat će točniji/realniji uvid u financijski položaj kreditne institucije					
3. Kreditna institucija će se zaduživati po višim kamatnim stopama budući da je stupanj zaduženosti primjenom MSFI 16 "Najmovi" veći					
4. Promatrajući globalno, na razini tržišta kao cjeline, koristi od primjene MSFI 16 "Najmovi" veće su od troškova.					

2. U kojoj se fazi implementacije MSFI 16 „Najmovi“ trenutno nalazi Vaša kreditna institucija?

- MSFI 16 „Najmovi“ je u potpunosti implementiran
- Implementacija MSFI 16 „Najmovi“ je u tijeku

3. Ako je u Vašoj kreditnoj instituciji MSFI 16 „Najmovi“ u potpunosti implementiran, molim odaberite jednu od sljedećih tvrdnji:

- MSFI 16 „Najmovi“ implementirali smo sukladno roku koji propisuje Standard (počevši s 01.01.2019.)
- MSFI 16 „Najmovi“ implementirali smo prije roka propisanog Standardom (prije 01.01.2019.)
- MSFI 16 „Najmovi“ implementirali smo nakon roka propisanog Standardom (nakon 01.01.2019.)

II. PITANJA VEZANA UZ UGOVORE O NAJMU:

4. Koliko ugovora o najmu na datum 30.06.2019. ima Vaša kreditna institucija?

- Od 1 do 100
- Od 101 do 300
- Od 301 do 500
- Od 501 do 1.000
- 1.001 i više

5. Ugovori o najmu odnose se na sljedeću vrstu imovine:

Označite sa „X“, moguće odabrati više ugovora.

	<i>Mali broj ugovora (od 1 do 300)</i>	<i>Srednji broj ugovora (od 301 do 1.000)</i>	<i>Veliki broj ugovora (više od 1.000)</i>
1. Poslovne nekretnine			
2. Stanovi			
3. Motorna vozila			
4. IT oprema i IT sustavi			
5. Bankomati			
6. Namještaj			
7. Ostalo			

6. Koja je približna vrijednost svih ugovora o najmu na datum 30.06.2019.?

- a. Do 50 mil HRK
- b. Između 50 i 100 mil HRK
- c. Između 100 i 200 mil HRK
- d. Između 200 i 300 mil HRK
- e. Između 300 i 600 mil HRK
- f. Između 600 i 800 mil HRK
- g. Više od 800 mil HRK

III. PITANJA VEZANA UZ IMPLEMENTACIJU MSFI 16 „NAJMOVI“:

7. Implementacija MSFI 16 „Najmovi“ realizirana je kroz poseban projekt:

- a. Da
- b. Ne
- c. Implementacija u tijeku

8. Koji odjel u Vašoj kreditnoj instituciji je bio zadužen (ili je još uvijek zadužen) za implementaciju MSFI 16 „Najmovi“? Označite sa „X“. Moguće je odabrati više odgovora.

Financije i računovodstvo	
Informatika	
Odjel za nabavu	
Riznica	
Odjela za porezna pitanja	
Odjel za upravljanje rizicima	
Ostali odjeli	

9. Molim procijenite koliko iznose troškovi (interni i eksterni) implementacije MSFI 16 „Najmovi“:

- a. Do 100.000 HRK
- b. Od 100.001 do 200.000 HRK
- c. Od 200.001 do 400.000 HRK
- d. Od 400.001 do 600.000 HRK
- e. Od 600.001 do 800.000 HRK
- f. Iznad 800.001 HRK
- g. Ne znam

10. Implementacija MSFI 16 „Najmovi“ ukupno je trajala:

- a. do 1 mj
- b. od 1 mj do 3 mj
- c. od 3 mj do 6 mj
- d. od 6 mj do 9 mj
- e. od 9 mj do 12 mj
- f. više od 12 mj
- g. još traje

IV. PITANJA VEZANA UZ PRIMJENU MSFI 16 „NAJMOVI“:

11. Koji od dva moguća retroaktivna pristupa je primijenila Vaša kreditna institucija prilikom inicijalne primjene MSFI 16 kako bi ponovo procijenila prethodno sklopljene ugovore o operativnom najmu?

- a. Retroaktivni pristup (*engl. Full retrospective approach*) koji podrazumijeva prepravljanje financijskih izvještaja prethodnih razdoblja u kojima je postojao ugovor o operativnom najmu (u skladu sa zahtjevima MRS-a 8)
- b. Retroaktivni pristup (*engl. Modified retrospective approach*) sukladno kojem se priznaju kumulativni učinci početne primjene standarda kao prilagodba zadržane dobiti (ili druge komponente vlasničkog kapitala) na datum prve primjene.

12. Koje od izuzeća sukladno MSFI 16 „Najmovi“ će primijeniti Vaša kreditna institucija?

Označite s „X“, moguće odabrati više ugovora.

Primjena izuzeća za ugovore u trajanju 12 mjeseci i kraće	
Primjena izuzeća za ugovore male vrijednosti	
Primjena iste diskonte stope na razini portfelja	
Isključivanje direktnih inicijalnih troškova iz imovine (<i>ROU – right of use asset</i>)	
Ne planiramo koristiti izuzeća	
Još nismo odlučili	

13. Na koji način Vaša kreditna institucija utvrđuje inkrementalnu kamatnu stopu (*IBR – incremental borrowing rate*)? Označite sa „X“.

Za svaki ugovor se interno utvrđuje inkrementalna kamatna stopa	
Za svaki tip ugovora postoji drugačiji pristup	
Najmodavac daje podatak o inkrementalnoj kamatnoj stopi	
Treća strana daje podatak o inkrementalnoj kamatnoj stopi	
Ne znam	

V. PITANJA VEZANA UZ TIJEK IMPLEMENTACIJE MSFI 16 „NAJMOVI“:

14. Označite s „X“ ako je Vaša kreditna institucija bila suočena s niže navedenim izazovima prilikom implementacije MSFI 16 „Najmovi“. Moguće je odabrati više odgovora.

Definiranje ugovora o najmu	
Prikupljanje podataka o ugovorima o najmu	
Unos ugovora o najmu sustav kreditne institucije	
Odabir i implementacija odgovarajućeg sustava za evidenciju ugovora o najmu	
Integriranje ugovora o najmu u postojeće sustave kreditne institucije	
Koordinacija aktivnosti između različitih odjela unutar kreditne institucije	
Definiranje računovodstvenog tretmana	
Priprema podataka za izvještajne potrebe (interne i eksterne)	
Utvrđivanje inkrementalne kamatne stope	
Ostalo (navedite što):	

15. Nejasnoće ili nedoumice s kojima se Vaša kreditna institucija susrela (ili se susreće) prilikom implementacije MSFI 16 „Najmovi“ otklonjene su (ili se otklanjaju) na sljedeći način:

Označite sa „X“, moguće je odabrati više odgovora:

Angažmanom vanjskih konzultanata	
Tražnjem dodatnih financijskih sredstava za implementaciju MSFI 16 „Najmovi“	
Dodatnim angažmanom internih resursa (IT, poslovni sektor)	
Kupovinom novih programa/IT rješenja za evidenciju i vođenje ugovora o najmu	
Ostalo (navedite što):	

16. U kojoj je mjeri primjena MSFI 16 „Najmovi“ utjecala na sljedeća područja:

Upišite jedan od sljedećih brojeva :

- 1 – nije bilo utjecaja
- 2 – postoji utjecaj, ali nije značajan
- 3 – postoji utjecaj i značajan je
- 4 – ne znam

Bilancu stanja	
Interno izvještavanje (prema menadžmentu, za potrebe vlasnika...)	
Eksterno izvještavanje (HNB, ECB...)	
Interne procese	
IT sustav	
Financijske pokazatelje	
Prihode i rashode	
Porez na dobit	
Komunikaciju prema dioničarima	
Donošenje odluke o kupovini umjesto sklapanja ugovora o najmu	

17. Ako Vaša kreditna institucija koristi sustav za evidenciju ugovora o najmu, molim odaberite jednu od ponuđenih tvrdnji koja najbolje opisuje trenutnu situaciju.

Odabrali smo novi sustav za evidenciju ugovora o najmu	
Postojeći sustav smo prilagodili na način da podržava evidenciju ugovora o najmu	
Interno smo razvili novi sustav za evidenciju ugovora o najmu	
U fazi smo odabira sustava za evidenciju ugovora o najmu	
Ne planiramo evidentirati ugovore o najmu kroz sustav već će se isti voditi ručno	
Ne znam	

18. U kojoj mjeri ste zadovoljni s računovodstvenim tretmanom ugovora o najmu sukladno MSFI 16 „Najmovi“:

- a. U potpunosti sam zadovoljan/zadovoljna
- b. Zadovoljan/zadovoljna sam
- c. Niti sam zadovoljan/zadovoljna niti sam nezadovoljan/nezadovoljna
- d. Nisam zadovoljan/zadovoljna
- e. Uopće nisam zadovoljan/zadovoljna

VI. USPOREDBA MSFI 9 – „FINANCIJSKI INSTRUMENTI“ I MSFI 16 – „NAJMOVI“:

19. Kroz sljedeće tvrdnje, usporedite procese implementacije MSFI 9 „Financijski instrumenti“ i MSFI 16 „Najmovi“. Označite s „X“ slažete se ili ne sa navedenom tvrdnjom:

	U potpunost i se slažem	Slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Ne slažem se	U potpunosti se ne slažem
1. Implementacija MSFI 9 „Financijski instrumenti“ bila je <i>kompleksnija</i> u odnosu na implementaciju MSFI 16 „Najmovi“.					
2. Implementacija MSFI 9 „Financijski instrumenti“ zahtijevala je <i>veći angažman IT resursa</i> u odnosu na implementaciju MSFI 16 „Najmovi“.					
3. Implementacija MSFI 9 „Financijski instrumenti“ bila je <i>financijski zahtjevnija</i> u odnosu na implementaciju MSFI 16 „Najmovi“.					
4. Implementacija MSFI 9 „Financijski instrumenti“ <i>trajala je duži vremenski period</i> u odnosu na implementaciju MSFI 16 „Najmovi“.					

VII. PITANJA VEZANA UZ KREDITNU INSTITUCIJU KOJA ISPUNJAVA ANKETU:

20. Iznos aktive na 30.06.2019. iznosi:

- Do 5 mlrd HRK
- Između 5 i 10 mlrd HRK
- Između 10 i 30 mlrd HRK
- Između 30 i 50 mlrd HRK
- Između 50 i 70 mlrd HRK
- Između 70 i 90 mlrd HRK
- Između 90 i 110 mlrd HRK
- Više od 110 mlrd HRK

Prilog 2. Otplatni plan za ugovor br. 1404

Razdoblje	Iznos glavnice	Iznos kamate	Iznos rate
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4=2+3</i>
1	41.311,33	3.354,29	44.665,62
2	41.451,79	3.213,83	44.665,62
3	41.592,72	3.072,90	44.665,62
4	41.734,14	2.931,48	44.665,62
5	41.876,03	2.789,59	44.665,62
6	42.018,41	2.647,21	44.665,62
7	42.161,27	2.504,35	44.665,62
8	42.304,62	2.361,00	44.665,62
9	42.448,46	2.217,16	44.665,62
10	42.592,78	2.072,84	44.665,62
11	42.737,60	1.928,02	44.665,62
12	42.882,91	1.782,71	44.665,62
13	43.028,71	1.636,91	44.665,62
14	43.175,01	1.490,61	44.665,62
15	43.321,80	1.343,82	44.665,62
16	43.469,10	1.196,53	44.665,62
17	43.616,89	1.048,73	44.665,62
18	43.765,19	900,43	44.665,62
19	43.913,99	751,63	44.665,62
20	44.063,30	602,32	44.665,62
21	44.213,11	452,51	44.665,62
22	44.363,44	302,18	44.665,62
23	44.514,27	151,35	44.665,62
<i>Ukupno</i>	<i>986.556,86</i>	<i>40.752,42</i>	<i>1.027.309,28</i>

Izvor: izračun autorice

Prilog 3: Neto knjigovodstvena vrijednost imovine s pravom uporabe

<i>Razdoblje</i>	<i>Početno stanje imovine</i>	<i>Trošak amortizacije</i>	<i>Neto knjigovodstvena vrijednost imovine</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4=2-3</i>
23	986.556,86	42.893,78	943.663,08
22	943.663,08	42.893,78	900.769,31
21	900.769,31	42.893,78	857.875,53
20	857.875,53	42.893,78	814.981,75
19	814.981,75	42.893,78	772.087,98
18	772.087,98	42.893,78	729.194,20
17	729.194,20	42.893,78	686.300,42
16	686.300,42	42.893,78	643.406,65
15	643.406,65	42.893,78	600.512,87
14	600.512,87	42.893,78	557.619,09
13	557.619,09	42.893,78	514.725,32
12	514.725,32	42.893,78	471.831,54
11	471.831,54	42.893,78	428.937,77
10	428.937,77	42.893,78	386.043,99
9	386.043,99	42.893,78	343.150,21
8	343.150,21	42.893,78	300.256,44
7	300.256,44	42.893,78	257.362,66
6	257.362,66	42.893,78	214.468,88
5	214.468,88	42.893,78	171.575,11
4	171.575,11	42.893,78	128.681,33
3	128.681,33	42.893,78	85.787,55
2	85.787,55	42.893,78	42.893,78
1	42.893,78	42.893,78	0,00
<i>Ukupno</i>		986.556,86	

Izvor: izračun autorice

Prilog 4: Bilanca banke Alfa d.d. na 31.01.2019.**BILANCA**
stanje na dan 31.01.2019.

Obveznik: Banka Alfa d.d.		u kunama	
Naziv pozicije	AOP oznaka	Na izvještajni datum tekućeg razdoblja	
1	2	4	
Imovina			
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju (od 2. do 4.)	001	0	
Novac u blagajni	002		
Novčana potraživanja od središnjih banaka	003		
Ostali depoziti po viđenju	004		
Financijska imovina koja se drži radi trgovanja (od 6. do 9.)	005	0	
Izvedenice	006		
Vlasnički instrumenti	007		
Dužnički vrijednosni papiri	008		
Kredit i predujmovi	009		
Financijska imovina kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 11. do 13.)	010	0	
Vlasnički instrumenti	011		
Dužnički vrijednosni papiri	012		
Kredit i predujmovi	013		
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (15. + 16.)	014	0	
Dužnički vrijednosni papiri	015		
Kredit i predujmovi	016		
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (od 18. do 20.)	017	0	
Vlasnički instrumenti	018		
Dužnički vrijednosni papiri	019		
Kredit i predujmovi	020		
Financijska imovina po amortiziranom trošku (22. + 23.)	021	0	
Dužnički vrijednosni papiri	022		
Kredit i predujmovi	023		
Izvedenice – računovodstvo zaštite	024		
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	025		
Ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva	026		
Materijalna imovina	027	943.663	
Nematerijalna imovina	028		
Porezna imovina	029		
Ostala imovina	030		
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	031		
Ukupna imovina (1. + 5. + 10. + 14. + 17. + 21. + od 24. do 31.)	032	943.663	
Obveze			
Financijske obveze koje se drže radi trgovanja (od 34. do 38.)	033	0	
Izvedenice	034		
Kratke pozicije	035		
Depoziti	036		
Izdani dužnički vrijednosni papiri	037		
Ostale financijske obveze	038		

Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 40. do 42.)	039	0
Depoziti	040	
Izdani dužnički vrijednosni papiri	041	
Ostale financijske obveze	042	
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku (od 44. do 46.)	043	945.246
Depoziti	044	
Izdani dužnički vrijednosni papiri	045	
Ostale financijske obveze	046	945.246
Izvedenice – računovodstvo zaštite	047	
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	048	
Rezervacije	049	
Porezne obveze	050	
Temeljni kapital koji se vraća na zahtjev	051	
Ostale obveze	052	
Obveze uključene u grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	053	
Ukupne obveze (33. + 39. + 43. + od 47. do 53.)	054	945.246
Kapital		
Temeljni kapital	055	
Premija na dionice	056	
Izdani vlasnički instrumenti osim kapitala	057	
Ostali vlasnički instrumenti	058	
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	059	
Zadržana dobit	060	
Revalorizacijske rezerve	061	
Ostale rezerve	062	
(–) Trezorske dionice	063	
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	064	-46.248
(–) Dividende tijekom poslovne godine	065	
Manjinski udjeli [nekontrolirajući udjeli]	066	
Ukupno kapital (od 55. do 66.)	067	-46.248
Ukupno obveze i kapital (54. + 67.)	068	945.246

Izvor: obrada autorice

Prilog 5: Račun dobiti i gubitka banke Alfa d.d. na 31.01.2019.**RAČUN DOBITI I GUBITKA**
u razdoblju 01.01.2019. do 31.01.2019

u kunama

Obveznik: Banka Alfa d.d.			
Naziv pozicije	AOP oznaka	Tekuće razdoblje	
		Kumulativ	Tromjesečje
1	2	5	6
Kamatni prihodi	001		
(Kamatni rashodi)	002		3.354
(Rashodi od temeljnog kapitala koji se vraća na zahtjev)	003		
Prihodi od dividende	004		
Prihodi od naknada i provizija	005		
(Rashodi od naknada i provizija)	006		
Dobici ili (–) gubici po prestanku priznavanja financijske imovine i financijskih obveza koje nisu mjerene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	007		
Dobici ili (–) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama koje se drže radi trgovanja, neto	008		
Dobici ili gubici po financijskoj imovini kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	009		
Dobici ili (–) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	010		
Dobici ili (–) gubici od računovodstva zaštite, neto	011		
Tečajne razlike [dobit ili (–) gubitak], neto	012		
Dobici ili (–) gubici po prestanku priznavanja nefinancijske imovine, neto	013		
Ostali prihodi iz poslovanja	014		
(Ostali rashodi iz poslovanja)	015		
Ukupno prihodi iz poslovanja, neto (1. – 2. – 3. + 4. + 5. – 6. + od 7. do 14. – 15.)	016	0	-3.354
(Administrativni rashodi)	017		
(Amortizacija)	018		42.894
Dobici ili (–) gubici zbog promjena, neto	019		
(Rezervacije ili (–) ukidanje rezervacija)	020		
(Umanjenje vrijednosti ili (–) ukidanje umanjenja vrijednosti po financijskoj imovini koja nije mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak)	021		
(Umanjenje vrijednosti ili (–) ukidanje umanjenja vrijednosti ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva)	022		
(Umanjenje vrijednosti ili (–) ukidanje umanjenja vrijednosti po nefinancijskoj imovini)	023		
Negativni goodwill priznat u dobiti ili gubitku	024		
Udio dobiti ili (–) gubitka od ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva obračunatih metodom udjela	025		
Dobit ili (–) gubitak od dugotrajne imovine i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju koje nisu kvalificirane kao poslovanje koje se neće nastaviti	026		
Dobit ili (–) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti (16. – 17. – 18. + 19. – od 20. do 23. + od 24. do 26.)	027	0	-46.248
(Porezni rashodi ili (–) prihodi povezani s dobiti ili gubitkom iz poslovanja koje će se nastaviti)	028		
Dobit ili (–) gubitak nakon oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti (27. – 28.)	029	0	-46.248
Dobit ili (–) gubitak nakon oporezivanja iz poslovanja koje se neće nastaviti (31. – 32.)	030	0	0
Dobit ili (–) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje se neće nastaviti	031		
(Porezni rashodi ili (–) prihodi povezani s poslovanjem koje se neće nastaviti)	032		
Dobit ili (–) gubitak tekuće godine (29. + 30.; 34. + 35.)	033	0	-46.248
Pripada manjinskom udjelu [nekontrolirajući udjeli]	034		
Pripada vlasnicima matičnog društva	035		

Izvor: obrada autorice

Prilog 6. Strukturna bilanca Privredne banke Zagreb d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine

Naziv pozicije	AOP oznaka	30.06.2018.	%	30.06.2019.	%
Imovina					
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju (od 2. do 4.)	1	13.190	17,17%	12.889	15,69%
Novac u blagajni	2	1.995	2,60%	2.255	2,75%
Novčana potraživanja od središnjih banaka	3	6.707	8,73%	8.381	10,20%
Ostali depoziti po viđenju	4	4.488	5,84%	2.253	2,74%
Financijska imovina koja se drži radi trgovanja (od 6. do 9.)	5	569	0,74%	1.014	1,23%
Izvedenice	6	5	0,01%	0	0,00%
Vlasnički instrumenti	7	0	0,00%	0	0,00%
Dužnički vrijednosni papiri	8	564	0,73%	1.014	1,23%
Kredit i predujmovi	9	0	0,00%	0	0,00%
Financijska imovina kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 11. do 13.)	10	41	0,05%	94	0,11%
Vlasnički instrumenti	11	41	0,05%	43	0,05%
Dužnički vrijednosni papiri	12	0	0,00%	52	0,06%
Kredit i predujmovi	13	0	0,00%	0	0,00%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (15. + 16.)	14	0	0,00%	0	0,00%
Dužnički vrijednosni papiri	15	0	0,00%	0	0,00%
Kredit i predujmovi	16	0	0,00%	0	0,00%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (od 18. do 20.)	17	6.586	8,57%	8.720	10,62%
Vlasnički instrumenti	18	49	0,06%	65	0,08%
Dužnički vrijednosni papiri	19	6.537	8,51%	8.655	10,54%
Kredit i predujmovi	20	0	0,00%	0	0,00%
Financijska imovina po amortiziranom trošku (22. + 23.)	21	53.271	69,35%	55.851	132,82%
Dužnički vrijednosni papiri	22	689	0,90%	538	65,48%
Kredit i predujmovi	23	52.582	68,46%	55.313	67,33%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	24	0	0,00%	0	0,00%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	25	0	0,00%	0	0,00%
Ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva	26	2.072	2,70%	1.962	2,39%
Materijalna imovina	27	597	0,78%	952	1,16%
Nematerijalna imovina	28	166	0,22%	196	0,24%
Porezna imovina	29	81	0,11%	179	0,22%
Ostala imovina	30	148	0,19%	188	0,23%
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	31	90	0,12%	102	0,12%
Ukupna imovina (1. + 5. + 10. + 14. + 17. + 21. + od 24. do 31.)	32	76.810	100,00%	82.147	164,83%
Obveze					
Financijske obveze koje se drže radi trgovanja (od 34. do 38.)	33	6	0,01%	8	0,01%
Izvedenice	34	6	0,01%	8	0,01%
Kratke pozicije	35	0	0,00%	0	0,00%
Depoziti	36	0	0,00%	0	0,00%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	37	0	0,00%	0	0,00%
Ostale financijske obveze	38	0	0,00%	0	0,00%
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 40. do 42.)	39	0	0,00%	0	0,00%
Depoziti	40	0	0,00%	0	0,00%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	41	0	0,00%	0	0,00%
Ostale financijske obveze	42	0	0,00%	0	0,00%
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku (od 44. do 46.)	43	62.170	8092,19%	67.216	81,82%
Depoziti	44	62.156	8092,17%	66.857	81,39%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	45	0	0,00%	0	0,00%
Ostale financijske obveze	46	14	0,02%	359	0,44%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	47	0	0,00%	0	0,00%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	48	0	0,00%	0	0,00%
Rezervacije	49	411	0,54%	444	0,54%
Porezne obveze	50	47	0,06%	36	0,04%
Temeljni kapital koji se vraća na zahtjev	51	0	0,00%	0	0,00%
Ostale obveze	52	763	0,99%	920	1,12%
Obveze uključene u grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	53	0	0,00%	0	0,00%
Ukupne obveze (33. + 39. + 43. + od 47. do 53.)	54	63.397		68.624	

Kapital					
Temeljni kapital	55	1.907	248,34%	1.907	2,32%
Premija na dionice	56	1.627	2,12%	1.570	1,91%
Izdani vlasnički instrumenti osim kapitala	57	0	0,00%	0	0,00%
Ostali vlasnički instrumenti	58	0	0,00%	0	0,00%
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	59	171	0,22%	82	0,10%
Zadržana dobit	60	9.036	11,76%	8.944	10,89%
Revalorizacijske rezerve	61	0	0,00%	92	0,11%
Ostale rezerve	62	140	0,18%	275	0,33%
(–) Trezorske dionice	63	-76	-0,10%	-76	-0,09%
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	64	606	0,79%	729	0,89%
(–) Dividende tijekom poslovne godine	65	0	0,00%	0	0,00%
Manjinski udjeli [nekontrolirajući udjeli]	66	0	0,00%	0	0,00%
Ukupno kapital (od 55. do 66.)	67	13.413		13.523	
Ukupno obveze i kapital (54. + 67.)	68	76.810		82.147	

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Prilog 7. Komparativna bilanca Privredne banke Zagreb d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine

Naziv pozicije	AOP oznaka	30.06.2018.	30.06.2019.	Iznos povećanja / smanjenja	% povećanja/ smanjenja
Imovina					
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju (od 2. do 4.)	1	13.190	12.889	-301	-2,28%
Novac u blagajni	2	1.995	2.255	260	13,1%
Novčana potraživanja od središnjih banaka	3	6.707	8.381	1.674	25,0%
Ostali depoziti po viđenju	4	4.488	2.253	-2.235	-49,8%
Financijska imovina koja se drži radi trgovanja (od 6. do 9.)	5	569	1.014	445	78,26%
Izvedenice	6	5	0	-5	-97,6%
Vlasnički instrumenti	7	0	0	0	0,0%
Dužnički vrijednosni papiri	8	564	1.014	451	79,9%
Kredit i predujmovi	9	0	0	0	0,0%
Financijska imovina kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 11. do 13.)	10	41	94	54	132,26%
Vlasnički instrumenti	11	41	43	2	0,0%
Dužnički vrijednosni papiri	12	0	52	52	0,0%
Kredit i predujmovi	13	0	0	0	0,0%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (15. + 16.)	14	0	0	0	0,00%
Dužnički vrijednosni papiri	15	0	0	0	0,0%
Kredit i predujmovi	16	0	0	0	0,0%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (od 18. do 20.)	17	6.586	8.720	2.134	32,40%
Vlasnički instrumenti	18	49	65	16	33,4%
Dužnički vrijednosni papiri	19	6.537	8.655	2.118	32,4%
Kredit i predujmovi	20	0	0	0	0,0%
Financijska imovina po amortiziranom trošku (22. + 23.)	21	53.271	55.851	2.580	4,84%
Dužnički vrijednosni papiri	22	689	538	-151	-21,9%
Kredit i predujmovi	23	52.582	55.313	2.731	5,2%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	24	0	0	0	0,0%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	25	0	0	0	0,0%
Ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva	26	2.072	1.962	-110	-5,3%
Materijalna imovina	27	597	952	355	59,5%
Nematerijalna imovina	28	166	196	30	17,8%
Porezna imovina	29	81	179	98	120,7%
Ostala imovina	30	148	188	39	26,6%
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	31	90	102	13	14,3%
Ukupna imovina (1. + 5. + 10. + 14. + 17. + 21. + od 24. do 31.)	32	76.810	82.147	5.337	6,95%
Obveze					
Financijske obveze koje se drže radi trgovanja (od 34. do 38.)	33	6	8	2	30,3%
Izvedenice	34	6	8	2	30,3%
Kratke pozicije	35	0	0	0	0,0%
Depoziti	36	0	0	0	0,0%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	37	0	0	0	0,0%
Ostale financijske obveze	38	0	0	0	0,0%
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 40. do 42.)	39	0	0	0	0,00%
Depoziti	40	0	0	0	0,0%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	41	0	0	0	0,0%
Ostale financijske obveze	42	0	0	0	0,0%
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku (od 44. do 46.)	43	62.170	67.216	5.045	8,12%
Depoziti	44	62.156	66.857	4.701	7,6%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	45	0	0	0	0,0%
Ostale financijske obveze	46	14	359	344	2416,5%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	47	0	0	0	0,0%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	48	0	0	0	0,0%
Rezervacije	49	411	444	33	8,0%
Porezne obveze	50	47	36	-10	-22,4%
Temeljni kapital koji se vraća na zahtjev	51	0	0	0	0,0%
Ostale obveze	52	763	920	158	20,7%
Obveze uključene u grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	53	0	0	0	0,0%

Ukupne obveze (33. + 39. + 43. + od 47. do 53.)	54	63.397	68.624	5.227	8,25%
Kapital					
Temeljni kapital	55	1.907	1.907	0	0,0%
Premija na dionice	56	1.627	1.570	-58	0,0%
Izdani vlasnički instrumenti osim kapitala	57	0	0	0	0,0%
Ostali vlasnički instrumenti	58	0	0	0	0,0%
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	59	171	82	-90	-52,3%
Zadržana dobit	60	9.036	8.944	-92	-1,0%
Revalorizacijske rezerve	61	0	92	92	0,0%
Ostale rezerve	62	140	275	134	95,6%
(–) Trezorske dionice	63	-76	-76	0	0,0%
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	64	606	729	123	20,3%
(–) Dividende tijekom poslovne godine	65	0	0	0	0,0%
Manjinski udjeli [nekontrolirajući udjeli]	66	0	0	0	0,0%
Ukupno kapital (od 55. do 66.)	67	13.413	13.523	109	0,82%
Ukupno obveze i kapital (54. + 67.)	68	76.810	82.147	5.337	6,95%

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Prilog 8. Strukturalna bilanca Zagrebačke banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine

Naziv pozicije	AOP oznaka	30.06.2018	%	30.06.2019	%
Imovina					
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju (od 2. do 4.)	1	16.699	15,64%	22.643	19,79%
Novac u blagajni	2	2.628	2,46%	3.043	2,66%
Novčana potraživanja od središnjih banaka	3	12.766	11,96%	18.028	15,76%
Ostali depoziti po viđenju	4	1.305	1,22%	1.572	1,37%
Financijska imovina koja se drži radi trgovanja (od 6. do 9.)	5	1.079	1,01%	1.382	1,21%
Izvedenice	6	1.006	0,94%	1.367	1,19%
Vlasnički instrumenti	7	20	0,02%	15	0,01%
Dužnički vrijednosni papiri	8	53	0,05%	0	0,00%
Kredit i predujmovi	9	0	0,00%	0	0,00%
Financijska imovina kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 11. do 13.)	10	253	0,24%	401	0,35%
Vlasnički instrumenti	11	253	0,24%	286	0,25%
Dužnički vrijednosni papiri	12	0	0,00%	115	0,10%
Kredit i predujmovi	13	0	0,00%	0	0,00%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (15. + 16.)	14	0	0,00%	0	0,00%
Dužnički vrijednosni papiri	15	0	0,00%	0	0,00%
Kredit i predujmovi	16	0	0,00%	0	0,00%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (od 18. do 20.)	17	9.725	9,11%	11.025	9,64%
Vlasnički instrumenti	18	4	0,00%	5	0,00%
Dužnički vrijednosni papiri	19	9.721	9,10%	11.020	9,63%
Kredit i predujmovi	20	0	0,00%	0	0,00%
Financijska imovina po amortiziranom trošku (22. + 23.)	21	75.537	70,74%	75.581	66,07%
Dužnički vrijednosni papiri	22	155	0,15%	0	0,00%
Kredit i predujmovi	23	75.382	70,60%	75.581	66,07%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	24	0	0,00%	0	0,00%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	25	0	0,00%	0	0,00%
Ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva	26	1.564	1,46%	1.563	1,37%
Materijalna imovina	27	1.166	1,09%	1.218	1,06%
Nematerijalna imovina	28	187	0,18%	195	0,17%
Porezna imovina	29	456	0,43%	271	0,24%
Ostala imovina	30	111	0,10%	117	0,10%
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	31	2	0,00%	2	0,00%
Ukupna imovina (1. + 5. + 10. + 14. + 17. + 21. + od 24. do 31.)	32	106.778	100,00%	114.396	100,00%
Obveze					
Financijske obveze koje se drže radi trgovanja (od 34. do 38.)	33	876	0,96%	1.207	1,23%
Izvedenice	34	876	0,96%	1.207	1,23%
Kratke pozicije	35	0	0,00%	0	0,00%
Depoziti	36	0	0,00%	0	0,00%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	37	0	0,00%	0	0,00%
Ostale financijske obveze	38	0	0,00%	0	0,00%
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 40. do 42.)	39	0	0,00%	0	0,00%
Depoziti	40	0	0,00%	0	0,00%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	41	0	0,00%	0	0,00%
Ostale financijske obveze	42	0	0,00%	0	0,00%
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku (od 44. do 46.)	43	89.069	83,41%	95.233	83,25%
Depoziti	44	86.440	80,95%	94.639	82,73%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	45	54	0,05%	54	0,05%
Ostale financijske obveze	46	2.576	2,41%	539	0,47%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	47	0	0,00%	0	0,00%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	48	0	0,00%	0	0,00%
Rezervacije	49	676	0,63%	831	0,73%
Porezne obveze	50	0	0,00%	177	0,15%
Temeljni kapital koji se vraća na zahtjev	51	0	0,00%	0	0,00%
Ostale obveze	52	708	0,66%	1.007	0,88%
Obveze uključene u grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	53	0	0,00%	0	0,00%
Ukupne obveze (33. + 39. + 43. + od 47. do 53.)	54	91.330	85,53%	98.454	86,06%

Kapital					
Temeljni kapital	55	6.405	6,00%	6.405	5,60%
Premija na dionice	56	3.504	3,28%	3.504	3,06%
Izdani vlasnički instrumenti osim kapitala	57	0	0,00%	0	0,00%
Ostali vlasnički instrumenti	58	0	0,00%	1	0,00%
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	59	222	0,21%	473	0,41%
Zadržana dobit	60	3.992	3,74%	3.997	3,49%
Revalorizacijske rezerve	61	0	0,00%	0	0,00%
Ostale rezerve	62	467	0,44%	461	0,40%
(–) Trezorske dionice	63	-13	-0,01%	-20	-0,02%
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	64	872	0,82%	1.120	0,98%
(–) Dividende tijekom poslovne godine	65	0	0,00%	0	0,00%
Manjinski udjeli [nekontrolirajući udjeli]	66	0	0,00%	0	0,00%
Ukupno kapital (od 55. do 66.)	67	15.449	14,47%	15.942	13,94%
Ukupno obveze i kapital (54. + 67.)	68	106.778	100,00%	114.396	100,00%

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Prilog 9. Komparativna bilanca Zagrebačke banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine

Naziv pozicije	AOP oznaka	30.06.2018.	30.06.2019.	Iznos povećanja/ smanjenja	% povećanja/ smanjenja
Imovina					
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju (od 2. do 4.)	1	16.699	22.643	5.944	35,60%
Novac u blagajni	2	2.628	3.043	415	15,8%
Novčana potraživanja od središnjih banaka	3	12.766	18.028	5.262	41,2%
Ostali depoziti po viđenju	4	1.305	1.572	267	20,5%
Financijska imovina koja se drži radi trgovanja (od 6. do 9.)	5	1.079	1.382	303	28,07%
Izvedenice	6	1.006	1.367	360	35,8%
Vlasnički instrumenti	7	20	15	-4	-21,7%
Dužnički vrijednosni papiri	8	53	0	-53	-100,0%
Kredit i predujmovi	9	0	0	0	0,0%
Financijska imovina kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 11. do 13.)	10	253	401	147	58,20%
Vlasnički instrumenti	11	253	286	33	0,0%
Dužnički vrijednosni papiri	12	0	115	115	0,0%
Kredit i predujmovi	13	0	0	0	0,0%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (15. + 16.)	14	0	0	0	0,00%
Dužnički vrijednosni papiri	15	0	0	0	0,0%
Kredit i predujmovi	16	0	0	0	0,0%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (od 18. do 20.)	17	9.725	11.025	1.300	13,37%
Vlasnički instrumenti	18	4	5	1	34,1%
Dužnički vrijednosni papiri	19	9.721	11.020	1.299	13,4%
Kredit i predujmovi	20	0	0	0	0,0%
Financijska imovina po amortiziranom trošku (22. + 23.)	21	75.537	75.581	43	0,06%
Dužnički vrijednosni papiri	22	155	0	-155	-100,0%
Kredit i predujmovi	23	75.382	75.581	199	0,3%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	24	0	0	0	0,0%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	25	0	0	0	0,0%
Ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva	26	1.564	1.563	-1	-0,1%
Materijalna imovina	27	1.166	1.218	52	4,5%
Nematerijalna imovina	28	187	195	8	4,2%
Porezna imovina	29	456	271	-185	-40,6%
Ostala imovina	30	111	117	6	5,4%
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	31	2	2	0	0,0%
Ukupna imovina (1. + 5. + 10. + 14. + 17. + 21. + od 24. do 31.)	32	106.778	114.396	7.618	7,13%
Obveze					
Financijske obveze koje se drže radi trgovanja (od 34. do 38.)	33	876	1.207	331	37,74%
Izvedenice	34	876	1.207	331	37,7%
Kratke pozicije	35	0	0	0	0,0%
Depoziti	36	0	0	0	0,0%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	37	0	0	0	0,0%
Ostale financijske obveze	38	0	0	0	0,0%
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 40. do 42.)	39	0	0	0	0,00%
Depoziti	40	0	0	0	0,0%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	41	0	0	0	0,0%
Ostale financijske obveze	42	0	0	0	0,0%
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku (od 44. do 46.)	43	89.069	95.233	6.163	6,92%
Depoziti	44	86.440	94.639	8.199	9,5%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	45	54	54	1	0,0%
Ostale financijske obveze	46	2.576	539	-2.036	-79,1%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	47	0	0	0	0,0%
Promjene fer vrijed. zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	48	0	0	0	0,0%
Rezervacije	49	676	831	155	22,9%
Porezne obveze	50	0	177	177	0,0%
Temeljni kapital koji se vraća na zahtjev	51	0	0	0	0,0%
Ostale obveze	52	708	1.007	299	42,2%
Obveze uključene u grupe za otuđenje klas. kao za prodaju	53	0	0	0	0,0%

Ukupne obveze (33. + 39. + 43. + od 47. do 53.)	54	91.330	98.454	7.124	7,80 %
Kapital					
Temeljni kapital	55	6.405	6.405	0	0,0%
Premija na dionice	56	3.504	3.504	0	0,0%
Izdani vlasnički instrumenti osim kapitala	57	0	0	0	0,0%
Ostali vlasnički instrumenti	58	0	1	1	0,0%
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	59	222	473	251	113,4%
Zadržana dobit	60	3.992	3.997	5	0,1%
Revalorizacijske rezerve	61	0	0	0	0,0%
Ostale rezerve	62	467	461	-6	-1,2%
(–) Trezorske dionice	63	-13	-20	-7	51,9%
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	64	872	1.120	248	28,5%
(–) Dividende tijekom poslovne godine	65	0	0	0	0,0%
Manjinski udjeli [nekontrolirajući udjeli]	66	0	0	0	0,0%
Ukupno kapital (od 55. do 66.)	67	15.449	15.942	494	3,19 %
Ukupno obveze i kapital (54. + 67.)	68	106.778	114.396	7.618	7,13 %

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Prilog 10. Strukturni račun dobiti i gubitka Privredne banke Zagreb d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine

Naziv pozicije	30.06.2018.	%	30.06.2019.	%
UKUPNO PRIHODI	1.899,06	100,00%	2.073,05	100,00%
Kamatni prihodi	1.225,39	64,53%	1.177,38	56,79%
Prihodi od dividende	36,29	1,91%	173,55	8,37%
Prihodi od naknada i provizija	481,92	25,38%	475,96	22,96%
Ostali prihodi iz poslovanja	37,55	1,98%	49,70	2,40%
Dobici ili (-) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama koje se drže radi trgovanja, neto	101,07	5,32%	141,13	6,81%
Dobici ili (-) gubici po prestanku priznavanja financijske imovine i financijskih obveza koje nisu mjerene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	17,32	0,91%	13,87	0,67%
Dobici ili (-) gubici zbog promjena, neto	7,19	0,38%	5,44	0,26%
(Rezervacije ili (-) ukidanje rezervacija)	6,71	0,35%	45,91	2,21%
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjenja vrijednosti po nefinancijskoj imovini)	0,00	0,00%	0,97	0,05%
UKUPNO RASHODI	1.161,55	61,16%	1.222,13	58,95%
(Kamatni rashodi)	147,23	7,75%	103,32	4,98%
(Rashodi od naknada i provizija)	123,94	6,53%	134,39	6,48%
(Ostali rashodi iz poslovanja)	142,05	7,48%	120,25	5,80%
(Administrativni rashodi)	596,51	31,41%	578,99	27,93%
(Amortizacija)	64,17	3,38%	84,87	4,09%
Dobici ili gubici po financijskoj imovini kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	3,20	0,17%	2,20	0,11%
Tečajne razlike [dobit ili (-) gubitak], neto	6,56	0,35%	5,77	0,28%
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjenja vrijednosti po financijskoj imovini koja nije mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak)	91,00	4,79%	192,34	9,28%
Dobit ili (-) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti	737,51	38,84%	850,92	41,05%
(Porezni rashodi ili (-) prihodi povezani s dobiti ili gubitkom iz poslovanja koje će se nastaviti)	131,35	6,92%	121,95	5,88%
Dobit ili (-) gubitak nakon oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti	606,16	31,92%	728,98	35,16%

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Prilog 11. Komparativni račun dobiti i gubitka Privredne banke Zagreb d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine

Naziv pozicije	30.06.2018.	30.06.2019.	Iznos povećanja /smanjenja	% povećanja/smanjenja
UKUPNO PRIHODI	1.912,80	2.078,49	165,68	8,66%
Kamatni prihodi	1.225,39	1.177,38	-48,01	-3,92%
Prihodi od dividende	36,29	173,55	137,27	378,27%
Prihodi od naknada i provizija	481,92	475,96	-5,95	-1,24%
Ostali prihodi iz poslovanja	37,55	49,70	12,15	32,36%
Dobici ili (-) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama koje se drže radi trgovanja, neto	101,07	141,13	40,06	39,64%
Dobici ili (-) gubici po prestanku priznavanja financijske imovine i financijskih obveza koje nisu mjerene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	17,32	13,87	-3,45	-19,91%
Tečajne razlike [dobit ili (-) gubitak], neto	6,56	0,00	-6,56	-100,00%
(Rezervacije ili (-) ukidanje rezervacija)	6,71	45,91	39,20	583,84%
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjenja vrijednosti po nefinancijskoj imovini)	0,00	0,97	0,97	-
UKUPNO RASHODI	1.175,30	1.227,57	52,27	4,45%
Dobici ili (-) gubici zbog promjena, neto	7,19	5,44	-1,75	-24,38%
(Kamatni rashodi)	147,23	103,32	-43,90	-29,82%
(Rashodi od naknada i provizija)	123,94	134,39	10,45	8,43%
(Ostali rashodi iz poslovanja)	142,05	120,25	-21,81	-15,35%
(Administrativni rashodi)	596,51	578,99	-17,52	-2,94%
(Amortizacija)	64,17	84,87	20,70	32,26%
Dobici ili gubici po financijskoj imovini kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	3,20	2,20	-1,00	-31,31%
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjenja vrijednosti po financijskoj imovini koja nije mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak)	91,00	192,34	101,33	111,35%
Tečajne razlike [dobit ili (-) gubitak], neto	0,00	5,77	5,77	-
Dobit ili (-) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti	737,51	850,92	113,41	15,38%
(Porezni rashodi ili (-) prihodi povezani s dobiti ili gubitkom iz poslovanja koje će se nastaviti)	131,349496	121,946055	-9,40	-7,16%
Dobit ili (-) gubitak nakon oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti	606,16	728,98	122,82	20,26%

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Prilog 12. Strukturni račun dobiti i gubitka Zagrebačke banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine

Naziv pozicije	30.06.2018.	%	30.06.2019.	%
UKUPNO PRIHODI	2.481,75	100,00%	2.666,22	100,00%
Kamatni prihodi	1.568,72	63,21%	1.627,05	61,02%
Prihodi od dividende	98,19	3,96%	152,71	5,73%
Prihodi od naknada i provizija	591,63	23,84%	601,08	22,54%
Ostali prihodi iz poslovanja	23,04	0,93%	10,19	0,38%
Dobici ili (-) gubici po prestanku priznavanja financijske imovine i financijskih obveza koje nisu mjerene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	5,05	0,20%	32,70	1,23%
Dobici ili (-) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama koje se drže radi trgovanja, neto	124,25	5,01%	141,69	5,31%
(Rezervacije ili (-) ukidanje rezervacija)	27,41	1,10%	0,00	0,00%
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjenja vrijednosti po nefinancijskoj imovini)	4,64	0,19%	0,00	0,00%
Dobit ili (-) gubitak od dugotrajne imovine i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju koje nisu kvalificirane kao poslovanje koje se neće nastaviti	25,24	1,02%	0,00	0,00%
Dobici ili gubici po financijskoj imovini kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	13,51	0,54%	72,26	2,71%
Dobici ili (-) gubici po prestanku priznavanja nefinancijske imovine, neto	0,06	0,00%	0,02	0,00%
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjenja vrijednosti po financijskoj imovini koja nije mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak)	0,00	0,00%	28,51	1,07%
UKUPNI RASHODI	1.449,44	58,40%	1.329,31	49,86%
(Kamatni rashodi)	222,26	8,96%	203,88	7,65%
(Rashodi od naknada i provizija)	78,01	3,14%	86,87	3,26%
(Ostali rashodi iz poslovanja)	136,25	5,49%	146,10	5,48%
(Administrativni rashodi)	682,70	27,51%	679,94	25,50%
(Amortizacija)	88,70	3,57%	105,88	3,97%
(Rezervacije ili (-) ukidanje rezervacija)	0,00	0,00%	99,75	3,74%
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjenja vrijednosti po financijskoj imovini koja nije mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak)	237,03	9,55%	0,00	0,00%
Tečajne razlike [dobit ili (-) gubitak], neto	4,50	0,18%	6,90	0,26%
Dobit ili (-) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti	1.032,31	41,60%	1.336,91	50,14%
(Porezni rashodi ili (-) prihodi povezani s dobiti ili gubitkom iz poslovanja koje će se nastaviti)	160,21	6,46%	216,50	8,12%
Dobit ili (-) gubitak nakon oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti	872,10	35,14%	1.120,41	42,02%

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Prilog 13. Komparativni račun dobiti i gubitka Zagrebačke banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine

Naziv pozicije	30.06.2018.	30.06.2019.	Iznos povećanja /smanjenja	% povećanja/smanjenja
UKUPNO PRIHODI	2.481,75	2.666,22	184,47	7,43%
Kamatni prihodi	1.568,72	1.627,05	58,32	3,72%
Prihodi od dividende	98,19	152,71	54,52	55,53%
Prihodi od naknada i provizija	591,63	601,08	9,44	1,60%
Ostali prihodi iz poslovanja	23,04	10,19	-12,85	-55,78%
Dobici ili (-) gubici po prestanku priznavanja financijske imovine i financijskih obveza koje nisu mjerene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	5,05	32,70	27,65	547,00%
Dobici ili (-) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama koje se drže radi trgovanja, neto	124,25	141,69	17,44	14,04%
(Rezervacije ili (-) ukidanje rezervacija)	27,41	0,00	-27,41	-
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjenja vrijednosti po nefinancijskoj imovini)	4,64	0,00	-4,64	-
Dobit ili (-) gubitak od dugotrajne imovine i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju koje nisu kvalificirane kao poslovanje koje se neće nastaviti	25,24	0,00	-25,24	-
Dobici ili gubici po financijskoj imovini kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	13,51	72,26	58,76	435,05%
Dobici ili (-) gubici po prestanku priznavanja nefinancijske imovine, neto	0,06	0,02	-0,04	-66,71%
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjenja vrijednosti po financijskoj imovini koja nije mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak)	0,00	28,51	28,51	-
UKUPNI RASHODI	1.449,44	1.329,31	-120,13	-8,29%
(Kamatni rashodi)	222,26	203,88	-18,39	-8,27%
(Rashodi od naknada i provizija)	78,01	86,87	8,87	11,37%
(Ostali rashodi iz poslovanja)	136,25	146,10	9,85	7,23%
(Administrativni rashodi)	682,70	679,94	-2,76	-0,40%
(Amortizacija)	88,70	105,88	17,18	19,37%
(Rezervacije ili (-) ukidanje rezervacija)	0,00	99,75	99,75	-
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjenja vrijednosti po financijskoj imovini koja nije mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak)	237,03	0,00	-237,03	-100,00%
Tečajne razlike [dobit ili (-) gubitak], neto	4,50	6,90	2,40	53,44%
Dobit ili (-) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti	1.032,31	1.336,91	304,60	29,51%
(Porezni rashodi ili (-) prihodi povezani s dobiti ili gubitkom iz poslovanja koje će se nastaviti)	160,21	216,50	56,29	35,14%
Dobit ili (-) gubitak nakon oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti	872,10	1.120,41	248,31	28,47%

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Prilog 14. Strukturna bilanca Hrvatske poštanske banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine

u mil. kn

Naziv pozicije	AOP oznaka	30.06.2018	%	30.06.2019	%
Imovina					
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju (od 2. do 4.)	1	2.833	13,67	2.594	11,18
Novac u blagajni	2	657	3,17	1.000	4,31
Novčana potraživanja od središnjih banaka	3	1.988	9,59	1.179	5,08
Ostali depoziti po viđenju	4	188	0,91	415	1,79
Financijska imovina koja se drži radi trgovanja (od 6. do 9.)	5	774	3,73	589	2,54
Izvedenice	6	0	0,00	1	0,00
Vlasnički instrumenti	7	136	0,65	97	0,42
Dužnički vrijednosni papiri	8	638	3,08	491	2,12
Kredit i predujmovi	9	0	0,00	0	0,00
Financijska imovina kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 11. do 13.)	10	0	0,00	63	0,27
Vlasnički instrumenti	11	0	0,00	12	0,05
Dužnički vrijednosni papiri	12	0	0,00	49	0,21
Kredit i predujmovi	13	0	0,00	1	0,01
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (15. + 16.)	14	0	0,00	0	0,00
Dužnički vrijednosni papiri	15	0	0,00	0	0,00
Kredit i predujmovi	16	0	0,00	0	0,00
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (od 18. do 20.)	17	2.807	13,54	5.219	22,49
Vlasnički instrumenti	18	18	0,09	48	0,21
Dužnički vrijednosni papiri	19	2.789	13,45	5.171	22,28
Kredit i predujmovi	20	0	0,00	0	0,00
Financijska imovina po amortiziranom trošku (22. + 23.)	21	13.782	66,48	14.204	61,20
Dužnički vrijednosni papiri	22	77	0,37	17	0,08
Kredit i predujmovi	23	13.704	66,10	14.186	61,12
Izvedenice – računovodstvo zaštite	24	0	0,00	0	0,00
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	25	0	0,00	0	0,00
Ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva	26	45	0,22	45	0,20
Materijalna imovina	27	136	0,65	302	1,30
Nematerijalna imovina	28	108	0,52	116	0,50
Porezna imovina	29	35	0,17	23	0,10
Ostala imovina	30	115	0,55	34	0,15
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	31	96	0,46	20	0,09
Ukupna imovina (1. + 5. + 10. + 14. + 17. + 21. + od 24. do 31.)	32	20.731	100,00	23.209	100,00
Obveze					
Financijske obveze koje se drže radi trgovanja (od 34. do 38.)	33	0	0,00	1	0,00
Izvedenice	34	0	0,00	1	0,00
Kratke pozicije	35	0	0,00	0	0,00
Depoziti	36	0	0,00	0	0,00
Izdani dužnički vrijednosni papiri	37	0	0,00	0	0,00
Ostale financijske obveze	38	0	0,00	0	0,00
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 40. do 42.)	39	0	0,00	0	0,00
Depoziti	40	0	0,00	0	0,00
Izdani dužnički vrijednosni papiri	41	0	0,00	0	0,00
Ostale financijske obveze	42	0	0,00	0	0,00
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku (od 44. do 46.)	43	18.526	89,37	20.567	88,61
Depoziti	44	18.517	89,32	20.472	88,21
Izdani dužnički vrijednosni papiri	45	0	0,00	0	0,00
Ostale financijske obveze	46	10	0,05	94	0,41
Izvedenice – računovodstvo zaštite	47	0	0,00	0	0,00
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	48	0	0,00	0	0,00
Rezervacije	49	84	0,40	117	0,50
Porezne obveze	50	24	0,12	80	0,35

Temeljni kapital koji se vraća na zahtjev	51	0	0,00	0	0,00
Ostale obveze	52	150	0,72	147	0,63
Obveze uključene u grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	53	0	0,00	0	0,00
Ukupne obveze (33. + 39. + 43. + od 47. do 53.)	54	18.784	90,61%	20.911	90,10%
Kapital					
Temeljni kapital	55	1.215	5,86	1.215	5,23
Premija na dionice	56	0	0,00	0	0,00
Izdani vlasnički instrumenti osim kapitala	57	0	0,00	0	0,00
Ostali vlasnički instrumenti	58	0	0,00	0	0,00
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	59	100	0,48	219	0,94
Zadržana dobit	60	132	0,64	202	0,87
Revalorizacijske rezerve	61	0	0,00	0	0,00
Ostale rezerve	62	406	1,96	539	2,32
(–) Trezorske dionice	63	0	0,00	0	0,00
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	64	94	0,46	123	0,53
(–) Dividende tijekom poslovne godine	65	0	0,00	0	0,00
Manjinski udjeli [nekontrolirajući udjeli]	66	0	0,00	0	0,00
Ukupno kapital (od 55. do 66.)	67	1.947	9,39%	2.299	9,90%
Ukupno obveze i kapital (54. + 67.)	68	20.731	100,00%	23.209	100,00%

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Prilog 15. Komparativna bilanca Hrvatske poštanske banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine

u mil. kn

Naziv pozicije	AOP oznaka	30.06.2018	30.06.2019	Iznos povećanja/ smanjenja	% povećanja/ smanjenja
Imovina					
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju (od 2. do 4.)	1	2.833	2.594	-239	-8,44%
Novac u blagajni	2	657	1.000	343	52,2%
Novčana potraživanja od središnjih banaka	3	1.988	1.179	-809	-40,7%
Ostali depoziti po viđenju	4	188	415	227	120,8%
Financijska imovina koja se drži radi trgovanja (od 6. do 9.)	5	774	589	-185	-23,86%
Izvedenice	6	0	1	1	0,0%
Vlasnički instrumenti	7	136	97	-38	-28,3%
Dužnički vrijednosni papiri	8	638	491	-147	-23,0%
Kredit i predujmovi	9	0	0	0	0,0%
Financijska imovina kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 11. do 13.)	10	0	63	63	0,0%
Vlasnički instrumenti	11	0	12	12	0,0%
Dužnički vrijednosni papiri	12	0	49	49	0,0%
Kredit i predujmovi	13	0	1	1	0,0%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (15. + 16.)	14	0	0	0	0,0%
Dužnički vrijednosni papiri	15	0	0	0	0,0%
Kredit i predujmovi	16	0	0	0	0,0%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (od 18. do 20.)	17	2.807	5.219	2.412	85,96%
Vlasnički instrumenti	18	18	48	31	171,9%
Dužnički vrijednosni papiri	19	2.789	5.171	2.382	85,4%
Kredit i predujmovi	20	0	0	0	0,0%
Financijska imovina po amortiziranom trošku (22. + 23.)	21	13.782	14.204	422	3,06%
Dužnički vrijednosni papiri	22	77	17	-60	-77,4%
Kredit i predujmovi	23	13.704	14.186	482	3,5%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	24	0	0	0	0,0%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	25	0	0	0	0,0%
Ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva	26	45	45	0	0,0%
Materijalna imovina	27	136	302	166	122,6%
Nematerijalna imovina	28	108	116	8	7,3%
Porezna imovina	29	35	23	-12	-34,5%
Ostala imovina	30	115	34	-81	-70,2%
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	31	96	20	-76	-79,2%
Ukupna imovina (1. + 5. + 10. + 14. + 17. + 21. + od 24. do 31.)	32	20.731	23.209	2.479	11,96%
Obveze					
Financijske obveze koje se drže radi trgovanja (od 34. do 38.)	33	0	1	1	0,00%
Izvedenice	34	0	1	1	-
Kratke pozicije	35	0	0	0	0,0%
Depoziti	36	0	0	0	0,0%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	37	0	0	0	0,0%
Ostale financijske obveze	38	0	0	0	0,0%
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 40. do 42.)	39	0	0	0	0,0%
Depoziti	40	0	0	0	0,0%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	41	0	0	0	0,0%
Ostale financijske obveze	42	0	0	0	0,0%
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku (od 44. do 46.)	43	18.526	20.567	2.040	11,01%
Depoziti	44	18.517	20.472	1.955	10,6%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	45	0	0	0	0,0%
Ostale financijske obveze	46	10	94	85	886,0%

Izvedenice – računovodstvo zaštite	47	0	0	0	0,0%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	48	0	0	0	0,0%
Rezervacije	49	84	117	33	39,2%
Porezne obveze	50	24	80	56	235,2%
Temeljni kapital koji se vraća na zahtjev	51	0	0	0	0,0%
Ostale obveze	52	150	147	-3	-2,0%
Obveze uključene u grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	53	0	0	0	0,0%
Ukupne obveze (33. + 39. + 43. + od 47. do 53.)	54	18.784	20.911	2.127	11,32%
Kapital					
Temeljni kapital	55	1.215	1.215	0	0,0%
Premija na dionice	56	0	0	0	0,0%
Izdani vlasnički instrumenti osim kapitala	57	0	0	0	0,0%
Ostali vlasnički instrumenti	58	0	0	0	0,0%
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	59	100	219	119	119,6%
Zadržana dobit	60	132	202	70	52,7%
Revalorizacijske rezerve	61	0	0	0	0,0%
Ostale rezerve	62	406	539	133	32,8%
(–) Trezorske dionice	63	0	0	0	0,0%
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	64	94	123	29	30,9%
(–) Dividende tijekom poslovne godine	65	0	0	0	0,0%
Manjinski udjeli [nekontrolirajući udjeli]	66	0	0	0	0,0%
Ukupno kapital (od 55. do 66.)	67	1.947	2.299	351	18,05%
Ukupno obveze i kapital (54. + 67.)	68	20.731	23.209	2.479	11,96%

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Prilog 16. Strukturna bilanca Karlovačke banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine

u mil. kn

Naziv pozicije	AOP oznaka	30.06.2018.	%	30.06.2019.	%
Imovina					
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju (od 2. do 4.)	1	300	13,62%	371	15,95%
Novac u blagajni	2	41	1,87%	41	1,76%
Novčana potraživanja od središnjih banaka	3	171	7,79%	231	9,96%
Ostali depoziti po viđenju	4	87	3,96%	98	4,23%
Financijska imovina koja se drži radi trgovanja (od 6. do 9.)	5	0	0,00%	0	0,00%
Izvedenice	6	0	0,00%	0	0,00%
Vlasnički instrumenti	7	0	0,00%	0	0,00%
Dužnički vrijednosni papiri	8	0	0,00%	0	0,00%
Kredit i predujmovi	9	0	0,00%	0	0,00%
Financijska imovina kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 11. do 13.)	10	25	1,16%	26	1,11%
Vlasnički instrumenti	11	25	1,16%	25	1,10%
Dužnički vrijednosni papiri	12	0	0,00%	0	0,01%
Kredit i predujmovi	13	0	0,00%	0	0,00%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (15. + 16.)	14	252	11,44%	166	7,14%
Dužnički vrijednosni papiri	15	252	11,44%	166	7,14%
Kredit i predujmovi	16	0	0,00%	0	0,00%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (od 18. do 20.)	17	0	0,01%	0	0,01%
Vlasnički instrumenti	18	0	0,01%	0	0,01%
Dužnički vrijednosni papiri	19	0	0,00%	0	0,00%
Kredit i predujmovi	20	0	0,00%	0	0,00%
Financijska imovina po amortiziranom trošku (22. + 23.)	21	1.517	68,96%	1.661	71,51%
Dužnički vrijednosni papiri	22	210	9,53%	308	13,26%
Kredit i predujmovi	23	1.308	59,44%	1.353	58,25%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	24	0	0,00%	0	0,00%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	25	0	0,00%	0	0,00%
Ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva	26	0	0,00%	0	0,00%
Materijalna imovina	27	30	1,36%	29	1,26%
Nematerijalna imovina	28	1	0,02%	0	0,01%
Porezna imovina	29	1	0,03%	1	0,05%
Ostala imovina	30	1	0,04%	1	0,04%
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	31	74	3,36%	68	2,93%
Ukupna imovina (1. + 5. + 10. + 14. + 17. + 21. + od 24. do 31.)	32	2.200	100,00%	2.322	100,00%
Obveze					
Financijske obveze koje se drže radi trgovanja (od 34. do 38.)	33	0	0,00%	0	0,00%
Izvedenice	34	0	0,00%	0	0,00%
Kratke pozicije	35	0	0,00%	0	0,00%
Depoziti	36	0	0,00%	0	0,00%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	37	0	0,00%	0	0,00%
Ostale financijske obveze	38	0	0,00%	0	0,00%
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 40. do 42.)	39	0	0,00%	0	0,00%
Depoziti	40	0	0,00%	0	0,00%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	41	0	0,00%	0	0,00%
Ostale financijske obveze	42	0	0,00%	0	0,00%
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku (od 44. do 46.)	43	2.027	92,15%	2.122	91,38%
Depoziti	44	2.027	92,13%	2.121	91,32%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	45	0	0,00%	0	0,00%
Ostale financijske obveze	46	0	0,01%	1	0,06%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	47	0	0,00%	0	0,00%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	48	0	0,00%	0	0,00%
Rezervacije	49	8	0,34%	8	0,32%
Porezne obveze	50	0	0,01%	0	0,01%
Temeljni kapital koji se vraća na zahtjev	51	0	0,00%	0	0,00%
Ostale obveze	52	18	0,83%	22	0,94%
Obveze uključene u grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	53	0	0,00%	0	0,00%
Ukupne obveze (33. + 39. + 43. + od 47. do 53.)	54	2.053	93,33%	2.152	92,65%

Kapital					
Temeljni kapital	55	177	8,03%	177	7,61%
Premija na dionice	56	0	0,00%	0	0,00%
Izdani vlasnički instrumenti osim kapitala	57	0	0,00%	0	0,00%
Ostali vlasnički instrumenti	58	0	0,00%	0	0,00%
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	59	0	0,00%	0	0,00%
Zadržana dobit	60	-34	-1,53%	-21	-0,88%
Revalorizacijske rezerve	61	0	0,00%	0	0,00%
Ostale rezerve	62	0	0,00%	0	0,00%
(–) Trezorske dionice	63	0	0,00%	0	0,00%
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	64	4	0,17%	15	0,63%
(–) Dividende tijekom poslovne godine	65	0	0,00%	0	0,00%
Manjinski udjeli [nekontrolirajući udjeli]	66	0	0,00%	0	0,00%
Ukupno kapital (od 55. do 66.)	67	147	6,67%	171	7,35%
Ukupno obveze i kapital (54. + 67.)	68	2.200	100,00%	2.322	100,00%

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Prilog 17. Komparativna bilanca Karlovačke banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019. godine

Naziv pozicije	AOP oznaka	30.06.2018.	30.06.2019.	Iznos povećanja /smanjenja	% povećanja/ smanjenja
Imovina					
Novčana sredstva, novčana potraživanja od središnjih banaka i ostali depoziti po viđenju (od 2. do 4.)	1	300	371	71	23,78%
Novac u blagajni	2	41	41	0	-0,6%
Novčana potraživanja od središnjih banaka	3	171	231	60	35,0%
Ostali depoziti po viđenju	4	87	98	11	12,8%
Financijska imovina koja se drži radi trgovanja (od 6. do 9.)	5	0	0	0	
Izvedenice	6	0	0	0	0,0%
Vlasnički instrumenti	7	0	0	0	0,0%
Dužnički vrijednosni papiri	8	0	0	0	0,0%
Kredit i predujmovi	9	0	0	0	0,0%
Financijska imovina kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 11. do 13.)	10	25	25	0	0,00%
Vlasnički instrumenti	11	25	25	0	0,0%
Dužnički vrijednosni papiri	12	0	0	0	0,0%
Kredit i predujmovi	13	0	0	0	0,0%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (15. + 16.)	14	252	166	-86	-34,10%
Dužnički vrijednosni papiri	15	252	166	-86	0,0%
Kredit i predujmovi	16	0	0	0	0,0%
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (od 18. do 20.)	17	0	0	0	0,00%
Vlasnički instrumenti	18	0	0	0	-0,1%
Dužnički vrijednosni papiri	19	0	0	0	0,0%
Kredit i predujmovi	20	0	0	0	0,0%
Financijska imovina po amortiziranom trošku (22. + 23.)	21	1.517	1.661	143	9,5%
Dužnički vrijednosni papiri	22	210	308	98	46,9%
Kredit i predujmovi	23	1.308	1.353	45	3,5%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	24	0	0	0	0,0%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	25	0	0	0	0,0%
Ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva	26	0	0	0	0,0%
Materijalna imovina	27	30	29	-1	-2,4%
Nematerijalna imovina	28	1	0	0	-57,1%
Porezna imovina	29	1	1	1	103,9%
Ostala imovina	30	1	1	0	10,3%
Dugotrajna imovina i grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	31	74	67	-7	-9,5%
Ukupna imovina (1. + 5. + 10. + 14. + 17. + 21. + od 24. do 31.)	32	2.200	2.322	122	5,60%
Obveze					
Financijske obveze koje se drže radi trgovanja (od 34. do 38.)	33	0	0	0	0,00%
Izvedenice	34	0	0	0	0,0%
Kratke pozicije	35	0	0	0	0,0%
Depoziti	36	0	0	0	0,0%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	37	0	0	0	0,0%
Ostale financijske obveze	38	0	0	0	0,0%
Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (od 40. do 42.)	39	0	0	0	0,00%
Depoziti	40	0	0	0	0,0%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	41	0	0	0	0,0%
Ostale financijske obveze	42	0	0	0	0,0%
Financijske obveze mjerene po amortiziranom trošku (od 44. do 46.)	43	2.027	2.122	95	4,70%
Depoziti	44	2.027	2.121	94	4,6%
Izdani dužnički vrijednosni papiri	45	0	0	0	0,0%
Ostale financijske obveze	46	0	1	1	395,8%
Izvedenice – računovodstvo zaštite	47	0	0	0	0,0%
Promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki u zaštiti portfelja od kamatnog rizika	48	0	0	0	0,0%
Rezervacije	49	8	8	0	-1,0%
Porezne obveze	50	0	0	0	11,9%
Temeljni kapital koji se vraća na zahtjev	51	0	0	0	0,0%
Ostale obveze	52	18	22	4	19,5%
Obveze uključene u grupe za otuđenje klasificirane kao namijenjene za prodaju	53	0	0	0	0,0%
Ukupne obveze (33. + 39. + 43. + od 47. do 53.)	54	2.053	2.152	98	4,80%

Kapital					
Temeljni kapital	55	177	177	0	0,0%
Premija na dionice	56	0	0	0	0,0%
Izdani vlasnički instrumenti osim kapitala	57	0	0	0	0,0%
Ostali vlasnički instrumenti	58	0	0	0	0,0%
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	59	0	0	0	0,0%
Zadržana dobit	60	-34	-21	13	-39,1%
Revalorizacijske rezerve	61	0	0	0	0,0%
Ostale rezerve	62	0	0	0	0,0%
(–) Trezorske dionice	63	0	0	0	0,0%
Dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	64	4	15	11	285,6%
(–) Dividende tijekom poslovne godine	65	0	0	0	0,0%
Manjinski udjeli [nekontrolirajući udjeli]	66	0	0	0	0,0%
Ukupno kapital (od 55. do 66.)	67	147	171	24	16,30%
Ukupno obveze i kapital (54. + 67.)	68	2.200	2.322	122	5,60%

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Prilog 18. Strukturni račun dobiti i gubitka Hrvatske poštanske banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine

Naziv pozicije	30.06.2018.	%	30.06.2019.	%
UKUPNO PRIHODI	576,35	100,00%	602,78	100,00%
Kamatni prihodi	307,50	53,35%	296,39	49,17%
Prihodi od dividende	0,80	0,14%	3,60	0,60%
Prihodi od naknada i provizija	240,37	41,71%	246,15	40,84%
Ostali prihodi iz poslovanja	3,93	0,68%	2,17	0,36%
Dobici ili (-) gubici po prestanku priznavanja financijske imovine i financijskih obveza koje nisu mjerene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	0,00	0,00%	4,08	0,68%
Dobici ili (-) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama koje se drže radi trgovanja, neto	19,53	3,39%	39,29	6,52%
(Rezervacije ili (-) ukidanje rezervacija)	4,22	0,73%	11,10	1,84%
UKUPNO RASHODI	460,96	79,98%	449,77	74,62%
(Kamatni rashodi)	56,09	9,73%	34,18	5,67%
(Rashodi od temeljnog kapitala koji se vraća na zahtjev)	0,00	0,00%	0,00	0,00%
(Rashodi od naknada i provizija)	149,73	25,98%	151,17	25,08%
(Ostali rashodi iz poslovanja)	22,75	3,95%	21,13	3,51%
(Administrativni rashodi)	181,79	31,54%	193,73	32,14%
(Amortizacija)	22,77	3,95%	24,72	4,10%
Tečajne razlike [dobit ili (-) gubitak], neto	1,22	0,21%	1,58	0,26%
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjenja vrijednosti po financijskoj imovini koja nije mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak)	19,07	3,31%	16,85	2,79%
Dobici ili (-) gubici zbog promjena, neto	7,48	1,30%	6,40	1,06%
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjenja vrijednosti po nefinancijskoj imovini)	0,07	0,01%	0,00	0,00%
Dobit ili (-) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti	115,39	20,02%	153,01	25,38%
(Porezni rashodi ili (-) prihodi povezani s dobiti ili gubitkom iz poslovanja koje će se nastaviti)	21,03	3,65%	29,52	4,90%
Dobit ili (-) gubitak nakon oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti	94,36	16,37%	123,48	20,49%

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Prilog 19. Komparativni račun dobiti i gubitka Hrvatske poštanske banke d.d. na dan 30.06.2018. i 30.06.2019.godine

Naziv pozicije	30.06.2018.	30.06.2019.	Iznos povećanja/smanjenja	% povećanja/smanjenja
UKUPNO PRIHODI	576,35	602,78	26,43	4,59%
Kamatni prihodi	307,50	296,39	-11,11	-3,61%
Prihodi od dividende	0,80	3,60	2,80	348,41%
Prihodi od naknada i provizija	240,37	246,15	5,78	2,40%
Ostali prihodi iz poslovanja	3,93	2,17	-1,76	-44,87%
Dobici ili (-) gubici po prestanku priznavanja financijske imovine i financijskih obveza koje nisu mjerene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	0,00	4,08	4,08	-
Dobici ili (-) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama koje se drže radi trgovanja, neto	19,53	39,29	19,76	101,18%
(Rezervacije ili (-) ukidanje rezervacija)	4,22	11,10	6,88	162,93%
UKUPNO RASHODI	460,96	449,77	-11,19	-2,43%
(Kamatni rashodi)	56,09	34,18	-21,91	-39,07%
(Rashodi od temeljnog kapitala koji se vraća na zahtjev)	0,00	0,00	0,00	-
(Rashodi od naknada i provizija)	149,73	151,17	1,45	0,97%
(Ostali rashodi iz poslovanja)	22,75	21,13	-1,61	-7,10%
(Administrativni rashodi)	181,79	193,73	11,94	6,57%
(Amortizacija)	22,77	24,72	1,95	8,58%
Tečajne razlike [dobit ili (-) gubitak], neto	1,22	1,58	0,37	30,16%
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjenja vrijednosti po financijskoj imovini koja nije mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak)	19,07	16,85	-2,22	-11,64%
Dobici ili (-) gubici zbog promjena, neto	7,48	6,40	-1,08	-14,48%
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjenja vrijednosti po nefinancijskoj imovini)	0,07	0,00	-0,07	-100,00%
Dobit ili (-) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti	115,39	153,01	37,61	32,60%
(Porezni rashodi ili (-) prihodi povezani s dobiti ili gubitkom iz poslovanja koje će se nastaviti)	21,03	29,52	8,49	40,38%
Dobit ili (-) gubitak nakon oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti	94,36	123,48	29,12	30,86%

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Prilog 20. Strukturni račun dobiti i gubitka Karlovačke banke d.d. na dan 30.06.2018.
30.06.2019.godine

Naziv pozicije	30.06.2018.	%	30.06.2019.	%
UKUPNO PRIHODI	51,41	100,00%	53,11	100,00%
Kamatni prihodi	35,28	68,62%	31,98	60,21%
Prihodi od naknada i provizija	11,50	22,37%	11,05	20,80%
Ostali prihodi iz poslovanja	0,44	0,85%	0,49	0,92%
Dobici ili (-) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama koje se drže radi trgovanja, neto	4,19	8,15%	3,75	7,06%
Dobici ili gubici po financijskoj imovini kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	0,00	0,00%	0,30	0,56%
Dobici ili (-) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	0,00	0,00%	5,44	10,24%
Tečajne razlike [dobit ili (-) gubitak], neto	0,00	0,00%	0,03	0,06%
(Rezervacije ili (-) ukidanje rezervacija)	0,00	0,00%	0,08	0,15%
UKUPNO RASHODI	45,14	87,81%	38,87	73,19%
(Kamatni rashodi)	7,39	14,38%	4,45	8,38%
(Rashodi od naknada i provizija)	3,67	7,13%	3,51	6,62%
(Ostali rashodi iz poslovanja)	3,36	6,54%	2,98	5,61%
(Administrativni rashodi)	19,59	38,10%	19,12	36,00%
(Amortizacija)	2,22	4,33%	2,23	4,21%
Dobici ili (-) gubici po f. imovini i obvezama po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	2,68	5,21%	0,00	0,00%
(Rezervacije ili (-) ukidanje rezervacija)	1,33	2,58%	0,00	0,00%
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjena vrijednosti po nefinancijskoj imovini)	1,10	2,15%	1,35	2,53%
Dobici ili gubici po financijskoj imovini kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	0,12	0,23%	0,00	0,00%
Tečajne razlike [dobit ili (-) gubitak], neto	0,07	0,14%	0,00	0,00%
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjena vrijednosti po financijskoj imovini koja nije mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak)	3,61	7,01%	5,22	9,83%
Dobit ili (-) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti	6,27	12,19%	14,24	26,81%
Dobit ili (-) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje se neće nastaviti	-2,48	-4,82%	0,37	0,70%
Dobit ili (-) gubitak nakon oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti	3,79	7,37%	14,61	27,51%

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Prilog 21. Komparativni račun dobiti i gubitka Karlovačke banke d.d. na dan 30.06.2018. i
30.06.2019.godine

Naziv pozicije	30.06.2018.	30.06.2019.	Iznos povećanja/smanjenja	% povećanja/smanjenja
UKUPNO PRIHODI	51,41	53,11	1,70	3,31%
Kamatni prihodi	35,28	31,98	-3,30	-9,36%
Prihodi od naknada i provizija	11,50	11,05	-0,45	-3,94%
Ostali prihodi iz poslovanja	0,44	0,49	0,05	11,86%
Dobici ili (-) gubici po fin. imovini i fin.obvezama koje se drže radi trgovanja, neto	4,19	3,75	-0,44	-10,51%
Dobici ili gubici po financijskoj imovini kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	0,00	0,30	0,30	-
Dobici ili (-) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	0,00	5,44	5,44	-
Tečajne razlike [dobit ili (-) gubitak], neto	0,00	0,03	0,03	-
(Rezervacije ili (-) ukidanje rezervacija)	0,00	0,08	0,08	-
UKUPNO RASHODI	45,14	38,87	-6,27	-13,89%
(Kamatni rashodi)	7,39	4,45	-2,94	-0,40
(Rashodi od naknada i provizija)	3,67	3,51	-0,15	-0,04
(Ostali rashodi iz poslovanja)	3,36	2,98	-0,38	-0,11
(Administrativni rashodi)	19,59	19,12	-0,46	-0,02
(Amortizacija)	2,22	2,23	0,01	0,00
Dobici ili (-) gubici po financijskoj imovini i financijskim obvezama po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	2,68	0,00	-2,68	-1,00
(Rezervacije ili (-) ukidanje rezervacija)	1,33	0,00	-1,33	-1,00
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjena vrijednosti po nefinancijskoj imovini)	1,10	1,35	0,24	0,22
Dobici ili gubici po financijskoj imovini kojom se ne trguje koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, neto	0,12	0,00	-0,12	-1,00
Tečajne razlike [dobit ili (-) gubitak], neto	0,07	0,00	-0,07	-1,00
(Umanjenje vrijednosti ili (-) ukidanje umanjena vrijednosti po financijskoj imovini koja nije mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak)	3,61	5,22	1,62	0,45
Dobit ili (-) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti	6,27	14,24	7,97	1,27
Dobit ili (-) gubitak prije oporezivanja iz poslovanja koje se neće nastaviti	-2,48	0,37	2,85	-1,15
Dobit ili (-) gubitak nakon oporezivanja iz poslovanja koje će se nastaviti	3,79	14,61	10,82	2,86

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze

Prilog 22. Izračun financijskih pokazatelja za odabrane banke

			Privredna banka Zagreb d.d.						
			30.06.2018.			30.06.2019.			
Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik	Brojnik	Nazivnik	Izračun	Brojnik	Nazivnik	Izračun	Razlika
Koeficijent vlastitog financiranja	kapital	ukupna aktiva	13.413	76.810	17,46%	13.523	82.147	16,46%	-1,00%
Koeficijent zaduženosti	ukupne obveze	ukupna aktiva	63.397	76.810	0,83	68.624	82.147	0,84	0,01
Koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu	fiksna imovina	kapital	763	13.413	0,06	1.148	13.523	0,08	0,03
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	ukupni prihodi	ukupni rashodi	1.906	1.169	1,63	2.073	1.222	1,70	0,07
Odnos kamatnih prihoda i rashoda	kamatni prihodi	kamatni rashodi	1.225	147	8,32	1.177	103	11,39	3,07
Odnos prihoda i troškova	ukupni prihodi	operativni troškovi i vrijednosna usklađenja	1.906	661	2,89	2.073	664	3,12	0,24
ROE - rentabilnost kapitala	neto dobit	kapital	606	13.413	4,52%	729	13.523	5,39%	0,87%
ROA - rentabilnost imovine	dobit prije poreza	ukupna imovina	738	76.810	0,96%	851	82.147	1,04%	0,08%
Marža kamata	neto prihod od kamata	ukupna aktiva	1.078	76.810	1,40%	1.074	82.147	1,31%	-0,10%
Zarada po dionici (EPS)	neto dobit	broj dionica	606	19	31,78	729	19	38,22	6,44

			Zagrebačka banka d.d..						
			30.06.2018.			30.06.2019.			
Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik	Brojnik	Nazivnik	Izračun	Brojnik	Nazivnik	Izračun	Razlika
Koeficijent vlastitog financiranja	kapital	ukupna aktiva	15.449	106.778	14,47%	15.942	114.396	13,94%	-0,53%
Koeficijent zaduženosti	ukupne obveze	ukupna aktiva	91.330	106.778	0,86	98.454	114.396	0,86	0,01
Koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu	fiksna imovina	kapital	1.353	15.449	0,09	1.413	15.942	0,09	0,00
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	ukupni prihodi	ukupni rashodi	2.468	1.436	1,72	2.565	1.445	1,78	0,06
Odnos kamatnih prihoda i rashoda	kamatni prihodi	kamatni rashodi	1.569	222	7,06	1.627	204	7,98	0,92
Odnos prihoda i troškova	ukupni prihodi	operativni troškovi i vrijednosna usklađenja	2.468	771	3,20	2.565	786	3,26	0,07
ROE - rentabilnost kapitala	neto dobit	kapital	872	15.449	5,65%	1.120	15.942	7,03%	1,38%
ROA - rentabilnost imovine	dobit prije poreza	ukupna imovina	1.032	106.778	0,97%	1.337	114.396	1,17%	0,20%
Marža kamata	neto prihod od kamata	ukupna aktiva	1.346	106.778	1,26%	1.423	114.396	1,24%	-0,02%
Zarada po dionici (EPS)	neto dobit	broj dionica	872	320	2,72	1.120	320	3,50	0,78

			Karlovačka banka d.d.						
			30.06.2018.			30.06.2019.			
Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik	Brojnik	Nazivnik	Izračun	Brojnik	Nazivnik	Izračun	Razlika
Koeficijent vlastitog financiranja	kapital	ukupna aktiva	147	2.200	6,67%	171	2.322	7,35%	0,68%
Koeficijent zaduženosti	ukupne obveze	ukupna aktiva	2.053	2.200	0,93	2.152	2.322	0,93	-0,01
Koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu	fiksna imovina	kapital	31	147	0,21	30	171	0,17	-0,04
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	ukupni prihodi	ukupni rashodi	51	45	1,14	51	37	1,38	0,24
Odnos kamatnih prihoda i rashoda	kamatni prihodi	kamatni rashodi	35	7	4,77	32	4	7,18	2,41
Odnos prihoda i troškova	ukupni prihodi	operativni troškovi i vrijednosna usklađenja	51	22	2,35	51	21	2,41	0,05
ROE - rentabilnost kapitala	neto dobit	kapital	4	147	2,58%	15	171	8,56%	5,97%
ROA - rentabilnost imovine	dobit prije poreza	ukupna imovina	4	2.200	0,17%	15	2.322	0,63%	0,46%
Marža kamata	neto prihod od kamata	ukupna aktiva	28	2.200	1,27%	28	2.322	1,19%	-0,08%
Zarada po dionici (EPS)	neto dobit	broj dionica	4	18	0,22	15	18	0,83	0,62

			Hrvatska poštanska banka d.d.						
			30.06.2018.			30.06.2019.			
Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik	Brojnik	Nazivnik	Izračun	Brojnik	Nazivnik	Izračun	Razlika
Koeficijent vlastitog financiranja	kapital	ukupna aktiva	1.947	20.731	9,39%	2.299	23.209	9,90%	0,51%
Koeficijent zaduženosti	ukupne obveze	ukupna aktiva	18.784	20.731	0,91	20.911	23.209	0,90	-0,01
Koeficijent ulaganja u fiksnu imovinu	fiksna imovina	kapital	244	1.947	0,13	418	2.299	0,18	0,06
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	ukupni prihodi	ukupni rashodi	571	456	1,25	596	443	1,35	0,09
Odnos kamatnih prihoda i rashoda	kamatni prihodi	kamatni rashodi	307	56	5,48	296	34	8,67	3,19
Odnos prihoda i troškova	ukupni prihodi	operativni troškovi i vrijednosna usklađenja	571	205	2,79	596	169	3,53	0,74
ROE - rentabilnost kapitala	neto dobit	kapital	94	1.947	4,85%	123	2.299	5,37%	0,53%
ROA - rentabilnost imovine	dobit prije poreza	ukupna imovina	115	20.731	0,56%	153	23.209	0,66%	0,10%
Marža kamata	neto prihod od kamata	ukupna aktiva	251	20.731	1,21%	262	23.209	1,13%	-0,08%
Zarada po dionici (EPS)	neto dobit	broj dionica	94	2	46,61	123	2	60,99	14,38

Izvor: obrada autorice prema financijskih izvještajima objavljenim na internet stranicama HNB-a te Zagrebačke burze